Про Погодження проєкту рішення міської ради «Про Програму економічного і соціального розвитку Запорізької міської територіальної громади на 2022 рік»

Відповідно до ст. 27 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», виконавчий комітет Запорізької міської ради
ВИРІШИВ:

1. Погодити та подати на розгляд Запорізькій міській раді проєкт рішення міської ради «Про Програму економічного і соціального розвитку Запорізької міської територіальної громади на 2022 рік».

2. Контроль за виконанням рішення покласти на заступника міського голови з питань діяльності виконавчих органів ради Віталія Кисіля.

Секретар міської ради Анатолій КУРТЄВ

ПРОЄКТ

Про Програму економічного і соціального
розвитку Запорізької міської
територіальної громади на 2022 рік

Керуючись Конституцією України, Законами України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України», Постановою Кабінету Міністрів України від 26.04.2003 № 621 «Про розроблення прогнозних і програмних документів економічного і соціального розвитку та складання проєктів Бюджетної декларації та державного бюджету» Запорізька міська рада ВИРІШИЛА:

1. Затвердити Програму економічного і соціального розвитку Запорізької міської територіальної громади на 2022 рік (додається).

2. Звітувати перед територіальною громадою про хід виконання Програми економічного і соціального розвитку Запорізької міської територіальної громади на 2022 рік шляхом розміщення інформації на офіційному сайті міської ради.

3. Контроль за виконанням рішення покласти на заступника міського голови з питань діяльності виконавчих органів ради Андрія П'ятницького та постійну комісію міської ради з питань соціального та економічного розвитку, бюджету і фінансів.

Секретар міської ради Анатолій КУРТЄВ

Проєкт рішення підготовлено департаментом економічного розвитку Запорізької міської ради

Директор департаменту
економічного розвитку міської ради Наталія НОВАК

ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішення міської ради
_____№_____

Програми економічного і соціального розвитку Запорізької міської територіальної громади на 2022 рік

ЗМІСТ

Паспорт Програми	3
Вступ	4
І. Аналіз економічного і соціального розвитку Запорізької міської територіальної громади у 2021 році	6
ІІ. Мета, завдання, заходи економічного і соціального розвитку Запорізької міської територіальної громади на 2022 рік	35
1. Створення умов для підприємництва та креативної економіки	32
1.1. Промисловість та інвестиційний розвиток	32
1.2. Підприємництво та регуляторна діяльність	33
1.3. Система надання адміністративних послуг	34
1.4. Розвиток ринкової інфраструктури	35
1.5. Розвиток туристичної галузі	36
2. Створення умов для зручної, безпечної та креативної урбаністики	37
2.1. Житлове господарство	37
2.2. Благоустрій міста	38
2.3. Розвиток транспортної інфраструктури	39
3. Створення умов для високої якості життя	41
3.1. Охорона здоров'я	41
3.2. Освіта	44
3.3. Культура	45
3.4. Фізична культура та спорт	46
3.5. Соціальний захист	48
3.6. Підтримка сім'ї, молоді та дітей	49
3.7. Зайнятість населення та заробітна плата	54
3.8. Охорона праці	56
4. Створення умов для покращення довкілля та ресурсозбереження	57
4.1. Охорона навколишнього природного середовища	57
4.2. Розвиток ресурсоощадної та енергоефективної системи життєзабезпечення міста	58
4.3. Техногенна безпека	59
ІІІ. Джерела фінансування та матеріальні ресурси міста	60
1. Реалізація основних напрямків бюджетної політики	60
2. Фінансовий стан комунальних підприємств міста	62
3. Управління об'єктами комунальної власності міста	63
4. Територіальний розвиток міста та регулювання земельних відносин	64
5. Закупівля товарів робіт та послуг для потреб міста	65
Додаток 1. Основні показники економічного розвитку м.Запоріжжя на 2022 рік	67
Додаток 2. Перелік місцевих програм, які передбачається фінансувати у 2022 році	69
Додаток 3. Перелік інвестиційних проєктів, які планується реалізовувати у 2022 році	73
Додаток 4. Звіт про стратегічну екологічну оцінку Програми економічного і соціального розвитку м.Запоріжжя на 2022 рік	93

ПАСПОРТ ПРОГРАМИ

1. Назва: Програма економічного і соціального розвитку Запорізької міської територіальної громади на 2022 рік (далі - Програма).

2. Підстави для прийняття рішення про розроблення Програми:

Програма економічного і соціального розвитку Запорізької міської територіальної громади на 2022 рік розроблена на виконання ст.143 Конституції України, ст.27 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» та враховує основні напрямки Стратегії розвитку міста Запоріжжя до 2028 року та Плану заходів з її реалізації на 2021-2024 роки.

Методичною основою розроблення Програми є Закон України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України» та постанова Кабінету Міністрів України від 26.04.2003 № 621 «Про розроблення прогнозних і програмних документів економічного і соціального розвитку та складання проєктів Бюджетної декларації та державного бюджету».

3. Замовник Програми:

Запорізька міська рада.

4. Розробники Програми:

Департамент економічного розвитку міської ради за участю виконавчих органів Запорізької міської ради.

5. Виконавці Програми:

Департаменти, управління, відділи та районні адміністрації Запорізької міської ради, Запорізький міський центр зайнятості, комунальні підприємства міста.

ВСТУП

Програма економічного і соціального розвитку Запорізької міської територіальної громади на 2022 рік розроблена департаментом економічного розвитку міської ради відповідно до чинного законодавства України з урахуванням напрямків розвитку країни та пропозицій виконавчих органів Запорізької міської ради.

При розробці Програми враховані:

- ключові положення Указу Президента України від 30 вересня 2019 року № 722/2019 «Про цілі сталого розвитку України на період до 2030 року»;
- прогнозні показники економічного і соціального розвитку, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 31.05.2021 №586 «Про схвалення Прогнозу економічного і соціального розвитку України на 2022-2024 роки»;
- ключові положення Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку»;
- Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища»;
- Закон України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року»;
- стратегічні цілі та напрями розвитку, передбачені Стратегією розвитку міста Запоріжжя до 2028 року, яка затверджена рішенням міської ради від 20.12.2017 № 57.

Програма розроблена на основі комплексного аналізу економічного і соціального розвитку в умовах введення надзвичайної ситуації у зв'язку з поширенням гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2 (далі-COVID-19), існуючих тенденцій, які очікуються на кінець 2021 року та прогнозних оцінок щодо розвитку міста в умовах тривалості і повторюваності пандемії COVID-19.

З урахуванням результатів розвитку міста, наявних проблем, нагальних потреб і можливостей міського бюджету, Програмою визначено пріоритети, проблеми, цілі, основні завдання та очікувані результати від їх реалізації.

Заходи Програми фінансуватимуться як за рахунок бюджетних коштів, так і за кошти підприємств, міжнародних фінансових організацій та інвесторів, а також інших джерел фінансування в межах чинного законодавства. Планові показники на виконання власних повноважень передбачаються у відповідних міських цільових програмах по кожній галузі.

Цілі і завдання, визначені Програмою, реалізовуватимуться шляхом тісної співпраці органів місцевої влади, депутатського корпусу та громадських організацій.

Програма є документом державного планування місцевого рівня та, відповідно до Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку», підлягає проведенню стратегічної екологічної оцінки (далі - СЕО).

Під час проведення СЕО використано: аналіз стану довкілля; статистичну інформацію; дані моніторингу стану довкілля; експертні оцінки. Крім цього, здійснено: збір та аналіз інформації про поточний стан складових довкілля, включаючи значення ключових екологічних показників; проведено аналіз

слабких та сильних сторін проєкту Програми з огляду на екологічну ситуацію. Разом з тим, використано такі методи участі громадськості, як інформування, консультування, коментування.

Розроблення Програми проведено з урахуванням імовірних впливів на довкілля та з прагненням їх мінімізації. Реалізація Програми за умови дотримання екологічних вимог має сприяти зменшенню антропогенного навантаження на довкілля.

У процесі виконання Програми, за пропозиціями виконавчих органів ради можуть вноситися зміни та доповнення.

Упродовж року забезпечуватиметься реалізація завдань і заходів Програми та надаватиметься інформація про хід її виконання територіальній громаді міста та міській раді.

І. Аналіз економічного і соціального розвитку Запорізької міської територіальної громади у 2021 році

Головною метою Програми економічного і соціального розвитку м. Запоріжжя на 2021 рік визначено реалізацію комплексної системи заходів, спрямованих на забезпечення умов для економічного та інвестиційного розвитку міста, збереження робочих місць та добробут населення в умовах поширення гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2.

У 2021 році промисловість м.Запоріжжя поступово збільшує темпи виробництва та реалізації продукції.

За січень-вересень 2021 року в порівнянні з аналогічним періодом 2020 року в цілому по Запорізькій області обсяги промислової продукції збільшилися на 5,8 % (індекс промислової продукції - 105,8%).

Обсяг реалізованої промислової продукції за січень-серпень 2021 року по області складав 18 2196,5 млн.грн., по м.Запоріжжю за січень-вересень – 154551,3 млн.грн. (74,4% до обласного показника), у розрахунку на одного мешканця міста показник становив 212,5 тис.грн.

Промисловість міста Запоріжжя має чітко визначену експортну орієнтацію, про що свідчать високі обсяги зовнішньоторговельного товарообігу, 75,3% якого складає експорт.

Підприємства та організації міста за 9 місяців 2021 року експортували товарів і послуг на суму 2 905,8 млн.дол.США (на 56,0% більше, ніж за 9 місяців 2020 року), імпортували - 997,1 млн.дол.США (на 61,1% більше).

Позитивне сальдо зовнішньоторговельного балансу міста за січень-вересень 2021 року склало 1 908,8 млн.дол.США проти 1 243,3 млн.дол.США в аналогічному періоді 2020 року.

Як і в попередні періоди, основу зовнішньої торгівлі міста становили товари. На їх долю припадало 95,4% експорту та 98,6% імпорту. За січень-вересень 2021 року експорт товарів становив 2 771,7 млн.дол.США (збільшився на 59,4% у порівнянні з січнем-вересенем 2020 року), імпорт – 982,674 млн.дол.США (збільшився на 62,7%).

Позитивне сальдо зовнішньої торгівлі товарами склало 1 789,028 млн.дол.США. Зовнішньоторговельні взаємовідносини підтримувалися з партнерами із понад 150 країн світу.

Станом на 01.10.2021 за даними Головного управління Державної податкової служби в Запорізькій області кількість суб’єктів малого та середнього підприємництва склала 45968 од., що на 303 од. більше, ніж в аналогічному періоді 2020 року, у т.ч.: малих підприємств – 7742 од. (на 10,2% або на 880 підприємств менше), середніх підприємств – 308 од. (на 3,1% або на 10 підприємств менше), фізичних осіб-підприємців - 37918 осіб (на 3,2% або на 1193 осіб більше).

Кількість найманих працівників малих та середніх підприємств склала 122063 осіб, що на 10,8% або на 11930 осіб більше, ніж в аналогічному періоді 2020 року.

Надходження до бюджетів усіх рівнів від суб'єктів малого та середнього підприємництва 9 місяців 2021 року склали 5455,0 млн грн, що на 31,7% або на 1311,9 млн грн більше, ніж за 9 місяців 2020 року.

Скорочення кількості середніх та малих підприємств та збільшення кількості фізичних осіб-підприємців свідчить про зміни в організаційній структурі підприємств внаслідок їх реорганізації.

З метою зниження негативних наслідків, викликаних обмеженнями, введеними з метою протидії поширенню коронавірусу COVID-19, у рамках Програми фінансування деяких заходів щодо сприяння розвитку малого та середнього підприємництва у м.Запоріжжі на 2021 рік станом на 25.11.2021 здійснено компенсацію відсотків за залученими кредитами 32 суб'єктам господарювання, в сумі 265,8 тис грн.

З метою спрощення доступу суб'єктів господарської діяльності до фінансових ресурсів за рахунок часткової компенсації відсотків за залученими кредитами внесено зміни до Порядку фінансової підтримки суб'єктів мікропідприємництва та малого підприємництва за рахунок коштів бюджету м.Запоріжжя (збільшено суму строкового кредиту в національній валюті України з 600 тис.грн. до 1,0 млн.грн. та оптимізовано документообіг з банками).

Доступність адміністративних послуг у м.Запоріжжі забезпечує сім філій Центру надання адміністративних послуг (далі - ЦНАП).

Через філії ЦНАП надається 183 адміністративні послуги, у тому числі 39 документа дозвільного характеру.

Центр співпрацює з 29 адміністративними органами, з яких - 12 органів місцевого самоврядування, 17 - обласних та територіальних органів центральної виконавчої влади, 2 адміністративні послуги надаються департаментом надання адміністративних послуг та розвитку підприємництва Запорізької міської ради.

Щодня до філій ЦНАП звертається від 250 до 300 суб'єктів. За звітній період через філії ЦНАП надано 51605 адміністративних послуг, у тому числі 3163 документів дозвільного характеру. Для зручності сплати адміністративного збору встановлено еквайринги на кожному робочому місці адміністратора.

З метою підвищення якості надання адміністративних послуг, у звітному періоді запроваджено наступні сервіси: прийом звернень громадян для розгляду депутатами Запорізької міської ради; чат-бот у Viber (дає додаткову змогу записатися в електронну чергу, крім існуючих можливостей); сплата адміністративного збору за допомогою QR-коду (за допомогою смартфону); цифровий сервіс для нечуючих та слабочуючих (запроваджено у Вознесенівській філії ЦНАП); організовані місця для самообслуговування.

Особам з інвалідністю та маломобільним групам населення надаються адміністративні послуги за допомогою сервісу «Мобільний адміністратор».

З початку року комплексною послугою «єМалятко», яка надається адміністраторами ЦНАП у КНП «Пологовий будинок № 3», КНП «Пологовий будинок №9», КНП «Пологовий будинок №4», КНП «Обласний перинатальний центр» скористувалися 1654 осіб.

У 2021 році запроваджено адміністративні послуги, суб'єктом надання яких є Південно-Східне Міжрегіональне управління Міністерства юстиції (м.Дніпро) – 3 послуги, Державна інспекція архітектури та містобудування України - 12 послуг, Державний комітет телебачення і радіомовлення України – 5 послуг, Управління праці та соціального захисту населення Запорізької міської ради по кожному району міста - 2 послуги, Головне управління Держпродспоживслужби у Запорізькій області – 1 послуга, Головне управління Держгеокадастру у Запорізькій області – 16 послуг.

Обсяг роздрібного товарообороту торгової мережі у І півріччі 2021 року склав 13733,6 млн грн, що на 2333,8 млн грн або на 20,5 % більше, ніж у І півріччі 2020 року. На одну особу показник становить 19,0 тис грн.

Обсяг реалізованих послуг у І півріччі 2021 року збільшився на 663,9 млн грн або на 14,1% та склав 5384,7 млн грн (у т.ч. реалізованих населенню - 1604,2 млн грн (на 242,7 млн грн або на 17,8% більше). Обсяг реалізованих послуг усім категоріям споживачів у розрахунку на одну особу склав 7450,8 грн (на 978,6 грн або на 15,1% більше).

Упродовж звітного періоду тривала боротьба з несанкціонованою торгівлею, в т.ч. проводилися регулярні рейди за участю представників районних адміністрацій міської ради, інспекції з благоустрою міської ради, Держпродспоживслужби, Національної поліції. За січень-вересень 2021 року проведено 509 (за 9 місяців 2020 року – 526) рейдових перевірок в місцях несанкціонованої торгівлі, складено 406 (проти - 687) протоколів про адміністративні правопорушення.

На ринках КП «Запоріжринок» виділено 407 пільгових місць для реалізації громадянами плодоовочевої продукції та ягід, вирощених на власних дачних й присадибних ділянках.

Середня заповнюваність торговельних місць на ринках міста в за 9 місяців 2021 року склала 56,4% (проти 56,3% 9 місяців 2020 року).

Розпорядженнями голів районних адміністрацій Запорізької міської ради на території міста визначено 334 зон на 995 місць для розміщення засобів пересувної торговельної мережі, у т.ч. для реалізації плодоовочевої продукції.

З метою забезпечення мешканців міста продуктами харчування за прийнятними цінами затверджено графік проведення ярмарків у 2021 році на території Дніпровського району. Впродовж 9 місяців 2021 року проведено 93 ярмарки з реалізації продтоварів місцевих товаровиробників, у т.ч. сільгосппродукції, загальний роздрібний товарооборот яких склав 5804,7 тис.грн., реалізовано 85,1 т овочів та фруктів.

Упродовж звітного періоду проведено 3778 обстежень, відбулося 108 засідань районних комісій з упорядкування роботи об'єктів сфери обслуговування, на яких розглянуто 473 питання.

З метою розвитку туристичної галузі за 9 місяців 2021 року проведено роботу в наступних напрямках:

- посилення та систематизація рекламної кампанії щодо промоції внутрішнього туризму;
- відкриття закладів культури та музеїв з дотриманням рекомендацій Міністерства охорони здоров'я;
- акценти на промоцію індустріального туризму, гастротуризму, екотуризму та пропаганді здорового способу життя;
- перехід на діджиталізацію послуг;
- підготовка для встановлення інформаційного сенсорного кіоску на привокзальній площі;
- робота над накопиченням медіа-продуктів;
- промоція міста та дозвілля містян у межах міста (з додатковою увагою на літній відпочинок дітей);
- відновлення групових міжміських перевезень та внутрішнього авіасполучення (аеропорт міста Запоріжжя);
- проведення роботи для офіційного відкриття філії Туристичного інформаційного центру в приміщенні залізничного вокзалу Запоріжжя-1;
- впровадження нових туристичних продуктів, орієнтованих на кількаденне перебування туристів у місті (Weekend у Запоріжжі);
- національна промокампанія;
- розроблено туристичну карту міста сумісно з картографічним інститутом; проєкт «Тревел-бокс», який планується реалізувати до кінця 2021 року; проєкт «Мікрорайони» (підготовка до зйомок відео матеріалів для створення кіно-фото архіву).

Спільно з комунальним підприємством «Туристичний інформаційний центр» Запорізької міської ради розроблено і оновлено лінійку промоційної сувенірної та поліграфічної продукції. Прийнято участь у першому всеукраїнському фестивалі «Мандруй Україною», приуроченого до 30-річчя Незалежності України у місті Київ, фестиваль організований під патронатом Державного агентства розвитку туризму України, за підтримки Міністерства культури та інформаційної політики України, спілки VISIT Ukraine та Global Talent Ukraine.

За 9 місяців 2021 року у Zaporizhzhia.city.hub проведено 17 виставок (включаючи сучасного мистецтва «Час, що не втрачено» міжнародного симпозіуму сучасного мистецтва BIRUCHIY ("Бірючий"), живописний проєкт «Голоси» відомого українського художника та графіка Андрія Блудова, «Білим на чорному. Мінливості» Сергія Алієва-Ковика, «Щеплення щастям» Вікторії Конєвої).

Туристичний збір за 9 місяців 2021 року становить 1 919,4. тис.грн.

На базі Центру в червні 2021 року проведено захід, присвячений річниці його відкриття, в рамках якого проведено виставку запорізьких художників та запуск всеукраїнського конкурсу «Портрет туриста».

У 2021 році на виконання заходів з утримання та розвитку житлово-комунального господарства міста передбачено 939,782 млн.грн., з яких станом на 01.10.2021 освоєно 293,553 млн.грн. або 31,24 від плану.

На забезпечення надійної та безперебійної експлуатації житлово-експлуатаційного господарства міста спрямовано 1,617 млн.грн. або 55,0% від плану.

Для приведення житлового фонду міста в технічно справний стан, придатний для подальшої експлуатації, проводилися роботи з проєктування та здійснення капітальних ремонтів будинків.

Упродовж січня-вересня 2021 року виконано вибірковий капітальний ремонт 17 житлових будинках; виконано капітальний ремонт житлових 9 будинків після деформацій, відремонтовано 16,611 тис.кв.м покрівель на 15-ти будинках; замінено 25,889 тис.п.м внутрішньобудинкових інженерних мереж тепло-, водопостачання та водовідведення в 27-ми житлових будинках; виконано капітальний ремонт 9 гуртожитків; капітальний ремонт 65 ліфтів в 31 житловому будинку; малий капітальний ремонт 56 ліфтів у 24 будинках; проведено експертне обстеження 271 ліфту, виконано роботи з капітального ремонту 152 контейнерних майданчиків. Здійснено інструментальне спостереження за деформацією на 47 будинках по два цикли спостережень, на 9 будинках - по три цикли, проведено моніторинг за деформаціями на 4-х житлових будинках. На ці роботи спрямовано 63,849 млн.грн., що складає 31% від річного плану 205,328 млн.грн.

На умовах співфінансування для виконання капітальних ремонтів спільного майна в багатоквартирних житлових будинках на 2021 рік виділено 39,47 млн.грн. на 39 багатоквартирних будинків. Станом на 01.10.2021 освоєно 17,431 млн.грн. (44,2% від плану). Повністю закінчено роботи на 28 будинках ОСББ.

На цей час в м.Запоріжжі створено та функціонує 125 будинків житлово-будівельних кооперативів (ЖБК) та 1302 житлових будинків об’єднань співвласників багатоквартирних будинків (ОСББ). За 9 місяців 2021 року створено 101 ОСББ у 102 будинках.

У 2021 році на спорудження нових об’єктів, реконструкцію, розширення, добудову, реставрацію об’єктів, виконання монтажних робіт затверджено 53,485 млн.грн., з яких освоєно 26,116 млн.грн. або 48,8% від плану.

Завершено роботи на об’єктах «Реконструкція водопроводу Д 600 мм по вул.Незалежної України від вул.Зелінського до вул.Лермонтова (Коригування. Ділянка №1)», «Реставрація квартир №3,№5 житлового будинку по пр.Соборний,171»; в стадії завершення об’єкти: «Реконструкція першого поверху приміщення №226 по вул.В.Сергієнка, 30», «Технічне переоснащення котельні по вул.Поштовій,6, з підключенням будинків по вул.Земського лікаря

Лукашевича, 2, 4». Виконано роботи з реконструкції 7-ми контейнерних майданчиків. Продовжуються роботи з реконструкції та реставрації 15 об'єктів, реконструкції систем холодного водопостачання 42 об'єктів.

Поступово вирішується питання щодо відселення мешканців з 4 аварій-них будинків комунальної власності територіальної громади міста (вул.Посадочна, 17,19, вул.Аматорська, 40, вул.Севастопольська, 14). Так, у червні 2021 року придбано двокімнатну квартиру за адресою: вул.Історична/ Глазунова, буд.29/22, кв.146 вартістю 750,0 тис.грн. для відселення родини із 3-х осіб, із ветхого будинку по вул.Посадочній, буд.17, кв.8.

Планується забезпечити придбання у комунальну власність житла для надання в тимчасове користування внутрішньо переміщеним особам в кількості 2 однокімнатні квартири загальною вартістю 1 076,550 тис.грн.

Для здійснення внесків органами місцевого самоврядування в статутні капітали комунальних підприємств міста на 2021 рік затверджено 1,386 млн.грн., на придбання спеціальної техніки для КП «Запоріжремсервіс» (машини для розкидання піску, солі та дорожніх сумішей РДС - 3 у кількості 7 од.).

На виконання комплексу робіт з утримання в належному стані 705,5 га зелених насаджень; 140,54 га парків; 9,9 га пляжів; 37 од. фонтанів; 119 од. громадських туалетів (у т.ч. мобільних і модульних туалетних кабін); 295,15 га (20 од.) міських кладовищ; 16 285 світлоточок; обстеження та очищення дна акваторії Центрального і Правобережного пляжів - 5,42 га; поточного ремонту та технічному обслуговуванню засобів регулювання дорожнього рух (135 світлофорний об'єкт та 881 дорожніх знаків), забезпечення функціонування зовнішнього освітлення міста (10 089 985 кВт/год), енергопостачання засобів регулювання дорожнього руху (399 607 кВт/год.) та об'єктів благоустрою (парки, пляжі, фонтани, туалети – 525 770 тис.кВт/год.); забезпечення водопостачання об'єктів благоустрою (парки, пляжі, фонтани, туалети) - 16 424 куб.м; зафарбовування – 321,74 кв.м графіті; перевезення 3972 експертних трупів; поховання 290 померлих безрідних і невідомих громадян та 2 почесних громадян – за 9 місяців 2021 року освоєно 156,1 млн.грн.

Виконано поточний ремонт доріг на площі 126,051 тис.кв.м (дороги загального користування – 124,61 тис.кв.м, тротуари – 1,441 тис.кв.м) на загальну суму 53,4 млн.грн., що складає 100% від плану.

На експлуатацію та утримання 8,518 млн.кв.м доріг та 47 мостів за 9 місяців 2021 року спрямовано 111,0 млн.грн.

Сума освоєних коштів на виконання робіт з нового будівництва, реконструкції та капітального ремонту доріг складає 53,3 млн.грн., що становить 85,1% від плану. На кінець звітного періоду завершено роботи з будівництва засобів примусового зниження швидкості (лежачі поліцейські та дорожні знаки) у Заводському районі по вул.Сосновій та вул.Зразковій в районі загальноосвітньої школи № 54; з капітального ремонту окремих ділянок дороги по вул.Відомій від вул.Ленської до вул.Зеленої (влаштовано 660 кв.м асфальтобетонного покриття, 14 од. дорожніх знаків, замінено 229 п.м бортового

каменю). Продовжено будівельні роботи з капітального ремонту тротуару площі Привокзальної (влаштовано 533,99 кв.м тротуарної плитки, 58,46 кв.м тактильної плитки, 32 м.п бетонних поребриків) та капітального ремонту шляхопроводу № 2 по вул.Калібровій. Виконувалися роботи з розроблення проєктно-кошторисної документації на реконструкцію вул.Калібрової від вул.Південне шосе до вул.Солідарності та вул.Шевченка від вул.8 Березня до вул.Солідарності і вул.Солідарності від вул.Шевченка до вул.Калібрової. Розпочаті роботи з реконструкції вул.Шевченка від вул.8 Березня до вул.Солідарності і вул.Солідарності від вул.Шевченка до вул.Калібрової, а саме по вул. Шевченка виконані роботи з влаштування трамвайної колії довжиною 955,5 п.м, монтажу стрілочного перекладу і перехідних пар рейок, змонтовано футляри для зливової каналізації та для В1 в кількості 78 од.; виконано замощення залізобетонною плиткою «катушка» - 800 кв.м, влаштовано колодязі (без влаштування люків) - 28 од., влаштовано зливоприймачі (без влаштування люків) - 16 од.; по вул. Солідарності виконано укладку трамвайних колій - 200 п.м, демонтовано опори контактної мережі - 17 од., вставлені футляри під зливову каналізацію - 5 од.

На будівництво мереж зовнішнього освітлення за 9 місяців 2021 року освоєно 5,5 млн.грн. (61,5% від плану 8,9 млн.грн.). Будівельні роботи виконано по наступних об’єктах: мережі зовнішнього освітлення по вул.Дежньова, Ігоря Сікорського (від вул. Солідарності до вул. Фруктова), Мокрянський кар'єр 2, від буд.№24 до буд.№37 та дитячого майданчика, вул.Військбуд, 1-65, внутрішньоквартальній території по пр.Моторобудівників, 64, пішохідній частині пр.Металургів (від вул.Незалежної України до шляхопроводу).

Погашено заборгованість за виконані у 2020 році роботи з будівництва зовнішнього освітлення по вул.Цитрусова (від вул. Тимірязєва до вул. Верещагіна) та на внутрішньоквартальній території по вул.Перемоги, 35, 37, 37а, 39.

На реконструкцію зовнішнього освітлення за 9 місяців 2021 року передбачено видатки в розмірі 1 394,827 тис.грн., з яких освоєно 883,574 тис.грн. (63,3%). Виконано реконструкцію зовнішнього освітлення загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів №76 по пр. Соборному, 154-Г.

На капітальний ремонт зовнішнього освітлення за 9 місяців 2021 року освоєно 0,4 млн.грн., які спрямовано на ремонт зовнішнього освітлення загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів № 32 по вул. 14 Жовтня, 13 та ЗНВК «Молодь» по вул.14 Жовтня, 15.

Всього за 9 місяців 2021року змонтовано 140 опор, 309 світильників та 8,7 км СІП та 0,2 км кабелю.

На будівництво, реконструкцію та капітальний ремонт світлофорних об’єктів за 9 місяців 2021року освоєно 2,1 млн.грн.

На сьогоднішній день виконуються роботи з будівництва світлофорного об'єкта по Прибережній магістралі (між перехрестям вул.Привокзальної з Прибережною магістраллю та будівлями заводу «ЗАЗ»), завершуються роботи з реконструкції світлофорного об'єкту по вул.Діагональній, з будівництва

світлофорного об'єкта по вул.Перемоги в районі обласної школи вищої спортивної майстерності та на перехресті вул. Л.Жаботинського вул. М.Гончаренка. Розроблено та відкориговано проєктну документацію по 8 світлофорних об’єктах.

Виконувалися роботи з реконструкції площі Запорізької (влаштування тимчасової огорожі; земляні роботи; влаштування підпірної стінки ПСМ 1, ПСМ 5; демонтаж постаменту пам’ятника; ремонт підпірної стінки існуючої ПС1 (демонтаж плит з підпірної стіни оглядового майданчика (ПС1); встановлення та фарбування огорожі; влаштування сходового маршу, розпочато роботи з відновлення зливової каналізації, вивіз сміття).

За 9 місяців 2021 року отримано 2 сертифікати про готовність об’єктів до експлуатації, виконано роботи з формування страхового фонду документації по 3-х об’єктах та з супроводження проходження процедури оцінки впливу на довкілля планованої діяльності та розроблення звіту оцінки впливу на довкілля «Реконструкції центрального парку культури і відпочинку «Дубовий гай».

Перевезення автомобільним транспортом загального користування упродовж 9 місяців 2021 року в м.Запоріжжі забезпечували 23 автопідприємства різних форм власності на 91 маршруті плановою кількістю техніки 919 од.

Всього в звітному періоді автотранспортом загального користування перевезено 45 506,74 тис. пасажирів, що на 1,9 % більше, ніж за аналогічний період 2020 року.

За 9 місяців 2021 року 2021 року ЗКПМЕ «Запоріжелектротранс» перевезено 29 397,3 тис. осіб (на 1 233,8 тис.осіб. більше, ніж за 9 місяців 2020 року), з них автобусом – 13 172,1 тис. осіб., електротранспортом – 16 225,2 тис.осіб.

Підприємство «Запоріжелектротранс» постійно оновлює рухомий склад транспорту. Так, у поточному році придбано 3 багатомісних тролейбуси з країн ЄС.

На 2021 рік заплановано проведення капітального ремонту трьох трамваїв Т-3 із заміною кузова на новий з низьким рівнем полу, введення в експлуатацію яких відбудеться в IV кварталі 2021 року.

Відповідно до міської цільової програми «Забезпечення належної та безперебійної роботи Запорізького комунального підприємства міського електротранспорту «Запоріжелектротранс» підприємство протягом січня-липня 2021 року придбало 12 трамваїв типу Tatra KT4D з держав ЄС, 11 з них вже пройшли адаптацію ширини колісних пар до вітчизняних розмірів, пройшли випробування та були введені в експлуатацію.

Станом на 01.07.2021 платіжними пристроями повністю обладнано рухомий склад підприємства. Обсяг отримуваної виручки через електронні системи оплати продовжують зростати. Так за 9 місяців 2021 року отримано виручки 17 675,3 тис.грн., що на 21,9 % більше, ніж за аналогічний період 2020 року.

Оплата вартості проїзду в безготівковій формі стає все більш популярною серед пасажирів, що користуються муніципальним транспортом міста, зокрема

спосіб сплати «paperless» є особливо актуальним під час пандемії коронавірусу.

За 9 місяців 2021 року КП «Міжнародний аеропорт Запоріжжя» авіатранспортом перевезено 465,321тис.осіб, що вдвічі більше, ніж в аналогічному періоді 2020 року. Перевезення вантажу і багажу склало 5,175 тис. тон, що в 2,2 рази більше показника минулого року. За шість місяців обслуговано 2 523 рейси, що на 169,4% більше, ніж за аналогічний період 2020 року.

Продовжується будівництво та реконструкція основних об'єктів аеропорту. На виконання заходу «Огородження та система технічного нагляду і контролю доступу по периметру охоронної зони обмеженого доступу» планові видатки на 2021 рік складають 45,00 млн.грн. (відсоток виконання річного плану на 01.10.2021 складає 92,23%).

Станом на 01.10.2021 завершено будівництво огородження по периметру охоронної зони обмеженого доступу (зона спостереження, монтаж сітчастого огородження та колючого дроту, монтаж металоконструкцій та хвірток).

Завершено реконструкцію системи світлосигнального обладнання аеродрому, в травні 2021 року введено в експлуатацію II пусковий комплекс (отримано сертифікат готовності).

У межах реконструкції та технічного переоснащення радіотехнічних засобів навігації та посадки аеродромного комплексу отримано та повністю сплачено за обладнання ILS з МКпос-16° та DVOR/ DME. Відсоток виконання річного плану на 01.10.2021 року складає 78,53%. Змонтоване та налагоджене обладнання DVOR 532/DME 435. Проведені їх пусконалагоджувальні випробування. Завершений благоустрій території КРМ ILS 420, ГРМ ILS 420 та DVOR/DME.

З метою забезпечення населення міста доступною та якісною медичною допомогою продовжується подальший розвиток інституту сімейної медицини. В усіх медичних закладах затверджено та впроваджено протоколи надання медичної допомоги. Матеріально-технічне забезпечення Центрів первинної медико-санітарної допомоги (ЦПМСД) відповідно до нормативу складає 95,0%, що на 1,0% нижче показника минулого року. Відсоток оснащення транспортними засобами складає 100%.

Показник забезпеченості населення міста стаціонарними ліжками у порівнянні з аналогічним періодом минулого року збільшився на 3,5% та склав 49,4 на 10 тис. населення за рахунок перепрофілювання та збільшення ліжкового фонду в КНП «Міська лікарня №2» ЗМР та КНП «Міська лікарня №7» ЗМР, КНП « Міська лікарня №1»ЗМР у звязку з епідемією коронавірусної інфекції.

Як й у попередні періоди залишається гострим питання укомплектування галузі лікарськими кадрами, яке становить 74,83%, що на 1,2 в.п. вище показника 2020 року (74,65%), при цьому серед працюючих лікарів 22,0% осіб пенсійного віку, що на 2,8% більше, ніж у 2020 році.

Протягом січня-вересня на здійснення заходів, спрямованих на запобігання виникненню та поширенню, локалізацію та ліквідацію спалахів, епідемій та пандемій коронавірусної хвороби (COVID-19) спрямовано 90,9 млн.грн., у т.ч.

88,5 млн.грн. з бюджету міської територіальної громади. Придбано лікарські засоби та вироби медичного призначення на 31,5 млн.грн., 498 од. обладнання довгострокового користування на 50,6 млн.грн. На створення та функціонування міської ПЛР лабораторії на базі КНП «Міська лікарня №1» ЗМР профінансовано 6,5 млн.грн., на улаштування та ремонт киснепроводів за рахунок субвенції з Державного бюджету витрачено 2,4 млн.грн.

З метою створення належних умов для надання медичної допомоги в медичних закладах міста проводилися роботи щодо покращення та оновлення їх матеріально-технічної бази. У січні-вересні 2021 року фінансування склало 11,6 млн.грн., у тому числі: на капітальний ремонт та реконструкцію об'єктів охорони здоров'я – 2,9 млн.грн. (завершено роботи з реконструкції системи газопостачання КНП «Міська дитяча лікарня №5» ЗМР, продовжуються роботи з термомодернізації будівлі КНП «Запорізький центр первинної медико-санітарної допомоги №5» по вул.Запорізького козацтва, 25, завершено роботи з ремонту резервного водоводу КНП «Міська лікарня екстреної та швидкої медичної допомоги» ЗМР та продовжуються роботи з ремонту приміщень другого поверху прибудови до хірургічного корпусу цієї лікарні, в стадії завершення роботи з монтажу системи автоматичної пожежної сигналізації та оповіщення про пожежу в КНП «Міська лікарня №4» ЗМР.

У рамках національного проєкту «Велике будівництво» тривають роботи щодо створення сучасних приймальних відділень КНП «Міська лікарня №9» ЗМР та КНП «Міська лікарня екстреної та швидкої медичної допомоги» ЗМР (станом на 01.10.2021 освоєно 17,8 млн.грн.)

Для забезпечення реанімаційних заходів при лікуванні дитячого населення міста в КНП «Міська дитяча лікарня №5» ЗМР профінансовано 3,0 млн.грн.

У звітному періоді на забезпечення витратними матеріалами хворих на хронічну ниркову недостатність методом перитонеального діалізу та медикаментами супроводу при проведенні замісної ниркової терапії спрямовано 11,0 млн.грн.

Для забезпечення мешканців міста хворих на рідкісні (орфанні) захворювання (муковісцидоз, фенілкетонурія, ювенільний ревматоїдний артрит, вроджений імунодефіцит тощо) лікарськими засобами, спеціальним харчуванням та виробами медичного призначення спрямовано 2,8 млн.грн.

Забезпечено лікарськими засобами та виробами медичного призначення ендоваскулярні оперативні втручання та стентування на суму 1,8 млн.грн.

Продовжено транспортування на діаліз та до дому пацієнтів із термінальною стадією хронічної хвороби нирок та тяжкою супутньою патологією що унеможливлювало їх самостійне пересування.

Виділено кошти в сумі 18,1 млн.грн. для осіб та дітей з інвалідністю з ураженням опорно-рухового апарату та центральної і периферичної нервової системи, з ураженням внутрішніх органів, з онкологічними захворюваннями на придбання виробів медичного призначення.

У 2021 році на фінансування галузі «Освіта» передбачено понад 3,0 млрд.грн. або близько 40% видатків бюджету міської територіальної громади.

На оплату праці (з нарахуванням) педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти додатково до обсягу освітньої субвенції (1179,36 млн.грн.) з бюджету міської територіальної громади спрямовано понад 45,0 млн.грн.

У 2021 році середній розмір заробітної плати педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти складає 11192,0 грн., дошкільної - 8932,0 грн., позашкільної - 8969,0 грн. У місті збережено виплату надбавок педагогічним працівникам за престижність праці (15%, загальна сума коштів складає 165,59 млн.грн.), вислугу років, залежно від стажу роботи (від 10% до 30%, 261,08 млн.грн.), бібліотечним працівникам (50% до посадового окладу, 4,93 млн.грн.).

На виконання капітальних ремонтів у 24 закладах освіти передбачено 51,412 млн.грн.; проведення поточних ремонтів у закладах освіти міста (ремонт покрівель, інженерних, електричних мереж, усунення аварійних ситуацій) - понад 23,6 млн.грн. Заплановано проведення реконструкції 7 закладів дошкільної освіти, 20 - загальної середньої освіти та 1 - позашкільної освіти на загальну суму 78,3 млн.грн.

У 2020-2021 навчальному році освітню систему міста представляли 126 закладів загальної середньої освіти (ЗЗСО) усіх форм власності, у т.ч. 120 закладів загальної середньої освіти комунальної форми власності та 6 - приватних.

Завдяки оптимізації мережі класів закладів середньої освіти наповнюваність класів доведено до розрахункового, а саме: у 2018/2019 навчальному році вона складала 26,7 учнів; у 2019/2020 – 26,9, у 2020/2021 – 26,9, у 2021/2022 – 27,0.

На цей час створено розгалужену мережу закладів освіти, у яких діти з особливими потребами виховуються і здобувають освіту відповідного рівня у комплексі з реабілітаційними послугами.

У 2020-2021 навчальному році функціонувало 74 заклади загальної середньої освіти з інклюзивним навчанням (або 61,6% від загальної кількості закладів). Кількість інклюзивних класів за останні три роки збільшилася зі 317 до 373 класів, кількість дітей з особливими освітніми потребами в них збільшилася з 597 до 723 осіб.

Упродовж останніх років за підтримки меценатів, обласної та міської влади зміцнено матеріально-технічну базу закладів освіти з інклюзивною формою навчання (відкрито 12 сучасних медіатек, у кожному районі міста, створено інклюзивно-ресурсні центри та функціонують ресурсні кімнати на базі 32 закладів).

Станом на 01.09.2021 у 144 комунальних закладах дошкільної освіти всіх типів здобували дошкільну освіту 20,76 тис. дітей у 1094 дошкільних групах.

Загальна чисельність дітей у комунальних закладах зменшилася в порівнянні з 01.09.2020 на 1,6 тис.осіб, що обумовлено зменшенням показників загальної чисельності дитячого населення віком від народження до 6 років.

На 100 місцях у комунальних ЗДО виховувалося 113 дітей (проти 119 дітей у 2020 році).

Показник охоплення дітей від 1 до 6 років закладами дошкільної освіти становить 75%, від 1 до 7 років - 65%, від 3 до 6 років - 90%.

Завдяки планомірній та системній роботі щодо створення в закладах освіти додаткових місць, у всіх районах міста відсутня черга на влаштування дітей до них.

Відповідно до рішення виконавчого комітету міської ради у комунальних закладах дошкільної освіти встановлено різні режими роботи груп та тривалості перебування в них дітей: від 2 до 4 год. - 2,5% груп; від 5 до 7 год. - 1%, 10,5 год. - 13%; 12 год. - 83%; 24 год. - 0,5%, а також індивідуальний режим роботи з дітьми, які перебувають під соціально-педагогічним патронатом.

В літній оздоровчий період вартість харчування дітей у закладах дошкільної освіти всіх типів збільшено на 10,0% (для придбання свіжих фруктів, овочів, соків).

Основними пріоритетними напрямками діяльності підвідомчих закладів культури є задоволення культурних потреб різних соціальних верств населення, розкриття творчих здібностей всіх вікових груп городян, організація змістовного дозвілля.

У зв’язку з дією карантинних заходів проведення більшості культурних заходів, запланованих на січень-вересень 2021 року, було перенесено в онлайн формат. Працівниками мистецьких шкіл, міських бібліотек, комунальних клубних закладів підготовлено понад 1300 заходів у онлайн форматі – показ вистав, майстер-класи, відео-заняття, онлайн уроки, інтерактивні відео-огляди, Інтернет-конкурси, віртуальні книжкові виставки, презентації, огляди літератури, веб-знайомства з письменниками та видатними людьми, літературні та історичні подорожі тощо. Зокрема, проведено онлайн святковий концерт з нагоди Дня пам’яті та примирення і Дня перемоги над нацизмом у Другій світовій війні в ефірі муніципального телеканалу «Z», конкурс «Art-планета Z» на YouTube каналі дитячої філармонії.

Упродовж 9 місяців 2021 року 37 міських бібліотек надали послуги 79,4 тис. читачам, книговидача склала 195,1 тис. книг.

Продовжено роботу щодо удосконалення електронного каталогу «Є-книга». У І півріччі 2021 року розроблено та впроваджено послугу з перевірки наявності книги в обраній бібліотеці (https://cultura.city/ebooks) та замовлення потрібної книги з доставкою через електронний каталог.

Завершено масштабну реконструкцію чотирьох публічних бібліотек (пр.Моторобудівників, 64, вул. Ладозька, 26, вул. Запорозького козацтва, 17-а, вул. Чарівна, 121). Розпочато капітальні ремонти двох бібліотек у Комунарському та Вознесенівському районах (вул.Новокузнецька,4, вул. Незалежної України, 68-а,). На оновлення книжкового фонду міських бібліотек

виділено майже 2 млн. грн. Серед придбаних книг і примірники шрифтом Брайля для інклюзивної бібліотеки.

У кіноконцертному залі ім.О.Довженка 9 місяців 2021 року відбулося 2164 кіносеанси, кількість глядачів становила 23 тис. осіб.

17-19 вересня 2021 р. у місті пройшов V відкритий Запорізький кінофестиваль «ZIFF» на базі кіноконцертного залу ім.О.Довженка, на який надійшло 3100 фільмів із 108 країн світу. У рамках фестивалю відбувся показ 9 українських повнометражних фільмів, а також проведено 9 творчих зустрічей та 4 майстер-класи. Особливістю ZIFF 2021 став відкритий акторський кастинг, переможця якого внесено до акторської бази даних Star Media з подальшим запрошенням до участі у новому проєкті.

Станом на 01.10.2021 у 13 мистецьких школах навчалося 6236 учнів (на 01.10.2020 року - 5453 учнів). Охоплення дітей позашкільною освітою складає 9,2% від загального числа учнів, які навчаються в загальноосвітніх школах.

У звітному періоді підготовлено та направлено 29 культурних проєктів для участі в грантових конкурсах, які проводять донорські організації (Український культурний фонд, House of Europe, Фонд Східна Європа, Громадський бюджет м. Запоріжжя). Реалізовано проєкт «FUNK.ROCK.ETHNO.MUSIC.FOLK" за підтримки Українського культурного фонду на суму гранту 1085,85 тис.грн.

Для поліпшення матеріально-технічної бази підвідомчих закладів культури за рахунок коштів бюджету розвитку придбано музичні інструменти на суму 2 118,5 тис.грн. (у т.ч. депутатський фонд 49,2 тис. грн.); за рахунок власних надходжень - литературу, ноутбук на 278,8 тис.грн.

За 9 місяців 2021 ріку за власні кошти виготовлено проєктно-кошторисну документацію на капітальний ремонт дитячих шкіл мистецтв № 2,3, дитячих музичних шкіл №1,2 та дитячої художньої школи. За рахунок бюджету розвитку частково виконано капітальні ремонти комунальної установи «Міська публічна бібліотечна система м.Запоріжжя» за адресою вул.Запорізького Козацтва, 17а, та виготовлено проєктно-кошторисні документації на капітальні ремонти КУ МПБС м.Запоріжжя за адресою вул.С.Синенка, 39, «Музеєфікацію частини валів Олександрівської фортеці» та на благоустрій території палацу культури «Хортицький».

За 9 місяців 2021 року загальна сума видатків на проведення поточних ремонтів по 22 об'єктах склала 4393,0 тис.грн.

Упродовж 9 місяців 2021 року на базі палаців культури «Титан» та «Орбіта» спільно з громадськими об’єднаннями реалізовано 20 культурних проєктів.

На території м.Запоріжжя за рахунок бюджету міської територіальної громади утримується 20 дитячо-юнацьких спортивних шкіл, 3 комунальних установи (КУ «Запорізький міський шаховий клуб «Думка», КУ «Заводський районний фізкультурно-спортивний комплекс», КУ «Міський фізкультурно-оздоровчий центр «Ратібор» та комунальне підприємство «Міський футбольний клуб «Металург».

У ДЮСШ функціонує 38 відділень із 29 видів спорту, з яких 21 олімпійський та 8 неолімпійських видів. У спортивних закладах займається 6510 дітей та підлітків, що на 4,0% менше, ніж в аналогічному періоді 2020 року. Це зумовлено зменшенням кількості груп початкової підготовки та збільшенням кількості вихованців у групах базової та спеціальної підготовки.

Упродовж 9 місяців 2021 року проведено 1 міжнародний та 5 Всеукраїнських турніри (з настільного тенісу, з гандболу, з греко-римської боротьби, волейболу, боксу та триатлону) та 75 міських та районних спортивно-масових і фізкультурно-оздоровчих заходів з усіма верствами населення. В змаганнях взяло участь 6886 осіб, з яких 5963 дітей та підлітків, що становить 86% від загальної кількості.

З метою підготовки юних спортсменів до змагань у звітному періоді проведено 215 навчально-тренувальних зборів. Для участі у чемпіонатах та Першостях області, України 1362 вихованці дитячо-юнацьких спортивних шкіл були відряджені у 136 відряджень. Витрати на вищеозначені заходи склали 7 377,4 тис.грн.

У звітному періоді вихованці міських ДЮСШ завоювали 1932 нагороди різного ґатунку в індивідуальному та командному заліку (проти 1610 нагород у звітному періоді 2020 року), з яких: 733 - золотих, 666 - срібних, 533 - бронзових.

Протягом 9 місяців поточного року спортсменам міста присвоєно 863 спортивних розрядів: 178 особам - кандидат в майстри спорту України, 213 - I розряд, 472 - масові спортивні розряди.

Для створення належних умов для занять фізичною культурою та спортом у звітному періоді здійснено капітальний ремонт м’якої покрівлі СК «Титан» по вул.Перемоги, 131, на що спрямовано 300,5 тис.грн. Розпочато капітальний ремонт даху плавального басейну «Байкал» по пул.Північно-кільцевій, 9-б. Станом на 30.11.2021 освоєно 3 147,3 тис.грн. та капітальний ремонт фасаду СК «Металург» м.Запоріжжя». Станом на 30.11.2021 освоєно 195,443 тис.грн. Закінчено роботи по поточному ремонту спортивної зали дитячо-юнацької спортивної школи «Металург-Запоріжжя» за адресою вул.12 Квітня,2 на загальну суму 1363,552 тис. грн.

З метою створення належних умов для проведення навчально-тренувальної роботи дитячо-юнацьких спортивних шкіл міста придбано спортивний інвентар та спортивну форму на загальну суму 6 433,512 тис.грн.

У м.Запоріжжі своєчасно і в повному обсязі реалізуються усі державні соціальні програми. Станом на 01.10.2021 близько 32,2 тис. сімей отримують різні види державної соціальної допомоги.

На обліку в Єдиному державному автоматизованому реєстрі осіб, які мають право на пільги, перебуває 192,6 тис.осіб, у т.ч. понад 21,6 тис. - отримують пільги на оплату житлово-комунальних послуг.

Станом на 01.10.2021 субсидією на оплату житлово-комунальних послуг користуються 27,8 тис. домогосподарств проти 50,9 тис. станом на 01.10.2020.

Це зумовлено більш жорсткими критеріями для призначення житлової субсидії з 01.05.2021, яка на цей час надається лише в готівковій формі.

Для швидкого та зручного оформлення будь-якого виду державної підтримки активно використовуються сучасні програмні комплекси, які розроблено та працюють в управліннях соціального захисту населення м.Запоріжжя.

Прийом документів управліннями здійснюється поштою, через скриньку та сайти управлінь, через електронні сервіси: сайт Міністерства соціальної політики України, портал «Дія», за допомогою електронної пошти.

Заяву та декларацію дистанційно щотижня заповнюють близько 100 осіб. Щотижня через скриньку по місту надходить близько 500 звернень, за телефоном надаються консультації близько 5000 мешканцям.

Запроваджено послугу з заповнення бланків заяв та декларацій за допомогою телефонного зв'язку з використанням ПК «Електронна заява та декларація», яка зменшила час подання документів для оформлення субсидії та допомоги до 1-2 хвилин.

З березня 2021 року усі управління соціального захисту населення по районах міста приєдналися до роботи в ПК ІСС «Соцгромада», розробником якого є ДП ІОЦ Мінсоцполітики.

У місті реалізується Міська комплексна програма соціального захисту населення (далі - Програма), заходи якої спрямовано на підвищення рівня соціального захисту малозабезпечених та непрацездатних громадян: дітей, осіб з інвалідністю, пенсіонерів, ветеранів; інших категорій громадян, створення умов для надання якісних соціальних послуг.

На виконання Програми січень-вересень 2021 року використано 41,95 млн.грн., що становить 72,0% від запланованого на рік (58,25 млн.грн.)

У рамках виконання Програми матеріальну допомогу отримало 11 285 громадян на загальну суму 21,14 млн.грн., у т.ч. допомогу на проживання або лікування за особистими зверненнями – 6 596 громадян (з них 387 особи - на поховання деяких категорій громадян) - на 11,73 млн.грн.; виплачено одноразову адресну цільову допомогу 4453 особі з числа родин з дітьми з інвалідністю, багатодітних родин, осіб з інвалідністю, ветеранів війни, сімей загиблих військовослужбовців - на 8,31 млн.грн.

Розпорядженням міського голови надано матеріальну допомогу на вирішення житлових проблем 34 родинам у зв'язку з пожежею та 4 особам у зв'язку з аварійним станом житла, на загальну суму 957,6 тис.грн. Забезпечено виплату матеріального заохочення 25 Почесним громадянам міста та фінансову підтримку 5 міських та 15 районних громадських об'єднань ветеранів.

Протягом 9 місяців 2021 року проведено компенсацію за пільгові перевезення автотранспортом пільгових категорій громадян-мешканців міста на суму 2 126,8 тис.грн., залізничним транспортом приміського сполучення - 864,7 тис.грн.

З метою надання додаткових соціальних гарантій для багатодітних сімей 497 родин забезпечено безкоштовним проїздом одного з батьків таких сімей в

трамваях, тролейбусах та автобусах Запорізького комунального підприємства міського електротранспорту «Запоріжелектротранс».

Упродовж І півріччя 2021 року спеціалізованим формуванням «Телефон Довіри» різним категоріям населення надано 3628 соціальні послуги; мобільною бригадою соціально-психологічної допомоги особам, які постраждали від насильства надано 1498 послуг кризового та екстреного втручання. Також, надаються соціально-психологічні послуги демобілізованим учасникам антитерористичної операції та членам їх сімей, для цих категорій працює «Сімейний клуб».

Забезпечено виплату компенсації фізичним особам, які надають соціальні послуги громадянам похилого віку, особам та дітям з інвалідністю, хворим, які не здатні до самообслуговування і потребують сторонньої допомоги. Станом на 01.10.2021 компенсацію отримало 1215 осіб на загальну суму 6434,331тис.грн. (відсоток виконання склав 68,6%).

На відшкодування витрат закладам за тимчасове перебування 156 внутрішньо переміщених осіб спрямовано 711,8 тис.грн.

На реалізацію Програми фінансування заходів з питань сім'ї та молоді м.Запоріжжя на 2019-2021 роки за 9 місяців 2021 року освоєно 1 420,6 тис.грн.

Упродовж звітного періоду проведено 26 заходів, в яких прийняло участь 16435 осіб (у 2020 році проведено 19 заходів із залученням 4161 осіб та спрямовано 751,817 тис.грн.).

На виконання Цільової комплексної програми забезпечення молоді м.Запоріжжя житлом на 2018-2021 роки для надання пільгового довгострокового кредиту громадянам на будівництво (реконструкцію) та придбання житла за 9 місяців 2021 року освоєно 1599,8 тис грн., або 71% від плану (2254,4 тис.грн.). За рахунок цих коштів надано один пільговий довготерміновий кредит на загальну суму 1524,2 тис.грн. Витрати, пов'язані з наданням та обслуговуванням пільгових довгострокових кредитів склали 75,7 тис.грн.

У рамках Міської програми підтримки обдарованої молоді м. Запоріжжя на 2019-2021 роки надано матеріальну підтримку 624 особам з числа обдарованої молоді (в тому числі 11-ти запорізьким спортсменам, які братимуть участь в XXXII олімпійських іграх у м.Токіо) на загальну суму 2129,1 тис.грн.

Станом на 01.10.2021 на обліку в службі (управлінні) у справах дітей перебувало 1741 підліток різних категорій. З ними та їх батьками постійно проводиться профілактична робота, надаються консультації з питань соціального захисту їх прав та інтересів. Всього надано інформаційно-консультативну допомогу 13867 громадянам.

З метою виявлення дітей, що бродяжать, жебракують, самовільно залишають сім'ю та учбові заклади, схильні до скоєння правопорушень, службою та сектором молодіжної превенції проведено 839 рейдів, під час яких вилучено 110 неповнолітніх, з них влаштовано до притулку - 64 особи, повернуто батькам – 2, влаштовано до лікарняних закладів - 44.

За звітний період проведено обстеження матеріально-побутових умов проживання 2717 сімей, під час яких виявлено 272 дитини, що опинилися в складних життєвих обставинах.

Загальна кількість дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, які перебувають на обліку в звітному періоді становить 1072 осіб проти 1072 осіб в аналогічному періоді 2020 року.

За 9 місяців 2021 року до сімейних форм улаштовано 120 дітей, з яких 22 – усиновлено, над 81 - встановлено опіку; 17 - улаштовано в прийомні сім'ї та ДБСТ.

У сімейних формах виховання станом на 01.10.2021 перебуває 951 дітей або 89% від загальної кількості на обліку в службі.

Упродовж звітного періоду 2021 року створено 2 дитячі будинки сімейного типу із влаштуванням 11 дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування та 1 прийомну сім'ю із влаштуванням 4 дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування.

У січні-вересні 2021 року в Запорізькому міському центрі зайнятості, зареєструвалося 5 343 особи. З урахуванням осіб, які перебували на обліку станом на 01.01.2021 загальна чисельність зареєстрованих безробітних громадян складала 11 091 особу, проти 16 245 осіб в аналогічному періоді 2020 року.

Станом на 01.10.2021 на обліку перебувало 2 360 безробітних, з яких 1 943 осіб отримували допомогу по безробіттю.

На цей час Державна служба зайнятості організовує свою роботу з урахуванням прийнятих рішень Уряду та рекомендацій Всесвітньої організації охорони здоров'я щодо запобігання поширенню епідемії.

У січні-вересні 2021 року року активними програмами сприяння зайнятості населення охоплено 2 430 безробітних громадян. Рівень охоплення активними заходами становив 22% проти 18,0% у січні-вересні 2020 року. Рівень працевлаштування склав 19,1% (проти 15%), працевлаштовано 2 118 осіб (проти 2 460 осіб).

Навантаження на одне вільне робоче місце склало 3 особи (проти 14 осіб), наявність вільних робочих місць - 942 од., що на 621 од. менше, ніж на 01.10.2020.

Упродовж січня-вересня 2021 року 26 підприємств, організацій, установ міста надали прогнозні дані щодо масового вивільнення працівників з ініціативи роботодавця на 986 осіб.

З метою запобігання масовому вивільненню працівників з ініціативи роботодавців, відповідно до Порядку надання допомоги по частковому безробіттю, затвердженому Постановою КМУ від 03.02.2021 № 74, за за січень-вересень 2021 року прийнято 5 позитивних рішень щодо надання допомоги по частковому безробіттю на період карантину роботодавцям для виплати допомоги працівникам у разі втрати ними частини заробітної плати внаслідок вимушеного скорочення передбаченої законодавством тривалості робочого часу у зв'язку із зупиненням (скороченням) виробництва продукції без припинення трудових

відносин. У звітному періоді таку допомогу щомісяця отримували біля 370 осіб на загальну суму 1 992,6 тис. грн.

Крім того, в звітному періоді прийнято 29 рішень про компенсацію роботодавцям фактичних витрат у розмірі єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування за безробітних, працевлаштованих на нові робочі місця.

У січні-вересні 2021 року 5 безробітних громадян скористалися шансом організації власної справи за рахунок отримання одноразової виплати допомоги по безробіттю для зайняття підприємницькою діяльністю, що на 25 осіб менше, ніж за аналогічний період 2020 року.

Для забезпечення додержання суб'єктами господарської діяльності законодавства про оплату праці, в частині погашення існуючої та попередження виникнення нової заборгованості із заробітної плати, протягом 9 місяців 2021 року органами місцевого самоврядування реалізовувався комплекс заходів, спрямованих на забезпечення конституційного права працівників на своєчасність виплати та погашення заборгованості із виплати заробітної плати.

Відповідно до статистичних даних станом на 01.11.2021 загальна сума заборгованості із виплати заробітної плати склала 82,11 млн.грн., що на 16,0 млн.грн. менше, ніж на початок року.

Заборгованість з виплати заробітної плати існує на 21 підприємствах проти 23 підприємств на початок 2021 року.

У розрізі категорій підприємств-боржників заборгованість розподіляється наступним чином:

- підприємства, які повідомили про наявність заборгованості з виплати заробітної плати, сума заборгованості складає 79,46 млн.грн. (96,8% від загальної суми боргу),

- підприємства, які припинили надавати звіти та не повідомили про погашення заборгованості на 01.11.2021 складає 2,65 млн.грн. (3,2% від загальної суми боргу).

Заборгованість із заробітної плати за формами власності:

- державний сектор економіки складає – 54,81 млн.грн. (або 66,8% від загальної суми заборгованості), проти 39,01 млн.грн. (або 39,7%) станом на 01.01.2021. Найбільшими боржниками залишаються: ЗДП «Кремнійполімер» (21,6 млн.грн.), ЗДП «Радіоприлад» (8,46 млн.грн.), ДП «Запорізький облавтодор» (5,5 млн.грн.). Окрім цього, з'явилось нове підприємство-боржник – КП «НВК» «Іскра» з сумою боргу 16,84 млн.грн. (за оперативними даними станом на 24.11.2021 борг погашено в повному обсязі).

- недержавний сектор економіки складає – 13,58 млн.грн. (або 16,5% від загальної суми заборгованості), проти 58,08 млн.грн. (або 59,2%) станом на 01.01.2021. У цій групі найбільш проблемний є Класичний приватний університет з сумою боргу 6,62 млн.грн.

Борги перед працівниками комунальних підприємств становили 11,07 млн.грн. або 12,2% від загальної суми заборгованості, а саме підприємства:

КП «Облводоканал» ЗОР (9,74 млн.грн.), КП «Запоріжремсервіс» ЗМР (1,33 млн.грн.) згідно з оперативними даними станом на 12.11.2021 - погашено.

Основними причинами невиплати заробітної плати працівникам підприємств є зменшення обсягів виробничої діяльності, нестача обігових коштів, дебіторська заборгованість підприємств-контрагентів, арешт рахунків тощо.

З метою здійснення контролю за станом погашення існуючої та попередження виникнення нової заборгованості із заробітної плати протягом січня-листопада 2021 року проведено 8 засідань міської та 56 районних комісій з питань погашення заборгованості із заробітної плати, на яких заслухано 227 керівників підприємств-боржників із виплати заробітної плати, зі сплати єдиного соціального внеску та платежів до Пенсійного фонду України та підприємств-мінімізаторів заробітної плати. Складено (оновлено) 32 графіки погашення заборгованості (Класичний приватний університет, ПАТ «Завод металоконструкцій «Укрсталь», ЗДП «Радіоприлад» тощо).

Завдяки вжитим заходам упродовж січня-листопада 2021 року підприємствами-боржниками погашено заборгованість із виплати заробітної плати на загальну суму 115,84 млн.грн.

За даними моніторингу на підприємствах, в організаціях та установах міста станом на 01.11.2021 укладено та зареєстровано 2424 колективні договори, зміни та доповнення до них, у тому числі 231 - зареєстровано з початку року.

За 9 місяців 2021 року до міського фонду охорони навколишнього природного середовища надійшло 17 997,106 тис.грн., що на 9,05 % більше надходжень за 9 місяців 2020 року (16 435,7 тис.грн.).

У 2021 році природоохоронні заходи здійснюється відповідно до Програми «Про фінансування природоохоронних заходів за рахунок екологічних надходжень на 2021-2023 роки».

У І півріччі 2021 року загальна сума фактичних видатків на реалізацію заходів Програми становила 15 521,153 тис.грн. Програма виконувалася за наступними напрямками:

На заходи щодо пропаганди охорони навколишнього природного середовища, підвищення екологічної свідомості населення спрямовано 1 141,399 тис.грн. Зокрема проведено щорічну фотовиставку-конкурс «Іншої землі у нас не буде, нам треба нашу зберегти», проведено 5-й спеціалізований міжнародний Запорізький екологічний форум «Еко Форум-2021», оновлено стенди з екологічної тематики та виходив щомісячний безкоштовний додаток до газети «Запорозька Січ» – «Запоріжжя екологічне»;

Поліпшення стану водних об'єктів, ліквідація негативних факторів впливу на навколишнє природне середовище.

Здійснювалися:

- «Реконструкція системи каналізування о.Хортиця м.Запоріжжя (Ділянка №1. Перемикання двох ниток напірного колектора КНС-27 до напірного колектору ДОК «Чайка»)» – сума фінансування станом на 01.10.2021 1,645 млн.грн.;

- «Реконструкція системи каналізування о.Хортиця м.Запоріжжя (Ділянка №2. Перемикання двох ниток напірного колектора КНС-15 до напірного колектору КНС-27)» – сума фінансування станом на 01.10.2021 3,19 млн.грн.);

- «Реконструкція самопливного колектору каналізації Ду=800мм по вул.Новокузнецька в м.Запоріжжя (ділянка №2)» – сума фінансування станом на 01.10.2021 6,309 млн.грн.;

- «Заходи щодо відновлення і підтримання сприятливого гідрологічного режиму та санітарного стану річок. Розчистка русла б.Суха в районі Дослідної станції» станом на 01.10.2021 сума фінансування 2,583 млн.грн. на виконання проектних робіт;

- «Заходи щодо відновлення і підтримання гідрологічного режиму та санітарного стану річок. Розчистка гирлової ділянки русла р.Мокра Московка» – станом на 01.10.2021 сума фінансування 232,3 тис.грн. на проведення процедури оцінки впливу на довкілля;

- «Заходи щодо відновлення і підтримання гідрологічного режиму та санітарного стану річок. Розчистка русла р.Сагайдачка в Дніпровському районі м.Запоріжжя» – станом на 01.10.2021 сума фінансування 119,3 тис.грн. на проведення процедури оцінки впливу на довкілля;

Проведено спеціальні заходи, спрямовані на запобігання знищенню чи пошкодженню території природно-заповідного фонду на загальну суму 299,937 тис.грн.

Тривають роботи з озеленення території позашкільного навчального закладу «Дитячий парк «Запорізький міський ботанічний сад» та з озеленення міста (департаментом інфраструктури та благоустрою Запорізької міської ради).

Упродовж звітного періоду тривала робота щодо залучення інвестиційних ресурсів у розвиток міста.

У *рамках «Програми розвитку муніципальної інфраструктури України»* підписано Угоду про співпрацю між Європейським інвестиційним банком, Міністерством регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства та Запорізькою міською радою у сфері надання консультаційних послуг з підготовки певних інвестицій в області теплової модернізації будівель м. Запоріжжя та Угода про передачу коштів позики між Міністерством фінансів України, Міністерством розвитку громад та територій України та Запорізькою міською радою.

Запорізькою міською радою прийнято рішення «Про затвердження Угоди про передачу коштів позики між Міністерством фінансів України, Міністерством розвитку громад та територій України та Запорізькою міською радою в рамках проєкту «Комплексний проєкт з термомодернізації бюджетних будівель м. Запоріжжя».

Банком визначено експертів, які працюють на об’єктах м. Запоріжжя для розроблення оновленого ТЕО.

У квітні 2021 року Запорізькою міською радою прийнято рішення «Про реалізацію проєкту «Комплексний проєкт з термомодернізації бюджетних

будівель м. Запоріжжя», «Про затвердження складу та Положення про тендерний комітет Запорізької міської ради для реалізації проєкту «Комплексний проєкт з термомодернізації бюджетних будівель м. Запоріжжя».

Наразі проводяться тендерні процедури по першому етапу будівельних робіт та закупівлі консультаційних послуг по нагляду за будівництвом.

20.08.2021 на сайті ОВЕС, Прозорро та Запорізької міської ради опубліковано Оголошення про проведення тендеру на закупівлю робіт «Комплексний проєкт термомодернізації бюджетних будівель м. Запоріжжя (лікарень, шкіл і дитячих садків) – Етап 1».

У рамках проєкту «Міський громадський транспорт в Україні - І» за рахунок кредитних коштів Європейського інвестиційного банку планується придбання 21 нового електробусу, 21 нового автобусу великої місткості та 17 підзарядних станцій.

Наразі Групою реалізації проєкту ЗКПМЕ «Запоріжелектротранс» розробляється ТЕО, як частина тендерної документації. Після їх погодження з ЄІБ та Мінінфраструктури України можливо розпочати проведення закупівлі.

Пропозиції Угоди про залучення грантових коштів на реалізацію даного проєкту надано на розгляд Мінінфраструктури України.

У рамках проєкту *«Міський громадський транспорт в Україні - ІІ» (МГТУ-ІІ)* виконавчим комітетом міської ради надано на розгляд до Мінінфраструктури України пропозиції щодо реалізації проєктів з розвитку транспортної інфраструктури за рахунок кредитних коштів ЄІБ (у форматі вираження інтересів) на загальну суму 5,8 млн. Євро.

У серпні 2021 року новий формат вираження інтересів направлено до Мінінфраструктури, очікується погодження.

24.09.2021 року у приміщенні Мінінфраструктури відбулося проведення стартової конференції з питань використання інструменту пакетного фінансування підпроєктів та підготовки проведення закупівель відповідно до посібника з закупівель ЄІБ. Очікується ратифікація Фінансової Угоди з ЄІБ.

У *рамках проєктів цільових екологічних (зелених) інвестицій* (виконання зобов'язань сторін Кіотського протоколу до Рамкової конвенції ООН про зміну клімату) планується реалізація проєктів за двома напрямками:

- встановлення індивідуальних теплових пунктів (ІТП) в будівлях житлової та бюджетної сфери (встановлення 100 ІТП на 97 об’єктах – 35 житлових будинків та 62 заклади освіти);

- придбання 8 нових електробусів для заміни дизельних автобусів ЗКПМЕТ «Запоріжелектротранс», 4 зарядних пристроїв для повільної зарядки, 2 пантографних зарядних станцій.

У квітні 2021 року відбулось засідання Міжвідомчої робочої групи, за результатами засідання проєкт було погоджено наказом Міндовкілля від 20.04.2021 №260. Наразі пакет документів знаходиться на розгляді в Мінфіні України, очікується погодження.

Підписання Угоди про делегування повноважень та проведення тендерної процедури на закупівлю електробусів заплановано на IV квартал 2021 року.

У *рамках співробітництва з Німецьким банком розвитку KfW* у грудні 2020 року підписано Угоду між Кабінетом Міністрів України та Урядом Федеративної Республіки Німеччина про фінансове співробітництво, якою передбачається і фінансування проєкту «Енергоефективність у громадах - І» за участю Запоріжжя та Житомира.

Рішенням Запорізької міської ради від 28.12.2020 №50 затверджено умови Фінансової угоди між Державним банком розвитку Федеративної Республіки Німеччина (KfW) та Запорізькою міською радою за експертні послуги для Запорізької міської ради (на суму 1,28 млн. євро на безповоротній та безоплатній/грантовій основі). Вищезазначена фінансову угоду підписано в лютому 2021 року.

У рамках Проєкту «Енергоефективність у громадах-І» у червні 2021 року ратифіковано Угоду між Кабінетом Міністрів України та Урядом Федеративної Республіки Німеччина про фінансове співробітництво, що створить правові підстави для можливості залучення Урядом України від німецького банку розвитку KfW пільгового кредитного фінансування. Мінрегіоном надано на погодження проєкт розпорядження КМУ «Про залучення позики та гранту від Кредитної установи для відбудови KfW для реалізації проєкту».

Розпочато впровадження грантової програми від Уряду ФРН «Посилення місцевого самоврядування в Україні-І», у рамках якої планується надати грантову підтримку чотирьом містам-партнерам банку KfW, зокрема місту Запоріжжя на орієнтовну суму до 3-х млн. євро на медичний сектор та сектор водопостачання.

Розглядається можливість підготовки та впровадження проєктів «Будівництво цеху утилізації осаду після механічного зневоднення на центральних каналізаційних очисних спорудах Лівого берега ЦОС-1 м. Запоріжжя» та «Реконструкція та розширення центральних очисних споруд каналізації Правобережної частини (ЦОС-2) м. Запоріжжя» *у рамках програми бізнес-фінансування Danida Business Finance (DBF) і Nordik Environment Finance Corporation (NEFCO).*

За результатами проведених робіт компанія COWI підготувала ТЕО для Запорізької станції очистки стічних вод та мулу ЦОС-1. Замовником виконаних робіт є фінансова компанія DSIF (Данія), компанія NEFCO є потенційним інвестором із залучення кредитних коштів для реалізації реконструкції ЦОС-1. Розроблене попереднє ТЕО може бути використане для можливої подальшої підготовки та реалізації інвестиційного проєкту з реконструкції очисних споруд ЦОС-1.

Мінрегіон згідно з Рамковою угодою між Урядом України та *Урядом Королівства Данія* запропонувало надати заяви про участь у відборі проєктів для отримання безвідсоткової позики. У *рамках «Програми розвитку муніципальної*

інфраструктури України - II» у сфері водопостачання та водовідведення до Мінрегіону направлено чотири проєктні пропозиції від КП «Водоканал».

У рамках співробітництва *Міжнародної фінансової корпорації (IFC)* та комунальними підприємствами міста ведеться детальне обговорення перспективних напрямків співробітництва, проводяться онлайн-конференції та зустрічі з робочою групою консультантів. Так 18.06.2021 року було укладено Кредитний договір між Запорізькою міською радою, Міжнародною фінансовою корпорацією (IFC) та Міжнародною фінансовою корпорацією як Виконавчою організацією Фонду екологічно чистих технологій.

Департаментом інфраструктури та благоустрою, управління з питань транспортного забезпечення, КП «ЦУІТ» подані повідомлення про нову державну допомогу для погодження АМКУ для можливості залучення кредитних коштів. Наразі очікується остаточне рішення кредитного комітету МФК (IFC) щодо затвердження інвестиційних проєктів.

Європейський інвестиційний банк (ЄІБ) планує нову кредитну лінію, загальною вартістю 100 млн.євро, що буде доступна великим, малим та середнім українським містам. Кредитна лінія буде спрямована на проєкти в сфері модернізації вуличного освітлення.

На запит українського офісу Європейської ініціативи «Угода мерів» в квітні 2021 року було підготовлено та направлено відповідний опитувальник (Форма висловлення зацікавленості у співпраці з Європейським Інвестиційним Банком (ЄІБ) - вуличне освітлення) для подальшого розгляду Мінрегіоном з ЄІБ предпроєктної пропозиції м.Запоріжжя на суму від 5 млн.євро для модернізації існуючого освітлення з встановленням LED-світильників, оснащення ліній електромереж зовнішнього освітлення самонесучим ізольованим проводом, заміни опор, модернізації шаф управління та встановлення системи управління (диспетчеризація).

Наразі предпроєктна пропозиція знаходиться на розгляді Мінрегіону та ЄІБ, готується проєкт рамкової фінансової угоди між Мінрегіоном та банком.

Базу потенційних бюджетних установ для ЕСКО-механізму розміщено на веб-сайтах Запорізької міської ради та Запорізької облдержадміністрації.

За раніше укладеними енергосервісними договорами по 28 закладах освіти на загальну суму 52,722 млн. грн. виконані проєктні роботи з модернізації системи опалення, зокрема встановлення індивідуального теплового пункту. На 9 об’єктах обладнання вже введено в експлуатацію.

У звітному періоді за кошти Національної служби здоров’я України (1,407 млн.грн.) виконано низку заходів з енергозбереження у закладах охорони здоров’я міста Запоріжжя: заміну ламп розжарювання на світлодіодні лампи, заміну трубопроводів та арматури інженерних мереж (ХВП, ГВП), проведення промивки системи теплопостачання, заміну дерев’яних вікон на енергоощадні склопакети, розробку та узгодження робочого проекту для влаштування індивідуального теплового пункту для опалення і гарячого водопостачання КНП «Пологовий будинок №4» Запорізької міської ради.

В рамках Європейського Тижня Сталої Енергії за Програмою проведення Днів Сталої Енергії у м. Запоріжжя протягом вересня було організовано урочистості, робота секції «Енергоефективність та енергозбереження» на V спеціалізованому міжнародному Запорізькому Еко Форумі 2021, культурно-просвітницькі заходи в закладах освіти та культури із висвітленням на телебаченні.

П’ятий рік поспіль здійснюється моніторинг споживання енергетичних ресурсів бюджетними установами міста на базі електронної платформи енергоефективності. Станом на 01.10.2021 у системі електронного енергомоніторингу зареєстровано 549 об’єктів. На сайті міської ради є дашборд програми енергомоніторингу бюджетних установ з інформацією про характеристики будівель, структуру та обсяги споживання енергетичних та комунальних ресурсів у поточному та двох попередніх роках.

За 9 місяців поточного року використання вторинного тепла від ПАТ «Запоріжсталь» для забезпечення гарячого водопостачання районів міста в міжопалювальний період надало змогу виконати заміщення (вивільнити) 8,519 млн. м. куб. природного газу та зменшити викиди парникових газів у навколишнє середовище на 4,7%. Джерелами теплопостачання, що використовують альтернативні види палива, вироблено 31,46 тис. Гкал теплової енергії (заощаджено 3,743 млн. куб. м природного газу, викиди парникових газів зменшені на 2,1%).

Реалізується Міська цільова програма запобігання та ліквідації надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру, організації рятування на водах на 2021-2023 роки, на фінансування заходів якої спрямовано 15 122,186 тис.грн., що складає 76% від річного плану (19871,30 тис.грн.). На створення матеріального резерву міста (придбання палива) витрачено 270,607 тис.грн., на заходи, пов’язані із попередженням та ліквідацією надзвичайних ситуацій – 6840,954 тис. грн., на проведення пошуково-рятувальних робіт з виявленням та підняттям потерпілих на водних об’єктах – 8010,625 тис. грн.

Упродовж 9 місяців 2021 року спеціалісти аварійно-рятувальної служби врятували життя 111 особам, спеціалісти рятувально-водолазної служби – 147 особам.

Для забезпечення високого рівня готовності підрозділів ЗМРВС до дій за призначенням, та з метою підвищення рівня безпеки відпочиваючих на акваторії міста в 2021 році придбано рятувальні засоби (мотори, ехолоти, жилети, канати, фали, біноклі), водолазне спорядження (гідрокостюми; маски, ласти; вантажні пояси). Виконано роботи з відновлення і поліпшення матеріально-технічної бази служби (відремонтовано приміщення для зберігання плавзасобів (елінги) на АРС-1 та АРС-3, придбано матеріали для ремонту будівлі АРС-3 та даху будівлі АРС).

Обсяг доходів бюджету Запорізької міської територіальної громади за підсумками звітного періоду склав 6 209,8 млн.грн. у т.ч. доходи загального фонду - 5 067,8 млн.грн., спеціального фонду - 131,0 млн.грн., офіційні

трансферти - 1 011,0 млн.грн. У структурі дохідної частини власні доходи загального фонду бюджету становлять 81,6%, офіційні трансферти та доходи спеціального фонду - 16,3% та 2,1% відповідно.

План з урахуванням внесених змін по доходах загального фонду (без урахування офіційних трансфертів) виконано на 100,5%, понад плану надійшло 26,6 млн.грн. У порівнянні з відповідним періодом 2020 року відбулося збільшення зазначених доходів на 15,8% або на 690,9 млн.грн.

Найбільшим чином поповнив бюджет податок на доходи фізичних осіб (3 188,9 млн.грн., план виконано на 100,3%). Його надходження в доходах загального фонду займають 62,9%.

Виконання плану 9 місяців по доходах спеціального фонду (без врахування власних надходженнях бюджетних установ та трансфертів) становило 98,6% або 34,7 млн.грн. До бюджету розвитку надійшло 16,6 млн.грн.

Видатки бюджету Запорізької міської територіальної громади склали 5 680,4 млн.грн., у тому числі з загального фонду - 4 980,7 млн.грн., спеціального фонду - 699,7 млн.грн., з яких видатки бюджету розвитку - 585,8 млн.грн. До державного бюджету перераховано реверсної дотації в сумі 402,7 млн.грн.

На захищені статті видатків з бюджету спрямовано 3 754,1 млн.грн., у тому числі на заробітну з нарахуваннями - 2 583,5 млн.грн., оплату комунальних послуг та енергоносіїв - 176,0 млн.грн., на соціальний захист та соціальне забезпечення - 113,4 млн.грн., придбання продуктів харчування та медикаментів - 73,3 млн.грн.

За рахунок надходжень до бюджету розвитку Запорізької міської територіальної громади проведено видатків на загальну суму 585,8 млн.грн., видатки за рахунок надходжень до фонду охорони навколишнього природного середовища склали 18,0 млн.грн., власних надходжень бюджетних установ – 95,9 млн.грн.

У І півріччі поточного року забезпечено погашення основної суми боргу за кредитними договорами 2018-2020 років на суму 432,7 млн.грн. Перерахування відсотків за кредитом здійснювалося в обсягах, розрахованих банківськими установами відповідно до фактично наданого кредиту із дотриманням встановлених термінів.

Кредиторська заборгованість розпорядників та одержувачів коштів бюджету міста на кінець звітного періоду в цілому склала 7,5 млн.грн., у тому числі по загальному фонду бюджету – 5,9 млн.грн., спеціальному фонду - 1,6 млн.грн.

У звітному періоді за підсумками 2021 року рейтинговим агентством ТВО «Кредит-Рейтинг» м.Запоріжжю оновлено довгостроковий кредитний рейтинг за Національною рейтинговою шкалою на рівні uaAA– прогноз «стабільний». Це свідчить, що Запоріжжя характеризується високою кредитоспроможністю в порівнянні з іншими українськими позичальниками або борговими інструментами. Рівень інвестиційної привабливості визначено на рівні uaINV4 (високий рівень).

Крім того, міжнародне рейтингове агентство FITCH Ratings підтвердило рейтинг м.Запоріжжя за довгостроковими рейтингами дефолту емітента в іноземній та національній валюті на рівні «В» зі «стабільним» прогнозом.

На території м.Запоріжжя здійснюють фінансово-господарську діяльність 33 комунальних підприємства, які підпорядковані відповідним структурним підрозділам міської ради, та 28 комунальних некомерційних підприємств галузі охорони здоров`я. КСВП «Юність» знаходиться в стані припинення господарської діяльності. За 9 місяців 2021 року загальний дохід комунальних підприємств міста (з урахуванням роботи комунальних некомерційних підприємств) становив 5756,7 млн.грн., у т.ч. дохід комунальних підприємств – 4028,7 млн.грн., комунальних некомерційних підприємств – 1728,0 млн.грн.

Фінансовим результатом роботи підприємств комунальної власності міста за 9 місяців 2021 року є збиток у розмірі 563,8 млн.грн. Прибуток у розмірі 49,0 млн.грн. отримало 31 комунальне підприємство міста, збиток 30 комунальних підприємств склав 627,6 млн.грн. Найбільш збитковим є Концерн «Міські теплові мережі» - збиток у розмірі 606,0 млн.грн. Збиткова діяльність Концерну пов’язана із застосуванням підприємством тарифу на послуги з централізованого опалення та постачання гарячої води, діючого з 2018 року, який не забезпечує покриття економічно обґрунтованих витрат пов’язаних із виробництвом та наданням послуг (ціни на природний газ, електричну енергію, мінімальних соціальних гарантій з оплати праці).

На підприємствах комунальної власності міста працює 20,4 тис.осіб (10,6 тис. – на комунальних та 9,8 тис. – на комунальних некомерційних підприємствах), фонд оплати праці яких за за 9 місяців 2021 року становив 2114,9 млн.грн., середня заробітна плата – 11538,8 грн. (12216,0 грн. – на комунальних та 10807,0 грн. – на комунальних некомерційних підприємствах).

Станом на 01.11.2021 до бюджету Запорізької міської територіальної громади комунальними підприємствами перераховано 27,6 млн.грн. податку на прибуток та 2,3 млн.грн. частки (частини) прибутку.

Протягом 9 місяців 2021 року на підставі правовстановлюючих документів на об’єкти нерухомого майна права комунальної власності вносилися уточнені дані до бази обліку об’єктів, які належать Запорізькій міській територіальній громаді. Станом на 30.09.2021 кількість діючих договорів оренди, за якими департамент комунальної власності та приватизації Запорізької міської ради є орендодавцем, складає 1098 од.

Упродовж 9 місяців 2021 року укладено 61 договір оренди об'єктів права комунальної власності (площа переданого в оренду майна становить 7804,78 кв.м).

У звітному періоді до бюджету Запорізької міської територіальної громади надійшло 15, 085 млн.грн. від орендної плати.

Проведено близько 338 перевірок щодо виконання орендарями комунального майна умов договорів оренди, за результатами яких

здійснювалися заходи щодо спонукання сумлінно виконувати обов'язки, які передбачені умовами договору оренди.

Загальна сума надходжень до бюджету Запорізької міської територіальної громади за 9 місяців 2021 від відчуження комунального майна становить 15,8 млн.грн., що на 53,4% менше, ніж за аналогічний період 2020 року (33,9 млн.грн.) але складає 99% скорегованого річного плану (план збільшено з 4000,00 тис.грн. на 16000,0 тис.грн.), у тому числі:

- від приватизації комунального майна - 12847,0 тис.грн.;
- від списання (ліквідації) майна, яке перебувало в господарському віданні або оперативному управлінні суб'єктів права комунальної власності - 2952,1 тис.грн.

Упродовж 9 місяців 2021 року включено 21 об'єктів права комунальної власності до переліків об'єктів, що підлягають приватизації, укладено 15 договорів купівлі-продажу об'єктів приватизації, організовано 187 аукціонів на право оренди, за результатами яких визнані переможці на передачу майна в оренду та продовження договорів оренди.

Прийнято до комунальної власності Запорізької міської територіальної громади:

- об'єкти соціальної інфраструктури від ДП «ІВЧЕНКО ПРОГРЕС» (дитячі садки) - нерухоме майно (будівлі та споруди) - 24 од. вартістю 15,10 млн.грн. та інше майно;
- об'єкти електроенергетики від Запорізької обласної організації Червоного Хреста України (підстанцію та кабельну лінію модульного містечка по вул. Стешенка, 18) первісною вартістю 747,546 тис.грн., залишковою вартістю 169,444 тис.грн.;
- об'єкти інженерної інфраструктури (зовнішні мережі від ОСББ, ТОВ), а саме: водопостачання (230 пог.м), вартістю 165,2 тис.грн.; водовідведення (439 пог.м), вартістю 187,06 тис.грн.; теплопостачання (6 пог.м), вартістю 12,488 тис.грн.;
- медичне обладнання загальною вартістю 6469,754 тис.грн. для матеріально-технічного забезпечення КНП «МЛЕ та ШМД» ЗМР та КНП "Міська лікарня №9" ЗМР.

Завдяки проведеній роботі з укладання нових договорів оренди землі та додаткових угод за останні роки збільшилися надходження до бюджету Запорізької міської територіальної громади від плати за землю. Так, за 9 місяців 2021 року від плати за землю надійшло 735 792,8 тис.грн. (100,8% до плану 9 місяців), з них 212 377,1 тис.грн. - земельний податок, 523 415,7 тис.грн. - орендна плата.

У порівнянні з аналогічним періодом 2020 року надходження плати за землю збільшилися на 115 988,1 тис.грн. або 18,7%.

Постійно поповнюється база договорів оренди земельних ділянок. Так, за 9 місяців 2021 року укладено 59 договорів на загальну суму 19 278,4 тис. грн.

У звітному періоді тривала робота щодо перегляду нормативної грошової оцінки земельних ділянок та, відповідно, орендної плати за землю шляхом

укладення додаткових угод. За результатами роботи укладено 18 додаткових угод на суму 2 334,4 тис.грн.

Для врахування інтересів всіх учасників бойових дій та подальшого формування порядку черговості надання земельних ділянок ведеться реєстр заяв. Станом на 01.10.2021 надійшло 2799 звернень, у т.ч. 130 - у поточному році. Завдяки проведеній роботі прийняті рішення про надання дозволу на оформлення 465 земельних ділянок, у тому числі: 397 - учасникам бойових дій (учасників АТО); 68 - членам сімей загиблих учасників бойових дій (учасників АТО). На теперішній час у власність передано 286 земельних ділянок для будівництва та обслуговування житлових будинків, господарських будівель і споруд, з них: 256 - учасникам бойових дій (учасників АТО); 30 - членам сімей загиблих учасників бойових дій (учасників АТО). Наразі триває робота щодо відведення земельних ділянок учасникам бойових дій для індивідуального житлового будівництва.

У січні-червні 2021 року в рамках реалізації Програми раціонального використання території та комплексного містобудівного розвитку м.Запоріжжя виконано топографічну зйомку М1:500 земельної ділянки по вул.Героїв 93 бригади, 28; виготовлено землевпорядну документацію по вул.Перемоги, 72 та вул.Перемоги, 76. Розроблення детального плану Кривої бухти на цей час знаходиться на стадії проведення відкритих торгів у сервісі https://prozorro.gov.ua/.

У січні-вересні пройшли громадські слухання детальних планів: частини території кварталу №3 житлового району Південний, обмеженої вул. 40-річчя Перемоги, вул. Водограйною та території в районі вул. Солов'їна, 3, для розміщення річкового перевантажувального терміналу з відвантаженням зернових та олійних культур на річковий транспорт; внесено змін до детального плану території житлового району «Південний» та території міста Запоріжжя, обмеженої вул.Центральною, береговою смугою р.Дніпро, вул. Розваги, вул.Ленською, затверджено детальний план території міста Запоріжжя в районі вул. Української, 29/Прибережної автомагістралі (рішення ЗМР від 29.09.2021 №39).

Проводиться робота з підготовки тендерної документації на розроблення науково-проєктної документації щодо визначення меж і режимів використання пам'яток архітектури та містобудування в межах історичного ареалу «Старий Олександрівськ».

Відповідно до діючого законодавства з 01.01.2021 скасовано надходження від пайової участі у розвитку інженерно-транспортної та соціальної інфраструктури населеного пункту в Україні.

Триває робота з підготовки лотів для продажу на земельних торгах (згідно ст.136 ЗКУ) та проведення земельних торгів у формі електронного аукціону в порядку визначеному (ст.137-139 ЗКУ, а також вимог, затверджених постановою КМУ від 22.09.2021 №1013).

За звітний період замовниками (розпорядниками усіх рівнів) оголошено 21 975 закупівель на очікувану вартість 4 283,046 млн.грн.

Із оголошених закупівель завершено 20 066 закупівлі (або 91,3% від оголошених); укладено 20 308 договорів на загальну суму 2 587,670 млн.грн.

За результатами проведених закупівель економія коштів склала 117,258 млн.грн. (або 6,3% від очікуваної вартості завершених закупівель).

Інформацію підготовлено на підставі даних Головного управління статистики у Запорізькій області

ІІ. Мета, завдання, заходи економічного і соціального розвитку Запорізької міської територіальної громади на 2022 рік

Основна мета Програми економічного і соціального розвитку Запорізької міської територіальної громадина 2022 рік - реалізація комплексної системи заходів, спрямованих на забезпечення умови для економічного та інвестиційного розвитку міста, збереження робочих місць та добробуту населення в умовах поширення гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2.

На 2022 рік визначено наступні пріоритетні напрямки розвитку:

- створення умов для запобігання виникненню і поширенню гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2 у місті;
- створення умов для високої якості життя;
- створення умов для підприємництва та креативної економіки;
- створення умов для зручної, безпечної та креативної урбаністики;
- створення умов для покращання довкілля та ресурсозбереження.

1. Створення умов для підприємництва та креативної економіки

1.1. Промисловість та інвестиційний розвиток

Промисловий комплекс - це двигун розвитку міста. Промисловість міста має місцеве та регіональне значення, орієнтована на забезпечення місцевих потреб. Завдяки роботі промислового комплексу наповнюються бюджети міста та країни, що в свою чергу дає можливість фінансувати важливі напрямки життєдіяльності міста зокрема та країни в цілому.

Незважаючи на світову кризу, промисловість міста продовжує функціонувати, впроваджувати антикризові програми та докладати зусиль на збереження трудового колективу.

Основу промислового комплексу міста складають 290 підприємств. Пріоритетними галузями промисловості є металургія, машинобудування, харчова промисловість та енергетика.

Пріоритети

- підтримка наявних та нарощування виробничих потужностей;
- захист вітчизняного виробника;
- збереження наявних та створення нових робочих місць;
- залучення інвестицій у всі сфери економічної діяльності міста.

Проблемні питання

- висока вартість енергетичних ресурсів та незадовільна платіжна дисципліна споживачів електричної енергії;
- дефіцит залізничного рухомого складу;
- дефіцит сировинної бази для промислових підприємств міста;

- неефективна структура експорту. Експортується сировина або напівфабрикати (вироби чорної металургії, кокс), а не готова продукції з високою доданою вартістю;
- дефіцит кваліфікованої робочої сили для потреб промисловості;
- фінансово-економічна криза, спричинена COVID-19 та обмеження вільної торгівлі.

Цілі та завдання

- модернізація та забезпечення сталого розвитку виробничо-експортного потенціалу промислового сектора;
- модернізація виробництв з метою зменшення шкідливих викидів в атмосферу;
- стимулювання розвитку інноваційно-орієнтованих промислових підприємств;
- науково-технічне співробітництво із зарубіжними країнами, в тому числі у формі консалтингу, лізингу тощо;
- захист внутрішнього виробника шляхом просування продукції промислового комплексу міста на внутрішньому та зовнішньому ринках;
- стимулювання внутрішнього попиту за допомогою муніципального замовлення, безпосередньої фінансової участі в реалізації проєктів, які матимуть суттєвий економічний і соціальний ефект для міста;
- розширення зовнішньоекономічних зв’язків міста, нарощування обсягів експорту до ЄС.

Очікувані результати

- обсяг реалізованої промислової продукції по місту в 2022 році прогнозується на рівні 190,3 млрд.грн. (на 15% більше в порівнянні з очікуваним виконанням у 2021 році);
- зростання експорту товарів на 16,4 % до очікуваного виконання в 2021 році;
- збільшення обсягів імпорту товарів на 21,1 % до очікуваного виконання в 2021 році.
- зменшення негативного впливу на довкілля.

1.2. Підприємництво та регуляторна діяльність

Пріоритети

- покращення місцевого бізнес-клімату;
- підтримка підприємницької ініціативи;
- підтримка інноваційної та експортної галузі підприємництва.

Проблемні питання

- недостатній рівень фахової підготовки підприємців, низький рівень правових знань, менеджменту та культури підприємництва;
- складність доступу до фінансово-кредитних ресурсів;
- карантинні заходи, запроваджені у зв'язку з епідемією COVID-19.

Цілі та завдання

- проведення передбачуваної та обґрунтованої регуляторної політики щодо МСП;
- налагодження системного діалогу з бізнес-об'єднаннями МСП;
- полегшення доступу МСП до фінансових ресурсів;
- пошук та створення нових каналів збуту продукції з метою зниження негативного тиску карантинних бар'єрів для повсякденного функціонування економічної діяльності;
- підвищення професійного рівня обізнаності суб'єктів МСП шляхом проведення тренінгів, навчань тощо;
- залучення місцевих соціальних підприємств до участі у виставкових та масових заходах.

Очікувані результати

- збільшення кількості самозайнятого населення та залучення безробітних громадян до підприємницької діяльності;
- створення робочих місць, збільшення кількості найманих працівників на малих та середніх підприємствах;
- зростання середньомісячної заробітної плати працівників малих підприємств;
- забезпечення розвитку малого і середнього бізнесу інноваційного спрямування;
- покращення місцевого-бізнес клімату та ефективна реалізація державної регуляторної політики;
- створення сприятливого інвестиційного клімату для залучення внутрішніх та зовнішніх інвестицій;
- збільшення частки податкових надходжень до бюджету Запорізької міської територіальної громади від діяльності суб'єктів МСП.

1.3. Система надання адміністративних послуг

Пріоритети

- забезпечення прозорості, доступності та спрощення процедури отримання адміністративних послуг.

Проблемні питання

- низький обсяг адміністративних послуг органів місцевого

самоврядування, які надаються через філії ЦНАП м. Запоріжжя;

- неналежна якість інформаційних карток у деяких суб'єктів надання адміністративних послуг.

Цілі та завдання

- запровадження адміністративних послуг, які користуються найбільшим попитом у громадян міста, в тому числі послуг Державної міграційної служби, послуг соціального характеру та інших;
- впровадження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у процедури надання послуг;
- втілення інноваційних та забезпечення єдиних стандартів надання адміністративних послуг;
- проведення тренінгів для адміністраторів філій ЦНАП з питань толерантної поведінки з суб'єктами звернень, культури ділового спілкування, стресостійкості;
- популяризація ЦНАП.

Очікувані результати

- запровадження адміністративних послуг, які користуються найбільшим попитом у громадян міста.
- поліпшення якості обслуговування суб'єктів звернення;
- спрощення процедури отримання адміністративних послуг;
- підвищення кваліфікаційного рівня та комунікабельності адміністраторів ЦНАП;
- підвищення рівня обізнаності громадян про адміністративні послуги, вимог щодо їх отримання.

1.4. Розвиток ринкової інфраструктури

Пріоритети

- забезпечення подальшого розвитку ринкових відносин на споживчому ринку.

Проблемні питання

- зниження купівельної спроможності населення;
- недостатня диверсифікація ринків збуту продукції місцевих товаровиробників;
- існування несанкціонованої торгівлі;
- дефіцит кваліфікованих кадрів.

Цілі та завдання

• забезпечення реалізації державної політики у сфері обслуговування, спрямованої на подальший розвиток підприємницької діяльності та задоволення потреб мешканців міста у товарах та послугах відповідно до діючих стандартів;

• проведення ярмаркових заходів з продажу продовольчих товарів та сільськогосподарської продукції власного виробництва за доступними цінами безпосередньо товаровиробниками;

• сприяння впровадженню сучасних форм і методів обслуговування у підприємствах сфери обслуговування.

Очікувані результати

• збільшення обсягу товарообороту підприємств роздрібної торгівлі;

• збільшення обсягу реалізованих послуг;

• розвиток сервісної інфраструктури для суб'єктів малого та середнього підприємництва;

• скорочення частки неформальних ринків за рахунок переведення торгуючих на узаконені ринки.

1.5. Розвиток туристичної галузі

Пріоритети

● пріоритетними тематичними напрямами розвитку туристичної галузі є - подієвий (передбачає організацію та проведення щорічних заходів національного та міжнародного рівнів), індустріальний (орієнтований на ефективне використання специфічної індустріальної спадщини Запоріжжя, а також різних галузей промисловості) та природній (на основі мальовничих природних ресурсів, які має острів Хортиця, узбережжя Дніпра та Дніпровські плавні та інші природні об'єкти).

Проблемні питання

● низька якість комерційних та муніципальних послуг, пов'язаних з розвитком туризму та індустрії гостинності;

● незадовільний стан транспортної інфраструктури та логістики;

● недостатня кількість місць розміщення середньої цінової категорії (якісні хостели, міні готелі, кемпінги, тощо).

Цілі та завдання

● формування сталого в'їзного туристичного потоку до м. Запоріжжя за допомогою підвищення спроможності виробництва, просування, реалізації туристичних продуктів, організації цікавих заходів для туристів, гостей та мешканців міста, розвитку партнерських відносин між бізнесом, громадою і владою, створення та промоції локальної туристичної дестинації;

● трансформація іміджу Запоріжжя за допомогою впровадження системного муніципального маркетингу та промоції туристичної привабливості міста;

● розробка та промоція конкурентоспроможних туристичних продуктів;

● розбудова міської, туристичної та супутньої інфраструктури та змістовне дозвілля мешканців і гостей.

Очікувані результати:

● збільшення туристичного потоку;
● створення пакету конкурентоспроможних туристичних продуктів;
● формування атмосфери гостинності і комфорту для споживачів туристичних продуктів, підвищення транспортної доступності міста;
● збільшення надходжень до місцевого бюджету від туристичного збору та від податку на доходи;
● облаштування сучасних публічних просторів для проведення заходів.

2. Створення умов для зручної, безпечної та креативної урбаністики
2.1. Житлове господарство
Пріоритети

- підтримка задовільного технічного стану житлового фонду м. Запоріжжя;
- підвищення ефективності та надійності функціонування житлово-комунального господарства.

Проблемні питання

- зношеність житлового фонду та внутрішньобудинкових мереж;
- постійне зростання вартості енергоносіїв та тарифів на житлово-комунальні послуги внаслідок цього - погіршення платоспроможності споживачів;
- обмеженість фінансових ресурсів на впровадження енергоефективних технологій та обладнання;
- велика кількість багаторічних зелених насаджень на прибудинкових територіях житлових будинків міста, які досягли граничної вікової межі, потребують знесення або омолодження.

Цілі та завдання

- забезпечення ефективного управління житловим фондом, залучення до управління та обслуговування житлового фонду суб'єктів підприємницької діяльності, як фізичних, так і юридичних осіб;
- забезпечення населення якісними житлово-комунальними послугами;
- технічне переоснащення комунальних підприємств;
- продовження роботи зі створення та функціонування ОСББ, як ефективного власника житла;
- забезпечення ефективної роботи підвідомчих комунальних підприємств;
- проведення в межах виділених асигнувань комплексу робіт з утримання та ремонту житлового фонду, в т.ч. робіт з енергозбереження;

- реконструкція та будівництво мереж тепло-, водозабезпечення і водовідведення міста із застосуванням енергозберігаючих технологій;
- подальше впорядкування та розвиток зелених насаджень міста;
- реалізація заходів з енергоефективності з використанням сучасних інноваційних технологій, раціональне використання енергоресурсів у житлово-комунальному господарстві;
- посилення системи контролю за використанням енергоресурсів.

Очікувані результати

- поліпшення стану житлового фонду та прибудинкових територій;
- технічне переоснащення комунальних підприємств;
- запровадження передової техніки і технологій, спрямованих на підвищення якості робіт, економію матеріалів, енергоресурсів;
- зменшення ризику виникнення аварійних ситуацій у системах життєзабезпечення та на інженерних спорудах міста;
- економія енергоресурсів через впровадження енергозберігаючих заходів;
- сприяння ефективному управлінню житловим фондом міста;
- створення нових ОСББ та передача будинків в управління ОСББ.

2.2. Благоустрій міста

Пріоритети

- забезпечення комплексного благоустрою території міста та розвитку інфраструктури у сфері дорожнього, мостового та зеленого господарства, безпека дорожнього руху та зовнішнє освітлення території міста;
- удосконалення поводження з відходами (переробка замість складування).

Проблемні питання

- понаднормативна зношеність дорожнього покриття, конструктивних елементів мостів та шляхопроводів, збільшення навантажень та інтенсивності дорожнього руху на вулично-шляховій мережі міста, відсутність об'їзних шляхів, перезволоження основи дорожнього одягу, зношеність елементів облаштування вулиць і доріг, у тому числі інженерних мереж зливової каналізації, засобів регулювання дорожнього руху та зелених насаджень;
- недостатня освітленість вулиць та доріг, що сприяє зростанню кількості дорожньо-транспортних пригод, погіршенню криміногенної ситуації та санітарного стану вулиць і доріг міста;
- значна кількість багаторічних зелених насаджень, які досягли граничної вікової межі та потребують знесення або омолодження;
- відсутність достатньої кількості вільних земель під розміщення місць для поховання;

- застаріла спеціальна техніка на комунальних підприємствах галузі, строк експлуатації якої закінчується та відповідно недостатня кількість нової техніки.

Цілі та завдання

- поліпшення експлуатаційної придатності дорожнього покриття вулиць шляхом проведення капітальних ремонтів та реконструкції автомобільних доріг, трамвайних переїздів, заміна зношених інженерних мереж зливової каналізації, розвиток велоінфраструктури міста, проведення робіт, спрямованих на поліпшення пропускної спроможності вулиць, розвиток об'їзних шляхів;
- для поліпшення якості ремонту доріг та збільшення строку служби дорожнього покриття – поступовий перехід від дрібного поточного ремонту на капітальні та середні ремонти;
- здійснення заходів з підвищення безпеки дорожнього руху за рахунок реконструкції, капітального ремонту та будівництва нових світлофорних об'єктів, встановлення і заміни дорожніх знаків;
- продовження робіт з будівництва та реконструкції мереж зовнішнього освітлення міста, перехід на використання світлодіодних світильників для покрашення якості їх обслуговування та забезпечення безперебійної роботи;
- подальший розвиток озеленення на територіях загального користування та зонах відпочинку мешканців міста, забезпечення належним доглядом зелених насаджень міста, утримання міських фонтанів, пляжів, громадських туалетів;
- збільшення кількості зелених насаджень;
- утримання міських кладовищ та поточний ремонт їх елементів, загальною площею 295,5 га;
- технічне переоснащення та забезпечення ефективної роботи підвідомчих комунальних підприємств;
- удосконалення системи поводження з відходами.

Очікувані результати

- здійснення реконструкції та капітального ремонту вулично-шляхової мережі міста для покращення технічного стану доріг міста та мостових споруд;
- створення належних умов безпеки руху на дорогах та сучасних елементів дорожнього сервісу;
- забезпечення освітлення стратегічно важливих об'єктів міста, таких як мости, магістралі міста, соціально-культурні та архітектурно-знакові споруди;
- розвиток та збереження технічно справного стану, підвищення експлуатаційних якостей та продовження строків служби усіх елементів благоустрою;
- покращення загального зовнішнього вигляду міста;
- зростання частки перероблених відходів.

2.3. Розвиток транспортної інфраструктури

Пріоритети

- забезпечення якісного транспортного обслуговування мешканців міста;
- подальший розвиток транспортної інфраструктури м.Запоріжжя;
- будівництво та реконструкція основних об'єктів аеропорту;
- збільшення кількості обслуговуваних авіаліній.

Проблемні питання

- невідповідність встановлених тарифів собівартості перевезення 1 пасажира (платного та пільгового);
- запровадження «Картки Запоріжця»;
- складна ситуація в авіаційній галузі, яка викликана пандемією COVID-19, закриття кордонів та обмеження польотів;
- підписання Угоди про спільний авіаційний простір з ЄС для збільшення кількості польотів та пасажирських перевезень;
- сезонність польотів;
- відновлення колишнього авіатрафіку як всередині України так і за кордон;
- відсутність паркувальної інфраструктури;
- недосконаліть нормативно-правових актів, що регулюють правила та порядок паркування транспортних засобів у місті.

Цілі та завдання

- оновлення рухомого складу муніципального транспорту шляхом придбання нової, сучасної, економічної та екологічної техніки: багатомісні електробуси, тролейбуси з автономним ходом та автобуси на КПГ), трамваї, тролейбуси, автобуси);
- впровадження безготівкової системи оплати проїзду в муніципальному транспорті з впровадженням у місті електронного квитка;
- модернізація тягових перетворювальних підстанцій, трамвайної колії та контактної мережі;
- оновлення спецтехніки підприємства;
- покращення технічного стану рухомого складу електротранспорту:
- будівництво та реконструкція об'єктів аеропорту;
- забезпечення безпеки польотів, збільшення кількості обслуговуючих авіаліній.

Очікувані результати

- покращення транспортного обслуговування мешканців міста шляхом підвищення рівня безпеки пасажирського транспорту, доступності транспорту для осіб з обмеженими можливостями, удосконалення та розширення транспортної мережі;

- мінімізація витрат на проведення ремонту техніки, загального зносу основних засобів до рівня, який забезпечує надійність та безпеку пасажирських перевезень;
- збільшення обсягу перевезень пасажирів електротранспортом;
- запровадження електронного квитка надасть можливості створити сприятливі умови для безготівкової оплати проїзду пасажирами в комунальному транспорті;
- придбання нових електробусів із супутньою інфраструктурою дозволить зменшити кількість викидів та поліпшити екологічну ситуацію;
- збільшення ефективності пасажирських перевезень за рахунок подовженої форми транспортних засобів (одночасно перевозиться більше пасажирів в одному салоні у порівнянні із звичайним трамваєм та тролейбусом відповідно, що є особливо актуальним під час встановлених обмежень на проїзд у межах не більшій ніж кількість місць для сидіння);;
- забезпечення безпеки польотів, збільшення кількості обслуговуючих авіаліній;
- оновлення рухомого складу;
- здійснення реконструкції та модернізації тягових підстанцій;
- оновлення спецтехніки підприємства;
- відкриття нових маршрутів з метою сполучення віддалених районів міста із центром;
- збільшення випуску рухомого складу та, відповідно, зменшення часу очікування транспорту на запинках;
- створення нових робочих міст.

3. Створення умов для високої якості життя

3.1. Охорона здоров'я

Пріоритети

- надання медичних послуг з первинної медичної допомоги населенню (забезпечення мешканців міста хворих на рідкісні (орфанні) захворювання, забезпечення хворих з пересадженими органами імуносупресивними препаратами, забезпечення виробами медичного призначення інвалідів та дітей-інвалідів (підгузки та засоби догляду за стомою), забезпечення продуктами дитячого харчування дітей перших двох років життя із малозабезпечених сімей та закупівлі адаптованих сумішей для дітей народжених від ВІЛ-інфікованих матерів, забезпечення закупівлі туберкуліну з метою проведення своєчасної туберкулінодіагностики дітей міста, відшкодування витрат, пов'язаних з відпуском лікарських засобів безоплатно і на пільгових умовах, надання медичної допомоги в умовах денних стаціонарів та стаціонарів вдома, забезпечення транспортування на діаліз та до дому пацієнтів із термінальною стадією хронічної хвороби нирок та тяжкою супутньою патологією тощо;
- забезпечення закладів другого рівня надання медичної допомоги лікарськими засобами та виробами медичного призначення: травматологічні

пункти, закупівля витратних матеріалів для проведення оперативних втручань при катаракті, забезпечення мешканців міста хворих на рідкісні (орфанні) захворювання, забезпечення акушерських відділень препаратами для надання невідкладної медичної допомоги (кровоспинні препарати), забезпечення медикаментами супроводу при проведенні замісної ниркової терапії, забезпечення витратними матеріалами хворих на термінальну ниркову недостатність методом діалізу, забезпечення реанімаційних заходів для дитячого населення міста, забезпечення лікарськими засобами та виробами медичного призначення ендоваскулярних оперативних втручань та стентування, відшкодування витрат на відпуск лікарських засобів безоплатно і на пільгових умовах тощо;

- забезпечення лікування хворих на цукровий та нецукровий діабет;
- надання стоматологічної допомоги населенню міста (забезпечення пільговим зубопротезуванням інвалідів війни, учасників бойових дій та інших осіб пільгової категорії, надання ургентної цілодобової стоматологічної допомоги);
- покращення та оновлення матеріально-технічної бази медичних закладів;
- забезпечення розвитку ендопротезування великих суглобів;
- забезпечення перевезення небіжчиків до спеціалізованих медичних закладів та установ (моргів) за заявою закладів охорони здоров'я міста;
- закупівля товарів, робіт і послуг, необхідних для здійснення заходів, спрямованих на запобігання виникненню та поширенню, локалізацію та ліквідацію спалахів, епідемій та пандемій коронавірусної хвороби (COVID-19);
- реалізація вимог Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу» (забезпечення фінансування на оплату праці медичних працівників, задіяних в військово-лікарській комісіях) тощо.

Проблемні питання

- укомплектування медичних закладів (установ) кваліфікованими медичними кадрами;
- створення належних умов для надання медичної допомоги:

- зміцнення матеріально-технічної бази закладів охорони здоров’я;

- подальший розвиток системи E-health та електронного документообігу у всіх медичних закладах;
- розвиток сучасної системи надання медичної допомоги матерям та дітям, направлений на зниження материнської та малюкової смертності;
- вдосконалення надання спеціалізованої медичної допомоги шляхом подальшого зміцнення матеріально-технічної бази закладів охорони здоров’я вторинного рівня;
- створення телемедичної системи міста з інтеграцією її в єдиний медичний простір регіону та країни.

Цілі та завдання

- оптимізація мережі сімейних амбулаторій, в т.ч. відокремлених, подальший розвиток інституту сімейної медицини в умовах нового механізму фінансування;
- укомплектування медичних закладів (установ) кваліфікованими медичними кадрами;

- зміцнення матеріально-технічної бази центрів ПМСД шляхом модернізації існуючих амбулаторій загальної практики-сімейної медицини та оснащення Центрів ПМСД у відповідності до табелю оснащення;

- розвиток сучасної системи надання медичної допомоги матерям та дітям, направлений на зниження материнської та малюкової смертності;
- проведення активних заходів по ранньому виявленню захворювань, насамперед соціально небезпечних: онкологічних, туберкульозу, СНІДу, серцево-судинних;
- вдосконалення надання спеціалізованої медичної допомоги:

- зміцнення матеріально-технічної бази амбулаторно-поліклінічних підрозділів закладів охорони здоров’я вторинного рівня за рахунок придбання медичного обладнання: сучасними рентгенівськими діагностичними комплексами, апаратами ультразвукової діагностики, апаратами штучної вентиляції легенів, ендоскопічним обладнанням тощо;

- широкий розвиток стаціонарозамісних технологій (стаціонари з ліжками денного перебування, денні стаціонари поліклінік та стаціонари вдома);

- проведення капітальних ремонтів та реконструкцій будівель закладів охорони здоров’я.

- по підпорядкованим комунальним некомерційним підприємствам:

- надання первинної медичної допомоги та здійснення управління медичним обслуговуванням населення, що постійно проживає на території міста Запоріжжя, але не обмежуючись вказаним населеним пунктом, а також вжиття заходів з профілактики захворювань населення та підтримки громадського здоров'я;

- впровадження реформ системи охорони здоров'я в діяльність закладів охорони здоров'я:

- розвиток єдиного медичного простору, проведення спеціалізації та визначення профілів надання медичної допомоги для кожного закладу вторинної медичної допомоги;

- використання інформаційно-комунікаційних технологій в медичних закладів міста;

- подальший розвиток в медичних закладах міста системи E-health, електронного документообігу;

- продовження фінансування медичних закладів в рамках реалізації програми медичних гарантій медичного обслуговування населення шляхом укладення договорів з НСЗУ;

- дотримання права пацієнта на вільний вибір закладу охорони здоров'я та лікаря для отримання медичних послуг.

- створення телемедичної системи міста з інтеграцією її в єдиний медичний простір регіону та країни:

- формування телемедичної інфраструктури на базі закладів охорони здоров'я міста;

- програмно-технічне оснащення телемедичних кабінетів закладів охорони здоров'я міста;

- кадрове забезпечення функціонування телемедичної системи;

- розробка заходів з поступової інтеграції телемедичної системи в загальну телемедичну інфраструктуру України;

- по підпорядкованим комунальним підприємствам:

- забезпечення жителів міста якісними, сертифікованими лікарськими засобами;

- збільшення товарообігу комунального підприємства «Примула» шляхом розширення забезпечення лікарськими засобами та виробами медичного призначення бюджетних установ та закладів (в т.ч. і шляхом реімбурсації);

- розвиток діяльності підприємства, пов'язаної з виготовленням лікарських засобів в умовах аптеки; поліпшення якості та економічної доступності медикаментозного забезпечення населення,

- задоволення потреби пацієнтів в стоматологічних послугах, – впровадження сучасних методів стоматологічного лікування.

Очікувані результати

- підвищення доступності первинної медичної допомоги, ефективність і своєчасність діагностики найбільш поширених захворювань;
- забезпечення медичних закладів міста медикаментозними засобами та виробами медичного призначення для надання медичної допомоги, в т.ч. інвалідів;
- забезпечення продуктами лікувального харчування дітей, хворих на фенілкетонурію, імуносупресорами – хворих з пересадженими органами, ферментними препаратами – хворих на муковісцедоз, пероральними цукрознижуючими препаратами – хворих на цукровий діабет II типу;
- забезпечення медикаментами та обладнанням реанімаційних відділень дитячих лікарень та лікарень інтенсивного лікування;
- стабілізація показника малюкової смертності на рівні до 6,0‰;
- підвищення показника виявлення при профілактичних оглядах онкологічної патології до 25,0%;
- підвищення якості медичної допомоги.

3.2. Освіта

Пріоритети

- розвиток системи дошкільної, загальної середньої та позашкільної освіти м. Запоріжжя відповідно до потреб та запитів громади щодо доступної якісної освіти в умовах реформування освітньої галузі України, яка забезпечує повноцінний розвиток кожної дитини і її успішну інтеграцію в українське суспільство та європейську спільноту;
- розвиток простору нових можливостей Нової української школи;
- реалізація права дітей на доступність і безоплатність дошкільної, загальної середньої та позашкільної освіти у межах державних вимог до їх змісту, рівня й обсягу, надання їм якісної освіти;
- модернізація освітнього середовища в закладах освіти;
- інформатизація освіти.

Проблемні питання

- створення безпечного освітнього середовища у закладах освіти;
- створення умов з протипожежної безпеки у відповідності до вимог чинного законодавства;
- здійснення капітальних ремонтів та реконструкцій окремих будівель закладів дошкільної, позашкільної та загальної середньої освіти міста.

Цілі та завдання

- продовження роботи з формування оптимальної мережі закладів загальної середньої, позашкільної, дошкільної освіти відповідно до потреб населення;
- створення сучасного освітнього простору у закладах освіти міста.

Очікувані результати

- формування оптимальної мережі закладів дошкільної, загальної середньої та позашкільної освіти міста;
- задоволення потреб мешканців міста у отриманні дітьми якісної дошкільної освіти;
- покращення якості провадження освітньої діяльності;
- створення умов для безпечного перебування дітей в закладах освіти міста;
- виконання проєктів: «Проведення капітального ремонту будівлі загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів №53», «Проведення реконструкції будівлі Позашкільного навчального закладу «Міський палац дитячої та юнацької творчості».

3.3. Культура

Пріоритети

● реалізація державної політики у сфері культури і мистецтв, забезпечення позитивних тенденцій щодо розвитку галузі культури у сучасних економічних умовах, формування культурного простору для креативної економіки.

Проблемні питання

● необхідність подальшого розвитку базової мережі закладі культури шляхом створення закладів нових форматів, а саме:

- відкриття (будівництво) нових мистецьких шкіл (або філій) за індивідуальними проєктами, зокрема, у Хортицькому, Олександрівському, Дніпровському районах;

- ревіталізація бібліотек у Хортицькому, Дніпровському, Шевченківському, Вознесеніському, Комунарському районах;

● необхідність модернізації матеріально-технічної бази галузі культури через невідповідність сучасним вимогам (в сфері надання платних послуг, технічних можливостей), відсутність концертних стаціонарних майданчиків;

● недостатнє впровадження інновацій у галузі культури;

● відсутність приватних інвесторів, низька активність бізнесу у вирішенні проблем галузі культури.

Цілі та завдання

● збереження та модернізація мережі закладів культури, інфраструктури для формування сучасного культурного простору, проведення реконструкцій та капітальних ремонтів;

● поліпшення культурного обслуговування населення шляхом реалізації різноманітних артпроєктів;

● проведення загальноміських заходів до державних та пам’ятних дат з метою виховання національної самосвідомості та почуття патріотизму;

● підтримка фестивальних рухів шляхом організації культурно-мистецьких проєктів всеукраїнського та міжнародного рівнів з метою формування позитивного іміджу м. Запоріжжя як культурного центру України;

● зміцнення та оновлення кадрового складу працівників галузі, удосконалення системи наставництва;

● активізація роботи щодо участі у національних та міжнародних інвестиційних проєктах та програмах (гранти). Розширення сфери надання платних послуг закладами культури;

● активізація взаємодії з громадськістю для створення території креативу з метою поєднання знань та інноваційних технологій.

Очікувані результати

● збереження та популяризація української культури та кіно, сприяння інтеграції українського національного мистецтва у світовий культурний простір;

● згуртування місцевої громади шляхом організації змістовного дозвілля городян;

● забезпечення надання широкого спектру якісних культурних послуг, що сприяють вихованню високих естетичних смаків городян;

● задоволення культурних потреб та підтримка соціально незахищених верств населення;

● розкриття творчих здібностей усіх вікових груп городян у позашкільних, бібліотечних та клубних закладах;

● підняття престижу професії працівника культури, стимулювання та нарощування творчого потенціалу галузі;

● підвищення естетичної привабливості міського середовища у межах історичних ареалів.

3.4. Фізична культура та спорт

Пріоритети

• реалізація державної політики та формування єдиних міських підходів для задоволення потреб і інтересів територіальної громади з питань фізичної культури та спорту;

• участь у формуванні та реалізації державної молодіжної та сімейної політики, координація роботи з питань попередження насильства в сім'ї, сприяння інтелектуальному, фізичному, духовному розвитку дітей та молоді, підвищення ролі жінок у суспільстві;

• координація роботи діяльності підприємств, закладів, установ та організацій з питань фізичної культури та спорту, сім'ї та молоді, для надання якісних послуг населенню міста; заходів з питань молодіжної, сімейної, гендерної політики, попередження насильства в сім'ї, сприяння інтелектуальному, фізичному, духовному розвитку дітей та молоді, підвищенню ролі жінок у суспільстві.

Проблемні питання

• недостатня кількість сучасних багатофункціональних спортивних комплексів, плавальних басейнів, спортивних майданчиків з тренажерним обладнанням та штучним покриттям;

• не повною мірою забезпечено дитячо-юнацькі спортивні школи сучасним спортивним обладнанням.

Цілі та завдання

• створення сприятливих умов для підготовки та участі спортсменів міста, вихованців дитячо-юнацьких спортивних шкіл у Чемпіонатах та Першостях України, Європи та Світу;

• збереження та подальший розвиток спортивної бази міста;

• реконструкція веслувальної бази дитячо-юнацької спортивної школи «Локомотив»;

•капітальний ремонт вентиляційної системи басейну дитячо-юнацької спортивної школи «Хвиля» ;

- капітальний ремонт спортивного залу «Титан» комунальної установи «Заводський районний фізкультурно-спортивний комплекс»;
- капітальний ремонт басейну дитячо-юнацької спортивної школи «Салют»;
- нове будівництво багатофункціонального спортивного комплексу з ігрових видів спорту;
- реконструкція будівель та споруд ДЮСШ «Україна»;
- реконструкція ДЮСШ №1 з спортивної гімнастики Запорізької міської ради Запорізької області.

Очікувані результати

- збільшення кількості населення, яке регулярно використовує засоби фізичної культури для проведення активного дозвілля та забезпечення здорового способу життя до 12,1 %;
- збільшення кількості проведення спортивно-масових та фізкультурно-оздоровчих заходів на 2 %;
- створення належних умов для проведення навчально-тренувального процесу та покращення якості навчально-тренувального процесу, підвищення якості функціонування дитячо-юнацьких спортивних шкіл;
- збільшення кількості вихованців запорізьких ДЮСШ, що потрапили до складу збірної команди України і стали переможцями та призерами Чемпіонатів міста, області, України з видів спорту на 3%.

3.5. Соціальний захист

Пріоритети

- розвиток дистанційних форм обслуговування громадян;
- розвиток інтернет середовища для інформування населення з питань соціального захисту населення;
- створення системи надання комплексної соціальної допомоги особам, які постраждали від домашнього насильства;
- посилення адресності надання різних видів соціальної допомоги.

Проблемні питання

- недосконаліть законодавчої та нормативно-правової бази з питань соціального захисту;
- відсутність Єдиного державного автоматизованого реєстру отримувачів усіх видів державної соціальної допомоги;
- відсутність он-лайн доступу до усіх реєстрів для отримання інформації, необхідної для визначення права на державну соціальну допомогу;
- непристосованість ПК ІСС «Соціальна громада» для роботи в містах регіонального значення;
- збільшення кількості громадян, які потребують соціальної підтримки.

Цілі та завдання

- активне використання програмних продуктів, запроваджених для дистанційного обслуговування громадян та розробка нових;
- підтримання в актуальному стані сайтів управлінь, з метою надання усієї необхідної інформації, зокрема маломобільним групам населення в он-лайн режимі, без необхідності відвідувати управління;
- активне використання сучасних технологій для інформування населення з різних питань соціального захисту;
- адресне надання усіх видів державної соціальної допомоги, субсидій, пільг, інших видів державної підтримки;
- розвиток системи надання соціальних послуг відповідно до Закону України «Про соціальні послуги»;
- створення та забезпечення діяльності Денного центру з «кризовими кімнатами» та притулку для постраждалих від домашнього насильства;
- забезпечення соціальної підтримки окремих категорій населення міста Запоріжжя за рахунок коштів бюджету Запорізької міської територіальної громади.

Очікувані результати

- створення комфортних умов для громадян в частині дистанційного отримання соціальних послуг та соціальної підтримки;
- зменшення витрат часу на обслуговування громадян;
- надання субсидій, пільг, різних видів державної соціальної допомоги сім'ям, соціальних послуг особам, які дійсно їх потребують;
- удосконалення системи інформування населення;
- підвищення обізнаності населення щодо їх прав на соціальну підтримку;
- забезпечення якісного надання соціальних послуг громадянам похилого віку, особам з інвалідністю, дітям з інвалідністю, сім'ям з дітьми та іншим громадянам, які перебувають у складних життєвих обставинах та кризових ситуаціях і потребують сторонньої допомоги;
- забезпечення постраждалих від домашнього насильства тимчасовим безпечним житлом, зниження ризику загрози їх життю та здоров'ю; створення системи надання комплексної соціальної допомоги завершеного циклу від виявлення випадку насильства до вирішення ситуації;
- покращення добробуту та якості життя мешканців міста, у т.ч внутрішньо переміщених осіб, які перемістилися з тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях, Автономній Республіці Крим і м.Севастополь та проживають у місті Запоріжжі, шляхом отримання різних видів допомоги та соціальних послуг у рамках реалізації заходів Міської комплексної програми соціального захисту населення, яка фінансується з бюджету Запорізької міської територіальної громади.

3.6. Підтримка сім'ї, молоді та дітей

Пріоритети

- створення сприятливих умов для соціального становлення і розвитку молоді та сімей міста Запоріжжя;
- формування активної життєвої позиції та соціальної моделі поведінки молоді міста;
- створення умов для забезпечення молодих сімей та одиноких молодих громадян міста житлом;
- запобігання та протидія домашньому насильству, торгівлі людьми, дискримінації у молодіжному та сімейному середовищі;
- підвищення рівня обізнаності молоді, батьків і дітей щодо сімейних цінностей;
- організація дозвілля дітей міста, насамперед, які потребують особливої соціальної уваги та підтримки;
- реалізація на території міста державної політики з питань соціального захисту дітей;
- забезпечення прав, свобод і законних інтересів дітей;
- соціальний захист дітей;
- запобігання дитячій бездоглядності;
- профілактика правопорушень серед дітей;
- розвиток та популяризація альтернативних форм сімейного виховання.
- розвиток та популяризація альтернативних форм сімейного виховання.

Проблемні питання

- погіршення соціального становища сімей; збільшення кількості сімей з дітьми, які потребують підтримки, зростає кількість кризових явищ, пов'язаних з умовами виховання у сім'ях;
- низький рівень культури сімейних стосунків, формування та розвитку сімейних цінностей та утвердження відповідального батьківства;
- низький рівень відповідального ставлення молоді до планування сім'ї, підготовки до сімейного життя, формування у неї розуміння важливості ролі сім'ї;
- відсутність належних житлових та інших необхідних умов для забезпечення майбутнього дітей, молоді та сімей;
- низький рівень участі молоді у суспільному житті, в діяльності інститутів громадянського суспільства, тому числі молодіжних і дитячих громадських організаціях, волонтерських проектах та процесах ухвалення рішень, що стосуються вирішення питань молоді;
- високий рівень безробіття, неофіційної зайнятості та міграції серед молоді, низька частка молоді, яка свідомо планує свою кар'єру з урахуванням власних інтересів і компетенцій та прогнозів і потреб ринку праці України;

- низький рівень компетентностей та можливостей для ведення молоддю підприємницької діяльності;
- відсутність механізму щодо працевлаштування молоді, який би відповідав потребам молоді;
- низький рівень толерантності та високий рівень агресії і насильства в молодіжному середовищі, а також поширення явища насильства в сім'ї; вчинення психологічного, фізичного, економічного насильства у сім'ї та серед молоді;
- недостатній рівень мобільності молоді, обмежені можливості для проведення змістовного дозвілля, недостатньо розвинена мережа молодіжних центрів, клубів, просторів за місцем проживання;
- поширення негативних явищ у молодіжному середовищі, погіршення стану фізичного, психічного і репродуктивного здоров'я молоді, високий рівень захворюваності серед молоді, неготовність значної частини молоді до свідомого вибору здорового способу життя, що особливо важливо в умовах появи нових загроз для життя та здоров'я населення (зокрема пандемія COVID-19, спричинена вірусом SARS-CoV-2);
- відсутність інформаційної платформи, яка б сприяла обізнаності молоді у заходах, які спрямовані на реалізацію молодіжної політики.

Цілі та завдання

- проведення низки заходів, спрямованих на реалізацію державної молодіжної та сімейної політики в місті Запоріжжі;
- залучення до співпраці молодіжні громадські організації, органи студентського самоврядування, благодійні та інші установи, діяльність яких спрямована на підтримку сім'ї та молоді;
- сприяння соціальному, культурному, духовному та фізичному розвитку у сферах молоді та сім'ї;
- збереження та зміцнення фізичного здоров'я дітей та молоді, формування у громадян принципів раціональної статевої поведінки та здорового способу життя;
- забезпечення надання пільгових довгострокових кредитів, молодим сім'ям та одиноким громадянам на будівництво (реконструкцію) та придбання житла;
- забезпечення надання матеріальної підтримки учнівській та студентській молоді;
- Розвиток сімейних форм виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування:
- контроль за створенням належних умов для виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування;
- ведення Єдиного електронного банку даних про дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, і сім'ї потенційних усиновлювачів, опікунів, піклувальників, прийомних батьків, батьків-вихователів;

- координація діяльності з питань проведення будівельних робіт по забезпеченню дитячих будинків сімейного типу міста житлом;
- сприяння улаштуванню дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, до сімейних форм виховання, в т.ч.: усиновлення, встановлення опіки чи піклування, улаштування в прийомну сім'ю, улаштування в дитячий будинок сімейного типу.
- сприяння облаштуванню предметами побуту, меблями, побутовою технікою, предметами тривалого вжитку, комп'ютерною технікою дитячих будинків сімейного типу;
- створення соціальної черги для дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, та осіб з їх числа.
- Удосконалення роботи з дітьми, що опинились у складних життєвих обставинах:
- забезпечення необхідних заходів для зменшення скоєння правопорушень серед дітей міста;
- підвищення ефективності роботи по соціальному захисту дітей;
- ведення Єдиного електронного банку даних дітей, які опинились у складних життєвих обставинах;
- відкриття відділення термінового влаштування Центру соціальної підтримки дітей та сімей «Затишна домівка».

Очікувані результати

- підвищення рівня громадської активності, патріотичної свідомості молоді та залучення більшої кількості молоді до активної участі в міських заходах та проєктах, спрямованих на підтримку інтелектуальної та обдарованої молоді;
- збільшення залученої молоді до участі у заходах, спрямованих на пропагування здорового способу життя та профілактику негативних явищ в молодіжному середовищі;
- поліпшення житлових умов молодих сімей та одиноких молодих громадян, збільшення надання пільгових довгострокових кредитів молодим сім'ям та одиноким громадянам на будівництво (реконструкцію) та придбання житла;
- збільшення надання матеріальної підтримки обдарованій учнівській та студентській молоді міста
- створення і функціонування прийомних сімей та дитячих будинків сімейного типу як альтернативних форм сімейного виховання дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування;
- усиновлення дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування; забезпечення реалізації прав дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, на сімейне виховання (в т.ч.: усиновлення, встановлення опіки чи піклування);

- підвищення педагогічної компетентності опікунів, піклувальників, прийомних батьків, батьків-вихователів, усиновлювачів шляхом проведення семінарів, круглих столів тощо;
- ведення єдиного електронного банку даних про дітей цієї категорії і сім'ї потенційних усиновлювачів, опікунів піклувальників, прийомних батьків, батьків-вихователів;
- облаштування предметами побуту, комп'ютерною технікою сімей опікунів, піклувальників, прийомних сімей, дитячих будинків сімейного типу, що є вимушеними переселенцями; підтримка дитячих будинків сімейного типу шляхом забезпечення їх необхідними меблями, побутовою технікою, іншими предметами тривалого вжитку, комп'ютерною технікою;
- забезпечення захисту житлових прав дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування;
- надання дітям-сиротам, дітям позбавленим батьківського піклування допомоги у вигляді канцелярського приладдя для першокласників, адресної одноразової допомоги випускникам, надання пам'ятного подарунку дітям, що отримують паспорт громадянина України;
- популяризація сімейних форм виховання серед населення шляхом проведення відповідних інформаційних кампаній;
- забезпечення матеріальною підтримкою опікунські сім'ї, які беруть на виховання дитину-сироту, дитину, позбавлену батьківського піклування;
- зменшення кількості дітей, які опинились у складних життєвих обставинах, дітей, що бродяжать, жебракують, допускають немедичне вживання спиртних напоїв та наркотичних речовин, залишають домівки та навчально-виховні заклади, шляхом проведення профілактичних рейдів спільно з секторами молодіжної превенції;
- своєчасне виявлення таких дітей та проведення відповідної роботи, спрямованої на попередження вилучення дитини з сім'ї;
- проведення консультацій з батьками, здійснення контролю за умовами проживання сімей цієї категорії, проведення святкових заходів,
- забезпечення канцелярським приладдям дітей цієї категорії;
- підвищення мотивації до зміну способу життя у батьків, які неналежним чином виконують свої обов'язки шляхом проведення семінарів, круглих столів, нарад;
- забезпечення дітей, що опинились складних життєвих обставинах, канцелярським шкільним приладдям;
- тісна співпраця з громадськими організаціями та благодійними фондами з метою підтримки дітей, що опинились в складних життєвих обставинах та потребують допомоги;
- популяризація здорових сімейних стосунків без насильства шляхом проведення інформаційних кампаній «Відповідальне батьківство»;

- активна співпраця із соціальними партнерами щодо протидії домашнього насильства;
- забезпечення дітей, що опинились в складних життєвих обставинах чи залишились без батьківського піклування, притулком, комплексною підтримкою та реабілітацією у відділенні термінового влаштування дітей КЗ «Центр соціальної підтримки дітей та сімей «Затишна домівка»;
- соціальна підтримка матерів з дітьми і вагітних жінок, які перебувають у складних життєвих обставинах, дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, віком від 18 до 23 років шляхом розвитку та функціонування КЗ «Центр соціальної підтримки дітей та сімей «Затишна домівка»;
- забезпечення дітей, які постраждали внаслідок воєнних дій, матеріальною підтримкою до Дня знань для придбання канцелярського приладдя.

3.7. Зайнятість населення та заробітна плата

Пріоритети

- зростання доходів населення шляхом: офіційного працевлаштування працівників; виведення оплати праці з тіньового сектору у законодавчо встановлені межі, тим самим зміцнюючи рівень соціальних гарантій працівників; підвищення рівня оплати праці найманих працівників на основі поступового відновлення економіки в умовах і після пандемії COVID-19;

погашення заборгованості з виплати заробітної плати;

Проблемні питання

- збереження значної питомої ваги населення з низьким рівнем доходів та працівників з низьким рівнем заробітної плати;
- негативна тенденція поляризації доходів населення, низький рівень оплати праці в ряді галузей, її значна міжгалузева диференціація;
- наявність заборгованості підприємств із виплати заробітної плати, заборгованості по внесках до Пенсійного фонду України та податкового боргу;
- втрата стимулюючої функції заробітної плати, її впливу на розвиток виробництва;
- високий рівень тінізації праці людей та виплати заробітної плати;
- високий рівень інфляції;
- частковий відтік трудових ресурсів за кордон;

Цілі та завдання

- здійснення моніторингу у сфері оплати праці, в частині своєчасної і не нижчої за визначений державою мінімальний розмір оплати праці. У разі виникнення загрози або підтвердження фактів несвоєчасності чи виплати не в повному обсязі заробітної плати вживати оперативних заходів;
- посилення ефективності роботи міської та районних комісій з питань погашення заборгованості із заробітної плати (грошового забезпечення) та

соціальних виплат, додержання мінімальних гарантій в оплаті праці та легалізації заробітної плати;

- вжиття всіх можливих заходів для повного погашення заборгованості із заробітної плати на підприємствах незалежно від форми власності і не допускати утворення нової заборгованості з виплати заробітної плати;
- організація роботи зі складання (оновлення) графіків погашення заборгованостей із заробітної плати та контроль за їх виконанням;
- дотримання умов колективних договорів, регіональної та галузевих угод у частині оплати праці, недопущення необґрунтованого зменшення заробітної плати. Надання методичної допомоги сторонам соціального діалогу з питань колективно-договірного регулювання трудових і соціально-економічних відносин, укладення колективних угод і договорів та забезпечення їх виконання;
- проведення роз'яснювальної роботи серед працівників та керівників суб'єктів господарювання різних форм власності щодо застосування норм трудового законодавства, сплати страхових внесків та переваг легалізації робочої сили шляхом проведення семінарів, круглих столів, письмових та усних консультацій, поширення інформації в ЗМІ тощо;
- залучення працедавців до активних форм співробітництва в напрямку укомплектування вакансій шляхом організації та проведення презентацій роботодавця, ярмарків вакансій, аукціонів претендентів;
- надання послуг для роботодавців з підбору персоналу по типу рекрутинга;
- забезпечення роботи із роботодавцями в частині укомплектування вільних робочих місць шляхом компенсації витрат у розмірі єдиного соціального внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування та оплату праці за працевлаштування на умовах строкових трудових договорів зареєстрованих безробітних з числа внутрішньо переміщених осіб;
- сприяння інформаційної обізнаності роботодавців, в тому числі щодо діючого законодавства про зайнятість, за допомогою проведення тематичних семінарів та консультацій (в тому числі виїзних);
- сприяння зайнятості населення, зокрема надання інформаційних, консультаційних та профорієнтаційних послуг, у тому числі з питань організації та провадження підприємницької діяльності, з метою підвищення кількісного та якісного потенційного робочого складу підприємств;
- сприяння підвищенню підприємницьких ініціатив безробітних шляхом навчання на курсах служби зайнятості та надання одноразової виплати допомоги по безробіттю для зайняття підприємницькою діяльністю;
- підвищення конкурентоспроможності на ринку праці незайнятого населення шляхом його професійної підготовки, перепідготовки, підвищення кваліфікації, зокрема, за дуальною формою освіти на замовлення роботодавців з подальшим працевлаштуванням, видачі ваучерів на навчання особам старше 45 років та проведення профорієнтаційних заходів;

- сприяння зайнятості неконкурентоспроможних верств населення, у тому числі інвалідів та демобілізованих учасників АТО, на робочі місця шляхом проведення тренінгів та ярмарків вакансій;
- залучення незайнятого населення до участі у громадських роботах та інших роботах тимчасового характеру.

Очікувані результати

- погашення та/або зменшення заборгованості з виплати заробітної плати працівникам підприємств, установ та організацій міста, підвищення рівня оплати праці та легалізація найманої праці суб'єктами господарювання;
- збільшення розміру середньомісячної номінальної заробітної плати одного штатного працівника по місту.

3.8. Охорона праці

Пріоритети

- продовження реалізації державної політики в галузі охорони праці, створення підґрунтя для побудови ефективної системи комплексного управління безпекою та гігієною праці, профілактика та запобігання нещасним випадкам і професійним захворюванням на виробництві, зниження рівня аварійності та виробничого травматизму, поліпшення стану умов працюючих у шкідливих умовах праці.

Проблемні питання

- недостатня ефективність систем управління охороною праці на підприємствах щодо поліпшення стану охорони праці і промислової безпеки;
- недостатнє фінансування охорони праці;
- несвоєчасне проведення атестації робочих місць за умовами праці, а також неотримання працівниками відповідних пільг і компенсацій за роботу в несприятливих умовах праці;
- недостатній рівень організації спільної профілактичної роботи сторін соціального діалогу для попередження виробничого травматизму і професійних захворювань.

Цілі та завдання

- поліпшення в організації системи управління охороною праці, шляхом надання практичної, консультативно - методичної допомоги суб'єктам господарювання з питань охорони праці;
- підвищення рівня знань керівників, спеціалістів підприємств, установ та організацій міста з безпечної організації виконання робіт, забезпечення інформацією щодо ефективних засобів дотримання трудового законодавства, в частині охорони праці та запобігання можливим її порушенням;

- покращення стану фінансування роботодавцями комплексних заходів з охорони праці;
- здійснення превентивних заходів з охорони праці, надання відповідних пільг і компенсацій за роботу в несприятливих умовах, своєчасного проведення атестації робочих місць за умовами праці на підприємствах, в організаціях та установах, у т. ч., що перебувають у комунальній власності;
- проведення активної інформаційно-роз'яснювальної роботи серед сторін соціально-трудових відносин щодо створення належних, безпечних і здорових умов праці.

Очікувані результати

- усунення порушень законодавчих та підзаконних нормативно-правових актів з питань охорони праці на підприємствах міста;
- зменшення випадків невиробничого та виробничого травматизму, професійних захворювань та інших випадків загрози життю, здоров'ю і працездатності людини у процесі трудової діяльності.

4. Створення умов для покращення довкілля та ресурсозбереження

4.1. Охорона навколишнього природного середовища

Пріоритети

- покращення стану атмосферного повітря;
- упорядкування існуючого водовідведення, покращення стану каналізаційних мереж та споруд на них;
- підтримання сприятливого гідрологічного стану річок;
- підвищення рівня суспільної екологічної свідомості
- охорони та відтворення біологічного та ландшафтного різноманіття.
- протидія та адаптація до змін клімату

Проблемні питання

- наявність у місті потужного промислового потенціалу, особливість розташування території міста та розташування основного промвузла з навітряної сторони до житлових районів міста;
- забруднення атмосферного повітря;
- забруднення водних об'єктів скидами забруднюючих речовин із зворотними водами промислових підприємств та підприємств житлово-комунального господарства;
- великі обсяги утворення і накопичення промислових і побутових відходів.

Цілі та завдання

- упорядкування існуючого водовідведення, покращення стану каналізаційних мереж та споруд на них;
- підтримання сприятливого гідрологічного стану річок;

- підвищення рівня суспільної екологічної свідомості
- охорона та відтворення біологічного та ландшафтного різноманіття

Очікувані результати

- покращення гідрологічного режиму водних об'єктів;
- покращення стану існуючих зелених насаджень;
- залучення широких кіл громадськості до важливих питань у сфері охорони навколишнього природного середовища;
- надходження частини екологічного податку та надходження грошових стягнень за шкоду, заподіяну порушенням природоохоронного законодавства до міського бюджету в розмірі 22,25 млн. грн.

4.2. Розвиток ресурсоощадної та енергоефективної системи життєзабезпечення міста

Пріоритети

- впровадження енергозберігаючих та енергоефективних заходів на об'єктах бюджетної сфери та комунальних підприємств міста;
- реалізація заходів, спрямованих на зменшення викидів шкідливих речовин та парникових газів.

Цілі та завдання

- енергомоніторинг та управління споживанням енергетичних ресурсів бюджетними установами міста на базі електронної платформи енергоефективності;
- проведення Днів Сталої Енергії у м. Запоріжжі в рамках Європейського Тижня Енергоефективності відповідно до Європейської ініціативи «Угода мерів»;
- розробка та затвердження Плану дій сталого енергетичного розвитку та клімату (ПДСЕРК) м. Запоріжжя до 2030 року відповідно до рішення міської ради від 24.06.2020 №35 «Про приєднання до Європейської ініціативи «Угода мерів щодо Клімату та Енергії»;
- реалізація комплексного проєкту з термомодернізації будівель бюджетної сфери із залученням кредитних коштів Європейського інвестиційного банку та проєкту терморевноваці будівель бюджетної сфери із залученням кредитних коштів Німецького банку розвитку KfW;
- закупівля 8 нових електробусів для заміни дизельних автобусів, 4 зарядних пристроїв для повільної зарядки та 2 пантографних зарядних станцій за рахунок коштів державного бюджету, отриманих від продажу одиниць (частин) установленої кількості викидів парникових газів, та коштів бюджету міста на умовах співфінансування.

Очікувані результати

- скорочення споживання паливно-енергетичних ресурсів бюджетними установами за рахунок здійснення комплексу заходів, у тому числі організаційних, за результатами аналізу енергоспоживання на базі інтернет-платформи енергомоніторингу;
- зменшення споживання теплової енергії на опалення будівель закладів освіти та охорони здоров'я за рахунок проведення їх термомодернізації;
- зменшення обсягів витрат з бюджету міста на оплату енергоносіїв;
- підвищення обізнаності мешканців міста, у тому числі молоді, про шляхи зменшення споживання теплової енергії на опалення, електроенергії, газу та води в побуті та комунальному господарстві;
- покращення екологічного стану міста внаслідок скорочення шкідливих викидів в атмосферу;
- визначення у Плані дій сталого енергетичного розвитку та клімату (ПДСЕРК) загального довгострокового бачення до 2030 року, спрямованого на вирішення взаємопов'язаних питань: пом'якшення наслідків зміни клімату, адаптації та сталої енергетики.

4.3. Техногенна безпека

Пріоритети

- досягнення достатнього рівня захисту населення міста від гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2;
- забезпечення безпеки життєдіяльності мешканців міста;
- створення умов щодо захисту населення від надзвичайних ситуацій, в тому числі військового характеру, шляхом запобігання таким ситуаціям, ліквідації їх наслідків і надання допомоги постраждалим.

Проблемні питання

- невизначеність щодо прогнозів розвитку та поширення пандемії, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2;
- великий ризик виникнення надзвичайних ситуацій техногенного характеру (наявність 380 потенційно-небезпечних об'єктів, із яких – 19 хімічно-небезпечних);
- відсутність засобів індивідуального захисту мешканців міста на випадок виникнення аварії на хімічно-небезпечних об'єктах міста;
- невідповідність системи оповіщення населення сучасним вимогам;
- незадовільний стан протипожежного захисту закладів охорони здоров'я, освіти, будинків підвищеної поверховості;
- зростання частоти та посилення впливу надзвичайних погодних явищ.

Цілі та завдання

- максимально можливе, економічно обґрунтоване зменшення ризику виникнення надзвичайних ситуацій;

- реалізація державної політики в сфері цивільного захисту населення й забезпечення готовності органів управління цивільного захисту міської ради та підпорядкованих їм сил і засобів до дій, спрямованих на запобігання і реагування на надзвичайні ситуації;
- забезпечення гарантованого рівня безпеки особистості, суспільства та навколишнього середовища в межах показників прийнятного ризику, критеріїв, які встановлюються для відповідного періоду соціально-економічного розвитку.
- забезпечення безпеки під час проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт;
- розроблення і реалізація заходів у сфері цивільного захисту, зокрема спрямованих на захист населення і територій від надзвичайних ситуацій та запобігання їх виникненню, забезпечення техногенної та пожежної безпеки;
- забезпечення сталого функціонування суб'єктів господарювання в особливий період;
- організація та забезпечення життєдіяльності постраждалих від надзвичайних ситуацій, а також під час можливого ведення воєнних дій;
- забезпечення навчання з питань цивільного захисту посадових осіб виконавчих органів міської ради та суб'єктів господарювання комунальної власності;
- здійснення підготовки населення до дій у надзвичайних ситуаціях;
- створення і використання місцевого матеріального резерву для запобігання і ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій;
- організація роботи з дообладнання підвальних приміщень для укриття населення.
- посилення системи запобігання, реагування та ліквідації наслідків надзвичайних погодних явищ.

Очікувані результати

- недопущення захворюваності на гостру респіраторну хворобу COVID-19, спричинену коронавірусом SARS-CoV-2 та смертність серед мешканців міста, що перевищують середньоукраїнські показники;
- проведення в необхідному обсязі та своєчасно заходів, спрямованих на захист населення, природного середовища та майна від надзвичайних ситуацій з мінімальними затратами фінансових і матеріальних ресурсів;
- зменшення ризиків (передумов) виникнення надзвичайних ситуацій;
- розширення можливостей аварійно-рятувальних служб, служб цивільного захисту міста з проведення рятувальних робіт у разі необхідності.
- ефективна система запобігання, реагування та ліквідації наслідків надзвичайних погодних явищ.

III. Джерела фінансування та матеріальні ресурси міста

1. Реалізація основних напрямків бюджетної політики

Пріоритети

- пріоритетом податкової політики є забезпечення стабільності її системи, підвищення ефективності та полегшення податкового адміністрування з мінімізацією можливостей для зловживання. У зв'язку з цим прогноз доходів бюджету міської територіальної громади на 2022 рік базуватиметься на чинних нормах бюджетного і податкового законодавства, показниках поточного виконання та із застосуванням відповідних нормативів зарахування податків;
- забезпечення динаміки доходів, збереження рівня їх надходжень не нижче 20 відсотків доходів зведеного бюджету;
- підвищення ефективності управління бюджетними коштами, рівня прозорості та раціональності бюджетного процесу, дотримання жорсткої фінансової дисципліни, посилення контролю та відповідальності усіх учасників процесу за дотриманням бюджетного законодавства;

Проблемні питання

- наявність певних ризиків впливу наслідків обмежувальних заходів (в разі їх встановлення у зв'язку із поширенням коронавірусної хвороби) на всі сфери життєдіяльності, що може призвести до уповільнення надходжень доходів;
- відсутність можливості отримання додаткових коштів по платі за землю (по 2024 рік включно) у зв'язку із призупиненням норми щодо індексації нормативної грошової оцінки земельних ділянок;
- недостатність обсягів освітньої субвенції для забезпечення потреби у видатках на оплату праці педагогічних працівників.

Цілі та завдання

- складання прогнозу бюджету Запорізької міської територіальної громади для підвищення передбачуваності та послідовності бюджетної політики, узгодження такого прогнозу з програмою економічного і соціального розвитку територіальної громади;
- планування надходжень бюджету територіальної громади на основі прогнозних макропоказників економічного і соціального розвитку з урахуванням змін податкового законодавства і фактичного рівня відповідних надходжень на середньострокову перспективу;
- розроблення відповідних заходів для наповнення дохідної частини бюджету територіальної громади;
- забезпечення в повному обсязі потреб в асигнуваннях на: оплату праці працівників бюджетних установ відповідно до встановлених чинним законодавством умов праці та розміру мінімальної заробітної плати та проведення розрахунків за спожиті енергоносії, не допускаючи будь-якої простроченої заборгованості із зазначених видатків;

- впровадження енергоефективних та енергозберігаючих проектів в бюджетній сфері міста, в тому числі шляхом залучення коштів від міжнародних фінансових інститутів;
- спрямування коштів бюджету розвитку на заходи невідкладного характеру, роботи, пов'язані із закінченням будівництва, капітального ремонту, реконструкції та реставрації, на реалізацію інвестиційних проектів за результатами оцінки їх економічної ефективності;
- забезпечення виконання боргових зобов’язань за місцевим боргом та за гарантійними зобов’язаннями за кредитами, одержаними під місцеві гарантії;
- ефективне управління місцевим боргом з метою зменшення навантаження на бюджет територіальної громади;
- залучення додаткових фінансових ресурсів шляхом здійснення місцевих запозичень, у тому числі, від міжнародних фінансових установ;
- співпраця органів місцевого самоврядування з підприємствами, установами, організаціями різних форм власності та мешканцями міста у житлово-комунальному господарстві з метою залучення фінансових ресурсів на модернізацію, утримання та розвиток житлово-комунального господарства;
- реалізація Громадського бюджету у місті Запоріжжі.

Очікувані результати

- забезпечення виконання запланованих показників доходів бюджету міської територіальної громади;
- забезпечення фінансування в повному обсязі передбачених бюджетом територіальної громади видатків;
- забезпечення своєчасних та в повному обсязі розрахунків за борговими зобов’язаннями відповідно до укладених договорів;
- підвищення ефективності та прозорості використання бюджетних коштів.

2. Фінансовий стан комунальних підприємств міста

Пріоритети

- забезпечення прибутковості підприємств комунальної власності міста;
- підвищення енергоефективності підприємств;
- поліпшення матеріально-технічної бази підприємств.

Проблемні питання

- зниження рівня доходів внаслідок негативного впливу пандемії COVID-19;
- нестача власних фінансових ресурсів комунальних підприємств для капіталовкладень та технічного переоснащення;
- застаріла інженерна інфраструктура, низький рівень автоматизації виробничих процесів;
- низький рівень енергоефективності;

- зростання дебіторської та кредиторської заборгованості на комунальних підприємствах.

Цілі та завдання

- подолання наслідків негативного впливу пандемії COVID-19 на фінансово-економічний стан комунальних підприємств;
- впровадження заходів із пошуку додаткових джерел доходів та резервів з оптимізації витрат;
- організація процесів із залучення матеріально-технічної допомоги фінансових інституцій;
- залучення додаткових фінансових ресурсів та інвестицій на розвиток комунальних підприємств;
- здійснення оптимізації виробничої інфраструктури відповідно до господарської діяльності;
- оновлення, модернізація та технічне переоснащення основних засобів;
- розроблення та впровадження заходів з підвищення енергоефективності підприємств;
- запровадження аналізу заборгованості за виконані роботи та надані послуги з метою ефективного прийняття рішень щодо її погашення.

Очікувані результати

- зниження негативного впливу пандемії COVID-19 на фінансово-економічний стан комунальних підприємств;
- забезпечення сталого функціонування комунальних підприємств;
- збільшення доходів, оптимізація витрат, зростання прибутковості та зміцнення фінансового стану комунальних підприємств;
- оновлення матеріально-технічної бази комунальних підприємств, модернізація виробництва, зменшення його енергоємності;
- збільшення надходжень до бюджету міста;
- зростання конкурентоспроможності продукції та послуг наданих підприємствами;
- підвищення інвестиційної привабливості комунальних підприємств міста.

3. Управління об’єктами комунальної власності міста

Пріоритети

- ефективне управління майном права комунальної власності та забезпечення контролю за його використанням;
- забезпечення надходження коштів до бюджету міста від оренди та відчуження комунального майна;
- зменшення витрат з бюджету міста на утримання об’єктів комунальної власності, які не використовуються у діяльності суб’єктів права комунальної

власності, шляхом передачі в оренду та продажу цих об'єктів на електронних аукціонах;

- створення конкурентного середовища та підвищення чутливості підприємств, установ та організацій до вимог ринку;
- створення умов для залучення ефективних власників приватизованих об'єктів в інтересах міста;
- опрацювання пропозицій щодо ефективного використання вільних нежитлових приміщень, які можливо передати в оренду, використовувати під власні потреби, розподілити для використання під житло або передати в управління ОСББ тощо.

Проблемні питання

- зростання заборгованості з орендної плати у зв'язку з неспроможністю орендарів сплачувати їх вчасно та в повному обсязі, а також відсутність грошових коштів на рахунках боржників та майна, на які можливо звернути стягнення виконавчими службами за рішеннями судів;

Цілі та завдання

- забезпечення обліку об'єктів права комунальної власності (будівель та споруд) для прийняття управлінських рішень;
- передача в оренду об'єктів права комунальної власності міста через електронну торгову систему шляхом проведення аукціону;
- приватизація 40 об'єктів права комунальної власності (шляхом викупу та/або шляхом проведення аукціону через електронну торгову систему).

Очікувані результати

- надходження коштів від орендної плати за об'єкти права комунальної власності міста до загального фонду міського бюджету у сумі 17,0 млн.грн.;
- забезпечення надходження коштів до бюджету міста від відчуження комунального майна у сумі 4,0 млн.грн.;
- уточнення складу майна права комунальної власності.

4. Територіальний розвиток міста та регулювання земельних відносин

Пріоритети

- реалізація програми раціонального використання території та комплексного містобудівного розвитку Запорізької міської територіальної громади.

Проблемні питання

- невідповідність договорів оренди земельних ділянок новій нормативній грошовій оцінці земель м.Запоріжжя;
- ускладнена процедура розмежування земель різних форм власності.

Цілі та завдання

- розроблення детальних планів окремих територій Запоріжжя.

- розроблення науково-проєктної документації щодо визначення меж і режимів використання охорони пам'яток архітектури та містобудування в межах історичного ареалу «Національний заповідник «Хортиця»;
- забезпечення підготовлення та проведення земельних торгів у порядку, визначеному Земельним Кодексом України проведення земельних торгів;
- проведення роз'яснювальної роботи серед орендарів щодо необхідності приведення у відповідність до чинного законодавства та рішень Запорізької міської ради договорів оренди земельних ділянок;
- проведення претензійно-позовної роботи з особами, договори оренди землі яких не відповідають вимогам чинного законодавства;
- планується проведення закупівлі послуг з виготовлення нової нормативної грошової оцінки земель м.Запоріжжя.

Очікувані результати

- уточнення планувальної структури та функціонального призначення території міста;
- визначення умов допустимих перетворень у близькому та відділеному оточенні пам'яток архітектури та містобудування;
- виготовлення та затвердження у встановленому законодавством порядку документацій із землеустрою;
- проведення чотирьох земельних торгів з продажу права оренди земельних ділянок (у формі електронного аукціону);
- надходження коштів до бюджету ЗМТГ за результатами проведення земельних торгів з продажу права оренди земельних ділянок 1,45 млн.грн.;
- виконання запланованих показників надходжень до бюджету міста плати за землю у сумі 900,0 млн. грн.

5. Закупівля товарів, робіт та послуг для потреб міста
Пріоритети

- дотримання вимог чинного законодавства при закупівлі товарів, робіт та послуг для потреб запорізької міської територіальної громади;
- відкритість та прозорість на всіх стадіях закупівель;
- запобігання проявам корупції і зловживанням у сфері публічних закупівель;
- закупівля якісних товарів, робіт та послуг на основі справедливої конкуренції між учасниками торгів, об'єктивної та неупередженої оцінки тендерних пропозицій;
- подальше застосування електронної системи закупівель ProZorro для проведення закупівель, на які не поширюється дія Закону України «Про публічні закупівлі».

Проблемні питання

- часті зміни в законодавстві у сфері закупівель, неоднозначність тлумачення окремих позицій нормативно-правових актів;
- несвоєчасне оприлюднення інформації на веб-порталі Уповноваженого органу;
- укладення з учасником, що став переможцем торгів, договору про закупівлю товарів, робіт та послуг за цінами і обсягами, які не відповідають вимогам документації торгів (кваліфікаційної документації).

Цілі та завдання

- створення конкурентного середовища у сфері публічних закупівель;
- забезпечення прозорості процедур закупівель товарів, робіт та послуг;
- досягнення оптимального і раціонального використання коштів;
- проведення моніторингу цін товарів, робіт та послуг, для яких існує постійно діючий ринок, перед здійсненням закупівлі.

Очікувані результати

- максимальна прозорість при проведенні процедур закупівель;
- максимальна ефективність і економність витрачання коштів;
- зниження рівня корупції і зловживань у сфері публічних закупівель.

Програма містить додатки, які є невід'ємною частиною до неї, а саме:

- Додаток 1. Основні показники економічного і соціально розвитку Запорізької міської територіальної громади 2022 -2024 роки.
- Додаток 2. Перелік місцевих програм, які передбачається фінансувати у 2022 році.
- Додаток 3. Перелік інвестиційних проєктів, які планується реалізовувати у 2022 році.
- Додаток 4. Звіт про стратегічну екологічну оцінку Програми економічного і соціального розвитку Запорізької міської територіальної громади 2022 рік.

Секретар міської ради Анатолій КУРТЄВ

Додаток 1
до Програми економічного і соціального розвитку Запорізької міської територіальної громади на 2022 рік

Основні показники розвитку Запорізької міської територіальної громади на 2022-2024 роки

Показники	Одиниця виміру	2020 рік	2021 рік (очікув.)	2022 рік	у % до 2021 р	2023 рік	у % до 2022 р.	2024 рік	у % до 2023 р.
Розвиток основних сфер економічної діяльності									
Обсяг реалізованої промислової продукції у діючих цінах - всього	млн.грн.	132417,0	182359,5	227949,4	125,0	278818,8	121,0	334582,6	120,0
Показники рівня життя									
Середньомісячна заробітна плата одного штатного працівника	грн.	11713,04	13853,41	15893,40	114,7	17951,85	112,9	20106,00	112,0
Фонд оплати праці штатних працівників	млн.грн.	29645,75	34362,0	39288,48	114,3	44161,55	112,4	49219,49	111,5
Середньооблікова кількість штатних працівників	тис.осіб	210,915	207,5	206,0	99,3	205,0	99,5	204,0	99,5
Зовнішньоекономічна діяльність									
Обсяг зовнішньоторговельного обігу товарів, всього	млн.дол. США	3249,3	4592,6	5850,0	127,4	7278,3	124,4	8818,8	121,2
обсяг експорту товарів	млн.дол. США	2376,9	3327,6	4192,8	126,0	5157,1	123,0	6188,5	120,0
обсяг імпорту товарів	млн.дол. США	872,4	1265,0	1657,2	131,0	2121,2	128,0	2630,3	124,0
Система управління об'єктами комунальної власності									
Приватизація, списання, відчуження рухомого майна об'єктів комунальної власності міста	тис.грн.	37488,7	16000,0	4000,0	25,0	3500,0	87,5	3500,0	100,0
Оренда об'єктів комунальної власності міста	тис.грн.	19986,97	17000,0	17000,0	100,0	17000,0	100,0	17000,0	100,0
Розвиток сфери послуг									
Обсяг роздрібного товарообороту підприємств, основним видом економічної діяльності яких є роздрібна торгівля	млн.грн.	24860,3	26780,2	28654,8	107,0	30660,6	107,0	32806,8	107,0
у т.ч. на одну особу	грн.	34181,6	37092,7	40060,1	108,0	43264,9	108,0	46726,1	108,0
Обсяг реалізованих послуг (у ринкових цінах) – всього	млн.грн.	11065,4	10493,7	10546,2	100,5	10599,0	100,5	10651,8	100,5
Обсяг послуг, реалізованих населенню	млн.грн.	2855,1	3532,8	3886,1	110,0	4274,7	110,0	4702,2	110,0
Обсяг реалізованих послуг усім категоріям	грн.	15117,0	14534,2	14606,9	100,5	14679,9	100,5	14753,3	100,5

Показники	Одиниця виміру	2020 рік	2021 рік (очікув.)	2022 рік	у % до 2021 р	2023 рік	у % до 2022 р.	2024 рік	у % до 2023 р.
споживачів у розрахунку на одну особу									
Розвиток малого і середнього підприємництва									
Кількість малих підприємств	од.	9062	9070	9115	100,5	9161	100,5	9207	100,5
Кількість середніх підприємств	од.	356	368	379	103,0	390	103,0	402	103,0
Кількість зареєстрованих підприємців – фізичних осіб	осіб	36576	37290	38036	102,0	38797	102,0	39573	102,0
Витрати на оплату праці працівників малих підприємств	млн.грн.	2726,2	2971,6	3239,0	109,0	3530,5	109,0	3848,2	109,0
Витрати на оплату праці працівників середніх підприємств	млн.грн.	9389,0	11266,8	13520,2	120,0	16224,2	120,0	19469,0	120,0
Кількість найманих працівників малих підприємств	тис.осіб	37,4	38,0	38,6	101,5	39,2	101,5	39,8	101,5
Кількість найманих працівників середніх підприємств	тис.осіб	84,7	97,4	112,0	115,0	128,8	115,0	148,1	115,0
Середньомісячна заробітна плата найманих працівників малих підприємств	грн.	6075	6517	6973	107,0	7461	107,0	7983	107,0
Середньомісячна заробітна плата найманих працівників середніх підприємств	грн.	9241	9640	10026	104,0	10427	104,0	10844	104,0
Житлово-комунальне господарство									
Дебіторська заборгованість за житлово-комунальні послуги у житлово-комунальному господарстві	млн.грн.	2007,5	2192,4	2419,1	106,0	2683,9	106,6	2984,7	106,6
Темп зростання(зниження) дебіторської заборгованості за житлово-комунальні послуги, у % до початку звітного року	%	13,1	6,8	5,9	-1,0	6,5	0,5	6,6	0,1
Обсяг боргу населення за житлово-комунальні послуги (послуги з утримання будинків та прибудинкових території, послуги з тепло-, водопостачання та водовідведення)	млн.грн	1795,2	2001,2	2221,2	108,9	2485,9	107,9	2780,9	107,5
Рівень оплати населенням житлово-комунальних послуг(послуги з утримання будинків та прибудинкових території, послуги з тепло-, водопостачання та водовідведення)	%	91,8	90,4	90,0	-0,4	90,1	0,1	90,3	0,0

Секретар міської ради Анатолій КУРТЄВ

Додаток 2
до Програми економічного і
соціального розвитку Запорізької міської
територіальної громади на 2022 рік

Перелік місцевих цільових програм, які передбачається фінансувати в 2022 році

Назва програми	Розробник програми
Програма розвитку та утримання житлово-комунального господарства м.Запоріжжя на 2018-2022 роки	Департамент з управління житлово-комунальним господарством міської ради
Програма «Муніципальної аварійної служби, муніципальної служби з технічного обслуговування систем диспетчеризації ліфтів та (Контакт-центру 15-80) м. Запоріжжя на 2021-2023 роки»	
Програма відшкодування відсоткових ставок за залученими в кредитно-фінансових установах короткостроковими кредитами, що надаються об’єднанням співвласників багатоквартирних будинків та житлово-будівельним кооперативам на реалізацію енергозберігаючих та енергоефективних проектів в житлово-комунальному господарстві на 2021-2025 роки	
Програма будівництва (придбання) доступного житла в м. Запоріжжя на 2020-2025 роки	
Програма відшкодування відсоткових ставок за залученими в кредитно-фінансових установах кредитами, що надаються об’єднанням співвласників багатоквартирних будинків на реалізацію проектів за програмами державної установи «Фонд енергоефективності», зокрема Пілотним проектом, реалізованим згідно тристороннім Договором про реалізацію Пілотного проекту від 28.03.2019, та Програмою підтримки енергомодернізації багатоквартирних будинків "ЕНЕРГОДІМ" на 2021-2025 роки	
Програма поводження з тваринами м. Запоріжжя на період 2022-2024 роки	
Програма розвитку інфраструктури та комплексного благоустрою міста Запоріжжя на 2020 – 2022 роки	Департамент інфраструктури та благоустрою міської ради

Про затвердження Програми розвитку велоінфраструктури міста Запоріжжя на 2022-2024 роки	Департамент інфраструктури та благоустрою міської ради
Програма «Освіта на 2022-2024 роки»	Департамент освіти і науки міської ради
Програма «Оздоровлення та відпочинок на 2022-2024 роки»	
Програма «Професійна (професійно-технічна) освіта на 2022-2024 роки»	
Програма «Охорона здоров'я міста Запоріжжя на період 2022-2024 роки»	Департамент охорони здоров’я міської ради
Міська комплексна програма соціального захисту населення міста Запоріжжя на 2022-2024 роки	Управління соціального захисту населення міської ради
Програма для забезпечення виконання рішень суду та пов'язаних із ними стягнень на 2021-2023 роки	
Програма використання коштів депутатського фонду у 2022 році	
Міська цільова програма «Забезпечення належної та безперебійної роботи Запорізького комунального підприємства міського електротранспорту «Запоріжелектротранс»	Управління з питань транспортного забезпечення та зв’язку міської ради
Міська цільова програма «Забезпечення належної та безперебійної роботи комунального підприємства «Міжнародний аеропорт Запоріжжя»	Департамент з питань ефективної роботи та розвитку комунальних підприємств
Міська цільова програма «Реалізація проєктів з розвитку міської інфраструктури за підтримки Міжнародної фінансової корпорації «IFC» на 2020-2022 роки»	Департамент інфраструктури та благоустрою міської ради Управління з питань транспортного забезпечення та зв’язку міської ради
Програма «Про фінансування природоохоронних заходів за рахунок екологічних надходжень на 2021-2023 роки»	Управління з питань екологічної безпеки міської ради
Міська цільова програма надання автотранспортних та господарських послуг структурним підрозділам та виконавчому комітету міської ради на 2021 -2023 роки	Виконавчий комітет міської ради
Міська програма «Цифрова стратегія міста на 2021-2023 роки»	
Міська цільова програма забезпечення членства Запорізької міської ради в Асоціаціях у 2021-2023 роках	

Міська цільова програма підтримки засобу масової інформації місцевого значення комунального підприємства "Муніципальна телевізійна мережа" на 2022-2024 роки	
Програма використання коштів цільового фонду міської ради на 2022 рік	
Міська цільова програма запобігання і ліквідації надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру, організація рятування на водах на 2021-2023 роки	Управління з питань попередження надзвичайних ситуацій та цивільного захисту населення міської ради
Програма фінансування деяких заходів щодо сприяння розвитку малого та середнього підприємництва у місті Запоріжжі на 2022 рік	Департамент надання адміністративних послуг та розвитку підприємництва міської ради
Програма розвитку системи надання адміністративних послуг в м. Запоріжжі на 2020-2022 роки	
Програма реконструкції частини нежитлових приміщень по вул. Шкільна, 1 а для розміщення територіального підрозділу Центру надання адміністративних послуг по Олександрівському району м. Запоріжжя на 2022-2024 роки	
Міська програма «Програма охорони пам’яток історії та культури у м. Запоріжжя на 2018-2022 роки»	Департамент культури і туризму міської ради
Програма розвитку туризму в місті Запоріжжі на 2020-2022 роки	
Міська програма «Культура Запоріжжя на 2022-2024 роки»	
Програма збереження пам'яток культурної спадщини м.Запоріжжя на 2021-2023 роки	Відділ культурної спадщини міської ради
Програма фінансування заходів з питань сім'ї та молоді на 2022-2024 роки	Департамент спорту, сім’ї та молоді міської ради
Міська програма підтримки обдарованої молоді м. Запоріжжя на 2022-2024 роки	
Програма «Фізична культура та спорт на 2022-2024 роки»	
Цільова програма забезпечення молоді міста Запоріжжя житлом на 2022-2024 роки	
Програма «Діти Запоріжжя» на 2022-2024 роки	Служба (управління) у справах дітей міської ради
Міська цільова програма «Впровадження стратегічних ініціатив та реалізація заходів соціально-економічного розвитку м.Запоріжжя на 2020-2022 роки»	Департамент економічного розвитку міської ради

Програма підтримки заходів з енергозбереження в м. Запоріжжі на 2021-2023 роки	
Програма раціонального використання території та комплексного містобудівного розвитку м.Запоріжжя	Департамент архітектури та містобудування міської ради
Програма проведення нормавтивної грошової оцінки земель м. Запоріжжжя	Управління з питань земельних відносин міської ради
Програма підтримки діяльності органів самоорганізації населення міста Запоріжжя 2020-2022 роки	Районні адміністрації міської ради
Програма «Фінансування заходів з дератизації відкритих стацій та дезінсекції анофелогенних водоймищ м.Запоріжжя» на 2022-2024 роки	Районні адміністрації міської ради

Секретар міської ради Анатолій КУРТЄВ

Додаток 3
до Програми економічного
соціального розвитку
Запорізької міської територіальної
громади на 2022 рік

Перелік інвестиційних проєктів, які планується реалізовувати у 2022 році

Найменування головного розпорядник коштів місцевого бюджету / відповідального виконавця	Найменування інвестиційного проєкту	Загальний період реалізації проєкту (рік початку і завершення)	Джерело фінансування
Департамент освіти і науки Запорізької міської ради	Технічне переоснащення системи пожежної сигналізації, системи оповіщення про пожежу та управління евакуацією людей у Спеціальному дошкільному навчальному закладі (ясла-садок) №146 "Вербичка" Запорізької міської ради Запорізької області, розташованого за адресою: м. Запоріжжя, вул. Перемоги, 85-в	2022	Бюджет Запорізької міської територіальної громади, державний бюджет
	Технічне переоснащення системи пожежної сигналізації, системи оповіщення про пожежу та управління евакуацією людей у дошкільному навчальному закладі (ясла-садок) №3 "Райдуга" Запорізької міської ради Запорізької області, розташованого за адресою: м. Запоріжжя, вул. Святого Миколая 19А	2022	Бюджет Запорізької міської територіальної громади, державний бюджет
	Система протипожежного захисту. Технічне переоснащення. Влаштування системи пожежної сигналізації, системи оповіщення про пожежу та управління евакуацією людей у Запорізькому класичному ліцеї Запорізької міської ради Запорізької області, розташованого за адресою: м. Запоріжжя, вул. Л. Жаботинського, 23	2021-2022	Бюджет Запорізької міської територіальної громади, державний бюджет
	Технічне переоснащення системи пожежної сигналізації, системи оповіщення про пожежу та управління евакуацією людей у Запорізькій загальноосвітній школі I─III ступенів № 66 Запорізької міської ради Запорізької області, розташованої за адресою: м. Запоріжжя, вул. Рекордна, 1	2021-2022	Бюджет Запорізької міської територіальної громади, державний бюджет

Найменування головного розпорядник коштів місцевого бюджету / відповідального виконавця	Найменування інвестиційного проєкту	Загальний період реалізації проєкту (рік початку і завершення)	Джерело фінансування
Департамент освіти і науки Запорізької міської ради	Запорізька загальноосвітня школа І─ІІІ ступенів № 20 екологічного профілю Запорізької міської ради Запорізької області, бул. Шевченка, 49 в м. Запоріжжя. Технічне переоснащення. Влаштування системи пожежної сигналізації, системи оповіщення про пожежу та управління евакуацією людей	2020-2022	Бюджет Запорізької міської територіальної громади, державний бюджет
	Технічне переоснащення. Влаштування системи пожежної сигналізації, системи оповіщення про пожежу та управління евакуацією людей у Запорізькому ліцеї № 34 Запорізької міської ради Запорізької області, розташованого за адресою: м. Запоріжжя, вул. Богдана Завади, 8	2022	Бюджет Запорізької міської територіальної громади, державний бюджет
	Технічне переоснащення. Влаштування системи пожежної сигналізації, системи оповіщення про пожежу та управління евакуацією людей у Запорізькому навчально-виховному комплексі № 19 Запорізької міської ради Запорізької області, розташованого за адресою: м. Запоріжжя, вул. Військбуд, 13	2022	Бюджет Запорізької міської територіальної громади, державний бюджет
	Запорізька загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 37 Запорізької міської ради Запорізької області, вул. Кронштадська, 17 в м.Запоріжжя. Технічне переоснащення. Влаштування системи пожежної сигналізації, системи оповіщення про пожежу та управління евакуацією людей	2020-2022	Бюджет Запорізької міської територіальної громади, державний бюджет
	Технічне переоснащення системи пожежної сигналізації, системи оповіщення про пожежу та управління евакуацією людей у Запорізькому ліцеї "Промінь" Запорізької міської ради, розташованого за адресою: м. Запоріжжя, вул. Північне шосе, 37	2022	Бюджет Запорізької міської територіальної громади, державний бюджет
	Технічне переоснащення системи пожежної сигналізації, системи оповіщення про пожежу та управління евакуацією людей у Запорізькій гімназії № 31 Запорізької міської ради Запорізької області, розташованого за адресою : м. Запоріжжя, вул. Добролюбова, 4	2022	Бюджет Запорізької міської територіальної громади, державний бюджет
	Технічне переоснащення системи пожежної сигналізації, системи оповіщення про пожежу та управління евакуацією людей у Запорізькому ліцеї "Логос" Запорізької міської ради Запорізької області, розташованого за адресою: м. Запоріжжя, вул. Рекордна, 27А	2022	Бюджет Запорізької міської територіальної громади, державний бюджет

Найменування головного розпорядник коштів місцевого бюджету / відповідального виконавця	Найменування інвестиційного проєкту	Загальний період реалізації проєкту (рік початку і завершення)	Джерело фінансування
Департамент освіти і науки Запорізької міської ради	Технічне переоснащення системи пожежної сигналізації, системи оповіщення про пожежу та управління евакуацією людей у Запорізькому ліцеї "Логос" Запорізької міської ради Запорізької області, розташованого за адресою: м. Запоріжжя, вул. Перемоги, 69-А	2022	Бюджет Запорізької міської територіальної громади, державний бюджет
	Технічне переоснащення системи пожежної сигналізації, системи оповіщення про пожежу та управління евакуацією людей у Запорізькому навчально-виховному комплексі II─III ступенів № 82 з виробничим навчанням Запорізької міської ради Запорізької області, розташованого за адресою: м. Запоріжжя, вул. Істоміна, 16	2022	Бюджет Запорізької міської територіальної громади, державний бюджет
	Технічне переоснащення системи пожежної сигналізації, системи оповіщення про пожежу та управління евакуацією людей у Запорізькій єврейській гімназії "ОРТ-Алєф" Запорізької міської ради Запорізької області, розташованого за адресою: м. Запоріжжя, вул. Сталеварів, 21-б	2022	Бюджет Запорізької міської територіальної громади, державний бюджет
	Будівництво газової котельні для теплозабезпечення Запорізької загальноосвітньої школи I-III ступенів №77 Запорізької міської ради Запорізької області, розташованої за адресою: м. Запоріжжя, вул. Памірська, 91	2019-2023	Бюджет Запорізької міської територіальної громади
	Будівництво газової котельні для теплозабезпечення Запорізької загальноосвітньої школи I-III ступенів №17 Запорізької міської ради Запорізької області, розташованої за адресою: м. Запоріжжя, вул. Освітянська, 20	2019-2023	Бюджет Запорізької міської територіальної громади
	Будівництво газової котельні для теплозабезпечення Запорізької загальноосвітньої школи I-III ступенів №83 Запорізької міської ради Запорізької області, розташованої за адресою: м. Запоріжжя, вул. Барикадна, 2	2019-2023	Бюджет Запорізької міської територіальної громади
	Будівництво газової котельні для теплозабезпечення Запорізького навчально-виховного комплексу №42 Запорізької міської ради Запорізької області, розташованого за адресою: м.Запоріжжя, вул.Шевченка,277а	2021-2022	Бюджет Запорізької міської територіальної громади, державний бюджет
	Реконструкція будівлі дошкільного навчального закладу № 220 по вул. Давидова,11 Ленінського району м. Запоріжжя	2012-2024	Бюджет Запорізької міської територіальної громади

Найменування головного розпорядник коштів місцевого бюджету / відповідального виконавця	Найменування інвестиційного проєкту	Загальний період реалізації проєкту (рік початку і завершення)	Джерело фінансування
Департамент освіти і науки Запорізької міської ради	Реконструкція елементів благоустрою комплексу спортивних майданчиків Запорізького НВОК №110 ЗМР ЗО по вул. Стешенка, 19, м. Запоріжжя	2017-2022	Бюджет Запорізької міської територіальної громади
	Реконструкція спортивних зал Запорізької гімназії № 28 Запорізької міської ради Запорізької області з прибудовою до основної будівлі залу з художньої гімнастики, розташованої за адресою: м. Запоріжжя, вул. Лермонтова, 16	2021-2022	Бюджет Запорізької міської територіальної громади, державний бюджет
	Реконструкція спортивних зал Запорізької гімназії № 46 Запорізької міської ради Запорізької області, розташованої за адресою: м. Запоріжжя, вул. Павлокічкаська, 29	2021-2022	Бюджет Запорізької міської територіальної громади, державний бюджет
	Реконструкція спортивної зали Запорізької гімназії № 45 Запорізької міської ради Запорізької області, розташованої за адресою: м. Запоріжжя, пр-т Ювілейний, 30а	2021-2022	Бюджет Запорізької міської територіальної громади, державний бюджет
	Реконструкція спортивних зал Хортицького академічного ліцею Запорізької міської ради Запорізької області, розташованої за адресою: м. Запоріжжя, вул. Чотирнадцятого Жовтня, 15	2021-2022	Бюджет Запорізької міської територіальної громади, державний бюджет
	Реконструкція спортивної зали Запорізької загальноосвітньої школи I-III ступенів № 12 Запорізької міської ради Запорізької області, розташованої за адресою: м. Запоріжжя, пр-т Моторобудівників, 60	2021-2022	Бюджет Запорізької міської територіальної громади, державний бюджет
	Капітальний ремонт приміщень Запорізької загальноосвітньої школи I-III ступенів № 38 Запорізької міської ради Запорізької області за адресою: м. Запоріжжя, вул. Парамонова, 7а	2021-2022	Бюджет Запорізької міської територіальної громади, обласний бюджет
	Будівництво міні-футбольного майданчика зі штучним покриттям, роздягалень та душових на території Запорізької загальноосвітньої школи I-III ступенів № 38 Запорізької міської ради Запорізької області за адресою: м. Запоріжжя, вул. Парамонова, 7а	2021-2022	Бюджет Запорізької міської територіальної громади, обласний бюджет

Найменування головного розпорядник коштів місцевого бюджету / відповідального виконавця	Найменування інвестиційного проєкту	Загальний період реалізації проєкту (рік початку і завершення)	Джерело фінансування
Департамент освіти і науки Запорізької міської ради	Капітальний ремонт приміщень будівлі Запорізької загальноосвітньої школи №53 І-ІІ ступенів, за адресою м. Запоріжжя, вул. Шевченка, 123	2016-2022	Бюджет Запорізької міської територіальної громади, НКПВУ
	Реконструкція будівлі Міського Палацу дитячої та юнацької творчості за адресою: пл.Леніна, 1 в м.Запоріжжя	2014-2022	Бюджет Запорізької міської територіальної громади, НКПВУ
	Реконструкція колегіуму «Мала гуманітарна академія» (благоустрій території, заміна конструкцій даху) по вул. Героїв 93-ї бригади, 13 в м. Запоріжжя	2016-2022	Бюджет Запорізької міської територіальної громади, НКПВУ
	Реконструкція Запорізького багатопрофільного ліцею "Перспектива" Запорізької міської ради по вул.Героїв 55-ї бригади, 3б в м. Запоріжжя	2019-2023	Бюджет Запорізької міської територіальної громади, ПВУ
	Капітальний ремонт дошкільного навчального закладу №1 по вул. Українська, 59 м. Запоріжжя	2018-2023	Бюджет Запорізької міської територіальної громади, ПВУ
	Капітальний ремонт Запорізької спеціалізованої школи І-ІІІ ступенів №40 з поглибленим вивченням англійської мови Запорізької міської ради Запорізької області, по вул.Героїв 93 бригади, 18А в м.Запоріжжя	2021-2023	Бюджет Запорізької міської територіальної громади, ПВУ
	Капітальний ремонт дошкільного навчального закладу (ясла-садок) №256 «Пролісок» Запорізької міської ради Запорізької області, вул. Історична 30 в м. Запоріжжя	2021-2022	Бюджет Запорізької міської територіальної громади, ПВУ
	Реконструкція Запорізького класичного ліцею з прибудовою по вул.Леоніда Жаботинського, 23 в м.Запоріжжя	2022-2023	Бюджет Запорізької міської територіальної громади, ПВУ
	Капітальний ремонт дошкільного навчального закладу (ясла-садок) комбінованого типу №281 "Журавлик" Запорізької міської ради Запорізької області, вул.Перемоги, 70 в м.Запоріжжя *	2022-2024	Бюджет Запорізької міської територіальної громади, ПВУ
	Капітальний ремонт Запорізької загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів №69 Запорізької міської ради Запорізької області, по вул.Ладозька, 2 в м.Запоріжжя	2022-2023	Бюджет Запорізької міської територіальної громади, ПВУ
	Реконструкція Запорізького колегіуму № 98 Запорізької міської ради Запорізької області, по вул. Запорізькій, 1-А в м. Запоріжжя	2017-2023	Бюджет Запорізької міської територіальної громади, ПВУ

Найменування головного розпорядник коштів місцевого бюджету / відповідального виконавця	Найменування інвестиційного проєкту	Загальний період реалізації проєкту (рік початку і завершення)	Джерело фінансування
Департамент освіти і науки Запорізької міської ради	Реконструкція існуючого спортивного комплексу при Запорізькому багатопрофільному ліцеї №99 Запорізької міської ради Запорізької області за адресою: вул. Героїв 93-ї бригади, буд. 13-а, м. Запоріжжя	2019-2023	Бюджет Запорізької міської територіальної громади, ПВУ
	Реконструкція існуючого спортивного комплексу при Запорізькій загальноосвітній школі І-ІІІ ступенів № 65 Запорізької міської ради Запорізької області за адресою: просп. Моторобудівників, 26, м.Запоріжжя	2019-2023	Бюджет Запорізької міської територіальної громади, ПВУ
	Реконструкція існуючого спортивного комплексу при Запорізькій гімназії №2 імені Лесі Українки Запорізької міської ради Запорізької області за адресою: вул. Шкільна, 36, м. Запоріжжя	2017-2023	Бюджет Запорізької міської територіальної громади,, ПВУ
	Впровадження заходів з енергозбереження та підвищення рівня енергоефективності будівель бюджетної сфери м.Запоріжжя за фінансової підтримки Державного банку розвитку Федеративної Республіки Німеччина «KfW» в рамках проєкту «Енергоефективність у громадах»	2022-2025	Бюджет Запорізької міської територіальної громади, кредитні кошти KfW
Департамент охорони здоров'я Запорізької міської ради	Реконструкція інфекційно-боксованого діагностичного відділення КНП «Міська дитяча лікарня №5» ЗМР, за адресою: вул. Новгородська, 28А, м. Запоріжжя	2010-2022	Бюджет Запорізької міської територіальної громади, ДФРР
	Термомодернізація будівлі комунального закладу «Запорізький центр первинної медико-санітарної допомоги №5» по вул. Запорозького Козацтва, 25 в Хортицькому районі м. Запоріжжя - реконструкція	2015-2023	Бюджет Запорізької міської територіальної громади
	Реконструкція приміщення другого поверху травматологічного корпусу КНП "Міська лікарня №9" ЗМР під відділення інтенсивної терапії по вул.Щасливій/Дудикіна, 1/6, м.Запоріжжя	2013-2022	Бюджет Запорізької міської територіальної громади
	Ремонтні та реставраційні роботи по будівлі закладу охорони здоров'я «Студентська поліклініка» по пр. Леніна, 59 в м. Запоріжжя	2013-2023	Бюджет Запорізької міської територіальної громади
	Реконструкція будівель та інженерних мереж комунальної установи «Міська клінічна лікарня екстреної та швидкої медичної допомоги м. Запоріжжя» по вул. Перемоги, 80 м. Запоріжжя	2012-2025	Бюджет Запорізької міської територіальної громади
	Реконструкція системи киснепостачання будівель Б-5 та А-3 КНП "Міська лікарня №6" ЗМР, за адресою: м.Запоріжжя, вул. Сталеварів,34	2021-2022	Бюджет Запорізької міської територіальної громади

Найменування головного розпорядник коштів місцевого бюджету / відповідального виконавця	Найменування інвестиційного проєкту	Загальний період реалізації проєкту (рік початку і завершення)	Джерело фінансування
Департамент охорони здоров'я Запорізької міської ради	Реконструкція системи киснепостачання КНП "Міська лікарня №6" ЗМР з установкою кисневої станції за адресою: м. Запоріжжя, вул. Сталеварів, 34	2021-2022	Бюджет Запорізької міської територіальної громади
	Реконструкція системи киснепостачання КНП "Міська лікарня екстреної та швидкої медичної допомоги" ЗМР, за адресою: вул. Перемоги, 80, м. Запоріжжя	2021-2022	Бюджет Запорізької міської територіальної громади
	Реконструкція системи киснепостачання КНП "Міська лікарня №9" ЗМР з установкою кисневої станції за адресою: м. Запоріжжя, вул. Щаслива/Дудикіна, 1/6	2021-2022	Бюджет Запорізької міської територіальної громади
	Реконструкція системи киснепостачання будівлі КНП "Міська дитяча лікарня №5" ЗМР за адресою: вул. Новгородська, 28А, м.Запоріжжя	2021-2022	Бюджет Запорізької міської територіальної громади
Управління соціального захисту населення Запорізької міської ради	Реконструкції системи водопостачання та водовідведення приміщення для закладу тимчасового проживання осіб у складних життєвих обставинах м. Запоріжжя, вул. Карпенка Карого,7 прим. № 27-40 (літ.А-2)	2022	Бюджет Запорізької міської територіальної громади
	Термомодернізація будівлі міського територіального центру соціального обслуговування (надання соціальних послуг) за адресою: вул. Парамонова, 11а м. Запоріжжя - реконструкція	2017-2024	Бюджет Запорізької міської територіальної громади
Служба (управління) у справах дітей Запорізької міської ради	Реконструкція нежитлового приміщення частини будівлі літ.А-2 « для розташування відділення термінового влаштування дітей комунального закладу «Центр соціальної підтримки дітей та сімей «Затишна домівка» Запорізької міської ради за адресою: пр. Інженера Преображенського, 3, м. Запоріжжя	2020-2024	Бюджет Запорізької міської територіальної громади
Департамент культури і туризму міської ради	Реконструкція будівлі комунального закладу «Палац культури «Орбіта» по вул. Лермонтова, 9 в м. Запоріжжя	2005-2025	Бюджет Запорізької міської територіальної громади, ПВУ
	Комунальний заклад «Палац культури «Титан» по вул.Перемоги,131 в м. Запоріжжя. Блискавкозахист. Технічне переоснащення	2022	Бюджет Запорізької міської територіальної громади

Найменування головного розпорядник коштів місцевого бюджету / відповідального виконавця	Найменування інвестиційного проєкту	Загальний період реалізації проєкту (рік початку і завершення)	Джерело фінансування
Департамент культури і туризму міської ради	Комунальний заклад «Палац культури «Титан» по вул.Перемоги,131 в м. Запоріжжя. Пожежна сигналізація, система оповіщення та управління евакуацією людей при пожежі та передача тривожного оповіщення. Технічне переоснащення	2022	Бюджет Запорізької міської територіальної громади
	Реконструкція комунального закладу «Міської публічної бібліотечної системи міста Запоріжжя по вул.Істоміна,14а»	2022-2023	Бюджет Запорізької міської територіальної громади
Департамент спорту, сім'ї та молоді Запорізької міської ради	Реконструкція ДЮСШ № 1 з спортивної гімнастики Запорізької міської ради Запорізької області за адресою: м.Запоріжжя, пр.Соборний, 226	2021-2022	Бюджет Запорізької міської територіальної громади, обласний бюджет
	Реконструкція будівель та споруд ДЮСШ «Україна» за адресою: м.Запоріжжя, вул.Оріхівська бухта, 11	2021-2022	Бюджет Запорізької міської територіальної громади, обласний бюджет
	Нове будівництво багатофункціонального спортивного комплексу з ігрових видів спорту за адресою: м.Запоріжжя, на перехресті вул.Новобудов / пр.Ювілейний	2021-2022	Бюджет Запорізької міської територіальної громади, обласний бюджет
	Будівництво спортивного комплексу с зимових видів спорту по вул.Космічна, 104	2021-2022	Бюджет Запорізької міської територіальної громади, обласний бюджет
	Будівництво спортивного комплексу з водних видів спорту на гребному каналі в м.Запоріжжя	2021-2022	Бюджет Запорізької міської територіальної громади, обласний бюджет
	Реконструкція веслувальної бази дитячо-юнацької спортивної школи «Локомотив» міста Запоріжжя по вул. Чубанова, 1г м. Запоріжжя	2022-2024	Бюджет Запорізької міської територіальної громади
Департамент з управління житлово-комунальним господарством Запорізької міської ради	Житловий будинок по вул. Вузлова, 21 - реконструкція мереж гарячого водопостачання та системи теплопостачання м. Запоріжжя	2016-2022	Бюджет Запорізької міської територіальної громади

Найменування головного розпорядник коштів місцевого бюджету / відповідального виконавця	Найменування інвестиційного проєкту	Загальний період реалізації проєкту (рік початку і завершення)	Джерело фінансування
Департамент з управління житлово-комунальним господарством Запорізької міської ради	Житловий будинок по вул. Дзержинського, 52 - реконструкція в м. Запоріжжя	2014-2022	Бюджет Запорізької міської територіальної громади
	Реконструкція самопливного колектора каналізації Ду = 800 мм по вул. Новокузнецька в м. Запоріжжя (ділянка №4)	2022	Бюджет Запорізької міської територіальної громади
	Реконструкція напірного каналізаційного колектора КНС №24 від вул.Істоміна-Калинова до камери гасіння по вул.Новгородська в м.Запоріжжі (ділянка від вул.Калнишевського до вул.Рубана)	2021-2022	Бюджет Запорізької міської територіальної громади, обласний бюджет
	Реконструкція хлораторної ДВС-2 в м. Запоріжжя	2011-2022	Бюджет Запорізької міської територіальної громади
	Реконструкція прибудинкової території в межах вулиць пр. Соборний, 189, вул. Парковий, 9, 11, 13, вул. Богдана Хмельницького, 5, вул. Валерія Лобановського, 10, 12, 14 у м. Запоріжжі	2017-2024	Бюджет Запорізької міської територіальної громади
	Реконструкція котельні по вул. Задніпровська, 7, м. Запоріжжя (ліквідація аварійного стану)	2015-2024	Бюджет Запорізької міської територіальної громади
	Магістральна теплова мережа по вул. Героїв Сталінграду, м. Запоріжжя - реконструкція	2001-2024	Бюджет Запорізької міської територіальної громади
	Магістральна мережа теплопостачання по вул. Новокузнецька житлового масиву «Південний», м. Запоріжжя - реконструкція (другий пусковий комплекс)	2006-2024	Бюджет Запорізької міської територіальної громади
	Реконструкція будівлі насосної станції (літера А) з розташуванням в ній котельної та насосної групи по вул. Софіївській, 232б в м. Запоріжжі	2013-2023	Бюджет Запорізької міської територіальної громади
	Реконструкція мереж тепло-, водопостачання	2022-2024	Бюджет Запорізької міської територіальної громади

Найменування головного розпорядник коштів місцевого бюджету / відповідального виконавця	Найменування інвестиційного проєкту	Загальний період реалізації проєкту (рік початку і завершення)	Джерело фінансування
Департамент з управління житлово-комунальним господарством Запорізької міської ради	Реставрація башт житлового будинку №1 по пр. Металургів в м. Запоріжжя	2021-2025	Бюджет Запорізької міської територіальної громади
	Реставрація житлового будинку по пр.Соборний,179 в м. Запоріжжі	2020-2025	Бюджет Запорізької міської територіальної громади
	Реставрація житлового будинку по пр.Соборний,234 в м. Запоріжжя	2020-2023	Бюджет Запорізької міської територіальної громади
	Реставрація під'їздів №12,13,14 житлового будинку по пр.Соборний,177 в м. Запоріжжі	2020-2025	Бюджет Запорізької міської територіальної громади
	Реставрація фасаду житлового будинку по пр.Соборний,193 в м. Запоріжжя	2021-2024	Бюджет Запорізької міської територіальної громади
	Реставрація фасаду житлового будинку по пр.Соборний,234 в м. Запоріжжя	2021-2024	Бюджет Запорізької міської територіальної громади
Департамент інфраструктури та благоустрою Запорізької міської ради	Нове будівництво крематорію міста Запоріжжя на Кушугумському кладовищі розташованого на землях Балабинської селищної ради, Запорізького району Запорізькій області, за межами населеного пункту	2015-2025	Бюджет Запорізької міської територіальної громади
	Нове будівництво крематорію міста Запоріжжя на Кушугумському кладовищі, розташованого на землях Балабинської селищної ради, запорізького району Запорізької області, за межами населеного пункту. Зовнішні мережі водопостачання	2018-2024	Бюджет Запорізької міської територіальної громади
	Нове будівництво крематорію міста Запоріжжя на Кушугумському кладовищі, розташованого на землях Балабинської селищної ради, запорізького району Запорізької області, за межами населеного пункту. Зовнішні мережі електропостачання	2018-2024	Бюджет Запорізької міської територіальної громади
	Реконструкція Ландшафтного парку «Вознесенівський» у м. Запоріжжя	2019-2024	Бюджет Запорізької міської територіальної громади

Найменування головного розпорядник коштів місцевого бюджету / відповідального виконавця	Найменування інвестиційного проєкту	Загальний період реалізації проєкту (рік початку і завершення)	Джерело фінансування
Департамент інфраструктури та благоустрою Запорізької міської ради	Реконструкція парку- пам'ятки садово-паркового мистецтва місцевого значення «Парк по вулиці Кремлівській», який розташовано по вул. Сергія Синенка у м. Запоріжжі	2020-2024	Бюджет Запорізької міської територіальної громади
	Реконструкція Прибережної магістралі в межах бульвару Шевченка та вул. Лермонтова у м.Запоріжжя	2021-2022	Бюджет Запорізької міської територіальної громади
	Нове будівництво світломузичного пішохідного фонтану з арт-інсталяцією «Пісочний годинник» на площі Запорізькій в м. Запоріжжя	2021-2023	Бюджет Запорізької міської територіальної громади
	Реконструкція бульвару Шевченка від вул. Перемоги до вул. Тбіліської в м. Запоріжжі	2018-2025	Бюджет Запорізької міської територіальної громади
	Нове будівництво скейт майданчику на площі Запорізькій в м. Запоріжжя	2021-2022	Бюджет Запорізької міської територіальної громади
	Реконструкція зливової каналізації по вул. Перемоги в районі Вознесенівського ринку, м. Запоріжжя	2018-2025	Бюджет Запорізької міської територіальної громади
	Нове будівництво крематорію міста Запоріжжя на Кушугумському кладовищі розташованого на землях Балабинської селищної ради, Запорізького району Запорізької області, за межами населеного пункту. Зовнішні мережі газопостачання	2018-2024	Бюджет Запорізької міської територіальної громади
	Реконструкція РУ-10 кВ ПС 35/10 кВ «Кушугум», РУ-10 кВ ПС 35/10 кВ «Лежине», ПЛ-10 кВ Ф58 ПС «Кушугум» та ПЛ-10 кВ Ф72 ПС «Лежине» ЗРЕМ, для електропостачання електроустановок об’єкта «Нове будівництво крематорію міста Запоріжжя на Кушугумському кладовищі розташованого на землях Балабинської селищної ради, Запорізького району Запорізькій області, за межами населеного пункту»	2018-2024	Бюджет Запорізької міської територіальної громади
	Реконструкція площі Енергетиків у м. Запоріжжя	2020-2024	Бюджет Запорізької міської територіальної громади

Найменування головного розпорядник коштів місцевого бюджету / відповідального виконавця	Найменування інвестиційного проєкту	Загальний період реалізації проєкту (рік початку і завершення)	Джерело фінансування
Департамент інфраструктури та благоустрою Запорізької міської ради	Реконструкція площі Запорізької у м. Запоріжжя	2017-2023	Бюджет Запорізької міської територіальної громади
	Реконструкція площі Фестивальної в м. Запоріжжі	2019-2025	Бюджет Запорізької міської територіальної громади
	Реконструкція Центрального парку культури і відпочинку «Дубовий Гай» в м. Запоріжжя	2017-2028	Бюджет Запорізької міської територіальної громади
	Реконструкція пішохідної частини пр. Маяковського в м. Запоріжжі	2015-2022	Бюджет Запорізької міської територіальної громади
	Нове будівництво елементів благоустрою на території скверу імені І.В.Гутніка-Залужного по вул.Товариська в м.Запоріжжі	2021-2022	Бюджет Запорізької міської територіальної громади
	Реконструкція скверу по вул. Нагнибіди, 11 - 11а	2022	Бюджет Запорізької міської територіальної громади
	Реконструкція скверу на території Хортицького району по вул. Курузова, 5-7 у м. Запоріжжя	2022	Бюджет Запорізької міської територіальної громади
	Реконструкція скверу на території Шевченківського району по вул. Спартака Маковського у м. Запоріжжя	2022	Бюджет Запорізької міської територіальної громади
	Реконструкція елементів благоустрою скверу Індустрія в м. Запоріжжя	2021-2022	Бюджет Запорізької міської територіальної громади
	Нове будівництво легкоатлетичного стадіону та адміністративної будівлі зі спортивними залами за адресою: м. Запоріжжя, вул. Глісерна, 1а	2021-2022	Бюджет Запорізької міської територіальної громади
	Нове будівництво електронної вагової станції по вул. Скворцова в м. Запоріжжя	2021-2025	Бюджет Запорізької міської територіальної громади

Найменування головного розпорядник коштів місцевого бюджету / відповідального виконавця	Найменування інвестиційного проєкту	Загальний період реалізації проєкту (рік початку і завершення)	Джерело фінансування
Департамент інфраструктури та благоустрою Запорізької міської ради	Реконструкція дороги по вул. Відомій від будівлі по вул. Відома,1 до вул. Набережної з реконструкцією мереж зовнішнього освітлення та заміною інженерних мереж від вул. Ленської до вул. Набережної в м.Запоріжжя	2022-2023	
	Реконструкція прогонових споруд автодорожнього проїзду дамби Вознесенівський узвіз (Ленінського комсомолу) по вул. Перемоги - вул. Яценка в м. Запоріжжя	2015-2022	
	Будівництво автомобільної дороги в обхід житлового масиву «Південний» від вул.Автозаводська мікрорайону №2 до автомобільної дороги державного значення М-18 Харків-Сімферополь-Алушта-Ялта. Ділянка автомобільної дороги від вул.Автозаводська до дороги місцевого значення О080720/М-18/- Балабине - Малокатеринівка км 3 + 820 з будівництвом шляхопроводу через залізничну колію Запоріжжя-Мелітополь в м.Запоріжжя	2021-2025	Бюджет Запорізької міської територіальної громади
	Реконструкція вул. Новобудов від пр. Ювілейний до залізничної дороги з влаштуванням переїзду і вул. Василя Стуса від залізничної дороги до Хортицького шосе в м. Запоріжжя	2021-2025	Бюджет Запорізької міської територіальної громади
	Реконструкція тротуару по Прибережній магістралі з облаштуванням велодоріжок (від вул. Глісерна до вул. Запорізька)	2019-2023	Бюджет Запорізької міської територіальної громади
	Реконструкція тротуару по Прибережній магістралі з облаштуванням велодоріжок (від вул. Запорізька до Вознесенівського парку)	2020-2024	Бюджет Запорізької міської територіальної громади
	Реконструкція тротуару з облаштуванням велодоріжок по Прибережній магістралі від річки Мокра Московка та по вул. Автозаводська до перехрестя з вул. Новокузнецька в м. Запоріжжя	2020-2025	Бюджет Запорізької міської територіальної громади
	Реконструкція вул. Поштової з заміною трамвайної колії від вул. Приходської до скверу на майдані ім. Пушкіна в м. Запоріжжі	2014-2025	Бюджет Запорізької міської територіальної громади
	Реконструкція автошляхопроводу по вул. Карпенко-Карого в м. Запоріжжя	2009-2025	Бюджет Запорізької міської територіальної громади

Найменування головного розпорядник коштів місцевого бюджету / відповідального виконавця	Найменування інвестиційного проєкту	Загальний період реалізації проєкту (рік початку і завершення)	Джерело фінансування
Департамент інфраструктури та благоустрою Запорізької міської ради	Реконструкція вул. Шевченка від вул. 8 Березня до вул. Солідарності і вул. Солідарності від вул. Шевченка до вул. Калібрової в м. Запоріжжі	2016-2022	Бюджет Запорізької міської територіальної громади
	Реконструкція вул. Калібрової від вул. Південне шосе до вул. Солідарності в м. Запоріжжі	2016-2025	Бюджет Запорізької міської територіальної громади
	Реконструкція транспортної розв`язки на виїзді з першого мосту Преображенського на о. Хортиця м. Запоріжжя (улаштування перехідно-швидкісної смуги)	2017-2022	Бюджет Запорізької міської територіальної громади
	Придбання спеціальної техніки для утримання парку Трудової Слави	2022-2023	Бюджет Запорізької міської територіальної громади , кредитні кошти IFC
	Реконструція парку Трудової слави в м. Запоріжжя	2022-2023	Бюджет Запорізької міської територіальної громади , кредитні кошти IFC
	Реконструкція автодороги по вул.Тиражній та автомобільної дороги, яка з'єднує автодорогу Н-08 Бориспіль-Дніпропетровськ-Запоріжжя (через Кременчуг) в м.Запоріжжі	2016-2025	Бюджет Запорізької міської територіальної громади , кредитні кошти IFC
	Створення потужної бази спеціальної техніки для виконання робіт на вулично - шляховій мережі міста	2022-2024	Бюджет Запорізької міської територіальної громади, кредитні кошти IFC
Управління з питань транспортного забезпечення та зв'язку Запорізької міської ради	Нове будівництво металевого багаторівневого паркінгу у Міжнародному аеропорту Запоріжжя, м. Запоріжжя. вул. Блакитна 4	2022	Бюджет Запорізької міської територіальної громади
	Безпечне місто Запоріжжя	2017-2025	Бюджет Запорізької міської територіальної громади

Найменування головного розпорядник коштів місцевого бюджету / відповідального виконавця	Найменування інвестиційного проєкту	Загальний період реалізації проєкту (рік початку і завершення)	Джерело фінансування
Управління з питань транспортного забезпечення та зв'язку Запорізької міської ради	Побудова мережі Інтернет-речей та модернізація Центру обробки та зберігання даних для її безперервного функціонування	2022-2023	Бюджет Запорізької міської територіальної громади , кредитні кошти IFC
	Облаштування зупинкових комплексів інформаційним електронним таблом	2022-2023	Бюджет Запорізької міської територіальної громади , кредитні кошти IFC
	Оновлення рухомого складу міського електротранспорту (Технічне переоснащення (заміна рухомого складу існуючих автобусів електробусами з електричними двигунами))	2022-2023	Бюджет Запорізької міської територіальної громади, кредитні кошти IFC
	Оновлення рухомого складу міського електротранспорту (Придбання нових тролейбусів з автономним ходом)	2022-2024	Бюджет Запорізької міської територіальної громади, кредитні кошти IFC
	Оновлення спеціальної техніки міського електротранспорту	2022-2023	Бюджет Запорізької міської територіальної громади , кредитні кошти IFC
	Модернізація і реконструкція інфраструктури електричного транспорту (Модернізація тягових перетворювальних підстанцій)	2022-2024	Бюджет Запорізької міської територіальної громади, кредитні кошти IFC
	Оновлення міського пасажирського електричного транспорту (придбання електробусів та станцій для підзарядки)	2022-2024	Бюджет Запорізької міської територіальної громади, кредитні кошти ЄІБ
	Придбання електробусів та зарядних станцій	2022-2024	Бюджет Запорізької міської територіальної громади, кошти в рамках Кіотського протоколу

Найменування головного розпорядник коштів місцевого бюджету / відповідального виконавця	Найменування інвестиційного проєкту	Загальний період реалізації проєкту (рік початку і завершення)	Джерело фінансування
Департамент економічного розвитку Запорізької міської ради	Комплексний проєкт з термомодернізації бюджетних будівель м. Запоріжжя в рамках проєкту «Програма розвитку муніципальної інфраструктури України» (спільний проєкт з Європейським інвестиційним банком)	2021-2025	Бюджет Запорізької міської територіальної громади, кредитні кошти ЄІБ
Департамент надання адміністративних послуг та розвитку підприємництва Запорізької міської ради	Реконструкція частини нежитлових приміщень по вул. Шкільна, 1а для розміщення територіального підрозділу Центру надання адміністративних послуг по Олександрівському району м. Запоріжжя	2022-2024	Бюджет Запорізької міської територіальної громади
Департамент з питань ефективної роботи та розвитку комунальних підприємств Запорізької міської ради	Огородження та система технічного нагляду і контролю доступу по периметру охоронної зони обмеженого доступу КП «Міжнародний аеропорт Запоріжжя» м. Запоріжжя, вул.Блакитна,4. Реконструкція	2015-2023	Бюджет Запорізької міської територіальної громади
	Реконструкція, нове будівництво аеродромного комплексу КП «Міжнародний аеропорт Запоріжжя» на вул. Блакитна,4 у Шевченківському районі, м. Запоріжжя	2020-2028	Бюджет Запорізької міської територіальної громади
	Реконструкція та технічне переоснащення радіотехнічних засобів навігації та посадки аеродромного комплексу КП "Міжнародний аеропорт Запоріжжя", м. Запоріжжя, вул. Блакитна, 4 (ILS,DVOR/DME)	2018-2022	Бюджет Запорізької міської територіальної громади
Районна адміністрація Запорізької міської ради по Хортицькому району	Реконструкція центральної алеї скверу по пр. Ювілейному в Хортицькому районі м. Запоріжжя	2015-2025	Бюджет Запорізької міської територіальної громади
Районна адміністрація Запорізької міської ради по Олександрівському району	Реконструкція скверу Прикордонників і прилеглої території зі спорудженням пам’ятника захисникам України в м. Запоріжжі	2021-2022	Бюджет Запорізької міської територіальної громади
	Реконструкція скверу по вул.Шкільній в м.Запоріжжі	2021-2022	Бюджет Запорізької міської територіальної громади
Районна адміністрація Запорізької міської ради по Шевченківському району	Реконструкція парку ім. Т.Г. Шевченка в Шевченківському районі м. Запоріжжя	2020-2022	Бюджет Запорізької міської територіальної громади
	Реконструкція елементів благоустрою скверу по вул. Бочарова - вул. Чарівній в Шевченківському районі м. Запоріжжя	2017-2024	Бюджет Запорізької міської територіальної громади

Найменування головного розпорядник коштів місцевого бюджету / відповідального виконавця	Найменування інвестиційного проєкту	Загальний період реалізації проєкту (рік початку і завершення)	Джерело фінансування
Районна адміністрація Запорізької міської ради по Заводському району	Реконструкція скверу ім.30-річчя визволення України від фашистських загарбників по вул. Л. Чайкіної в м. Запоріжжя	2015-2025	Бюджет Запорізької міської територіальної громади
	Реконструкція скверу по вул. Билкіна у м. Запоріжжя	2020-2022	Бюджет Запорізької міської територіальної громади
Районна адміністрація Запорізької міської ради по Комунарському району	Реконструкція елементів благоустрою по вул. Чумаченко, 32 в м. Запоріжжі	2016-2025	Бюджет Запорізької міської територіальної громади
	Реконструкція вулиці Російської в м. Запоріжжя	2019-2022	Бюджет Запорізької міської територіальної громади
	Реконструкція дороги по вул. Нагнибіди в м. Запоріжжя	2016-2025	Бюджет Запорізької міської територіальної громади

Секретар міської ради Анатолій КУРТЄВ

ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішення міської ради
_____ № _____

Додаток 4 до Програми
економічного і
соціального розвитку
Запорізької міської
територіальної громади на
2022 рік

ЗВІТ
ПРО СТРАТЕГІЧНУ ЕКОЛОГІЧНУ ОЦІНКУ

ПРОГРАМИ ЕКОНОМІЧНОГО І СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ
ЗАПОРІЗЬКОЇ МІСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ
НА 2022 РІК

ЗМІСТ

ВСТУП	3
1. Методологія проведення СЕО	3
1.1. Нормативно-правова база проведення СЕО в Україні	3
1.2. Методологія проведення СЕО	3
2. Зміст та основні цілі Програми економічного і соціального розвитку Запорізької міської територіальної громади на 2022 рік	4
2.1. Зміст та основні цілі Програми	4
2.2. Зв'язок Програми з іншими документами державного планування	4
3. Характеристика поточного стану довкілля м. Запоріжжя у тому числі здоров'я населення, та прогнозні зміни цього стану, якщо документ державного планування не буде затверджено (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень)	5
3.1. Стан поверхні та ґрунтів	5
3.2. Стан атмосферного повітря	6
3.3. Стан водних об'єктів	9
3.4. Стан біологічного різноманіття та заповідні території	10
3.5. Клімат і тенденції його зміни	14
3.6. Поводження з відходами	21
3.7. Демографічна ситуація і здоров'я населення	22
3.8. Прогнозні зміни стану довкілля м. Запоріжжя, якщо документ державного планування не буде затверджено	26
4. Характеристика стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень)	26
5. Екологічні проблеми, у тому числі ризики впливу на здоров'я населення, які стосуються документа державного планування, зокрема щодо територій з природоохоронним статусом (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень)	27
6. Зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлені на міжнародному, державному та інших рівнях, що стосуються документа державного планування, а також шляхи врахування таких зобов'язань під час підготовки документа державного планування	30
7. Опис наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, у тому числі вторинних, кумулятивних, синергічних, коротко-, середньо- та довгострокових (1, 3-5 та 10-15 років відповідно, а за необхідності - 50-100 років), постійних і тимчасових, позитивних і негативних наслідків	32
8. Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування	36
9. Обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися, опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка, у тому числі будь-які ускладнення (недостатність інформації та технічних засобів під час здійснення такої оцінки)	38
10. Заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення	39
11. Ймовірні транскордонні наслідки для довкілля, у тому числі для здоров'я населення (за наявності)	40
12. Резюме	40

ВСТУП

Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку» (Закон про СЕО) визначає поняття СЕО як «процедуру визначення, опису та оцінювання наслідків виконання документів державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, виправданих альтернатив, розроблення заходів із запобігання, зменшення та пом'якшення можливих негативних наслідків». Але сутність СЕО полягає не в процедурі, а в «оцінці ймовірних екологічних наслідків, зокрема пов'язаних зі здоров'ям населення, яка поєднує визначення сфери застосування екологічної доповіді та її підготовки, забезпечення участі громадськості й консультацій, а також урахування в плані чи програмі положень екологічної доповіді та результатів участі громадськості й консультацій» (Протокол про стратегічну екологічну оцінку, 2003). Обидва законодавчих акти є чинними в Україні і визначають відносини у сфері екологічного оцінювання планованої діяльності. Обидва стосуються документів державного планування. Обидва є законодавчим підґрунтям для використання відносно нового інструменту екологічної політики та реалізації принципу запобігання.

СЕО спрямована на високий рівень захисту навколишнього середовища та здоров'я населення від планованої діяльності, передбачає всебічний аналіз потенційного впливу такої діяльності на довкілля та використання результатів цього аналізу для запобігання або пом'якшення негативних екологічних наслідків розроблення та впровадження стратегічних ініціатив, планів дій і програм.

У наступних розділах представлені результати стратегічної екологічної оцінки Програми економічного і соціального розвитку Запорізької міської територіальної громади на 2022 рік (далі – Програма), виконаної відповідно до вимого Закону про СЕО.

1. Методологія проведення СЕО

1.1. Нормативно-правова база проведення СЕО в Україні

Основним правовим документом, що регулює відносини у сфері стратегічного екологічного оцінювання, є Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку» від 20 березня 2018 року № 2354-VIII.

Окрім цього, чинним міжнародним правовим документом щодо СЕО є Протокол про стратегічну екологічну оцінку (Протокол) до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті, ратифікований Верховною Радою України (№ 562-VIII від 01.07.2015). Цей Протокол, Директива 2001/42/ЄС про оцінку впливу окремих планів і програм на навколишнє середовище, імплементація якої передбачена Угодою про асоціацію між Україною та ЄС від 21 березня 2014 року, а також Закон України «Про основні засади (Стратегію) державної екологічної політики на період до 2030 року» від 21 грудня 2010 року послужили правовим підґрунтям для розроблення та ухвалення Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку». Положення цих правових актів використовуються також при здійсненні СЕО документів державного планування (ДДП) в Україні.

1.2. Методологія проведення СЕО

Методологія проведення СЕО ґрунтується на положеннях Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» (2018) та враховує досвід проведення в Україні стратегічної екологічної оцінки документів державного планування (стратегій і програм), набутого з часу проведення перших оцінок (2013 р.). Проведення СЕО складається з наступних основних етапів: 1) прийняття рішення про проведення СЕО, 2) визначення сфери охоплення СЕО, 3) оцінка екологічної ситуації на території міста, 4) проведення СЕО (оцінка запропонованих заходів Програми щодо впливу на довкілля та відповідність регіональним екологічним цілям), 5) складання звіту СЕО, 6) проведення громадського обговорення Програми та звіту СЕО та

консультацій, 7) врахування звіту про стратегічну екологічну оцінку, результатів громадського обговорення та консультацій у Програмі, 8) інформування про затвердження Програми та моніторинг фактичного впливу впровадження Програми на довкілля.

Підготовка Звіту про стратегічну екологічну оцінку Програми економічного і соціального розвитку Запорізької міської територіальної громади на 2022 рік виконана з урахуванням Методичних рекомендації із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування (Наказ Мінприроди від 10.08.2018 № 296 із змінами, внесеними Наказом Мінприроди від 29.12.2018 № 465) та положень Постанови Кабінету Міністрів України від 16 грудня 2020 р. № 1272 «Про затвердження Порядку здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення».

2. Зміст та основні цілі Програми економічного і соціального розвитку Запорізької міської територіальної громади на 2022 рік

2.1. Зміст та основні цілі Програми

Програма економічного і соціального розвитку Запорізької міської територіальної громади на 2022 рік (далі – Програма) є короткостроковим документом державного планування й розробляється як інструмент реалізації Стратегії розвитку Запоріжжя до 2028 року та Плану заходів з її реалізації на 2021-2024 роки.

Програма економічного і соціального розвитку Запорізької міської територіальної громади на 2022 рік є логічним продовженням відповідної Програми на 2021 рік.

Основною метою Програми на 2022 рік є реалізація комплексної системи заходів, спрямованих на забезпечення умов для економічного та інвестиційного розвитку міста, збереження робочих місць та добробуту населення в умовах поширення гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2.

На 2022 рік визначено наступні пріоритетні напрямки розвитку:

- створення умов для запобігання виникненню і поширенню гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2 у місті;
- створення умов для високої якості життя;
- створення умов для підприємництва та креативної економіки;
- створення умов для зручної, безпечної та креативної урбаністики;
- створення умов для покращання довкілля та ресурсозбереження.

2.2. Зв'язок Програми з іншими документами державного планування

Програма економічного і соціального розвитку Запорізької міської територіальної громади на 2022 рік розроблена на виконання ст. 143 Конституції України, ст. 27 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» та з урахуванням положень Закону України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України», а також Постанови Кабінету Міністрів України від 26.04.2003 № 621 «Про розроблення прогнозних і програмних документів економічного і соціального розвитку та складання проєктів Бюджетної декларації та державного бюджету».

При розробці Програми також враховані:

- ключові положення Указу Президента України від 30 вересня 2019 року № 722/2019 «Про цілі сталого розвитку України на період до 2030 року»;
- прогнозні показники економічного і соціального розвитку, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 31.05.2021 №586 «Про схвалення Прогнозу економічного і соціального розвитку України на 2022-2024 роки»;
- ключові положення Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку»;
- Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища»;

- Закон України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року».

Досягнення мети і цілей Програми також тісно пов'язане з завданнями і положеннями інших документів державного планування регіонального та місцевого значення, зокрема:

- Стратегії розвитку міста Запоріжжя до 2028 року, затвердженої рішенням міської ради від 20.12.2017 № 57;
- Стратегії регіонального розвитку Запорізької області на період до 2027 року, затвердженої рішенням Запорізької обласної ради від 12.12.2019 № 134;
- Плану заходів на 2021-2024 роки з реалізації Стратегії регіонального розвитку Запорізької області на період до 2027 року, затвердженого рішенням Запорізької обласної ради від 12.12.2019 № 134;
- Державної програми стимулювання економіки для подолання негативних наслідків, спричинених обмежувальними заходами щодо запобігання виникненню і поширенню гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, на 2020-2022 роки, затвердженої Постановою Кабінету Міністрів 27.05.2020 року № 534;
- Плану дій з адаптації до наслідків зміни клімату міста Запоріжжя, затвердженого рішенням міської ради від 27.05.2020 № 38.

3. Характеристика поточного стану довкілля м. Запоріжжя у тому числі здоров'я населення, та прогнозні зміни цього стану, якщо документ державного планування не буде затверджено (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень)

В якості основних джерел даних та інформації для характеристики поточного стану довкілля міста Запоріжжя були використані: дані Державної служби статистики України (зокрема, Головного управління статистики у Запорізькій області), Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України, Запорізького обласного центру з гідрометеорології (зокрема, дані метеостанції Запоріжжя), офіційні видання (Екологічний паспорт Запорізької області за 2018-2020 рр., інформаційно-аналітичні огляди «Стан довкілля в Запорізькій області» 2020 - 2021 рр.), наукові публікації та інші джерела, наявні у відкритому доступі.

Місто Запоріжжя розташоване в степовій зоні на півдні України на обох берегах річки Дніпро. Площа міста становить 33,1 тис. га, з яких понад 4 тис. га зайняті водними об'єктами (12,8 %), близько 8 тис. га займають промислові, комунально-складські об'єкти та спецтериторії. Понад 17% міських земель використовуються в сільському господарстві.

Стан довкілля території міста Запоріжжя визначається природними умовами, наявністю та функціонуванням об'єктів життєзабезпечення, соціокультурного призначення та виробничої сфери. Остання є ключовою у формуванні факторів впливу на стан атмосферного повітря, водних об'єктів, земельних територій та екосистемного і біологічного різноманіття.

3.1. Стан поверхні та ґрунтів

Рельєф території міста переважно рівнинний, але розчленований мережею річок і балок. Ухили поверхні спостерігаються до Дніпра та до інших рік і водотоків. Ухили на правому березі Дніпра місцями відзначаються крутизною.

Якщо на території області переважають чорноземні ґрунти, то більшу частину території міста займають просадні ґрунти, представлені лісами і лісовими суглинками, які не простежуються на заплавних територіях. Лесові відклади можуть бути досить потужними, зокрема, на території Хортицького масиву їх потужність сягає 40 м, тому й величина осідання на таких територіях може досягати 1 м, що необхідно враховувати при будівельних роботах.

Окрім просадних ґрунтів, будівельні та інші роботи з освоєння території міста ускладнюють ухили та порушеність поверхні, зсувонебезпечність, підтоплення, прояви ерозійних процесів. Потенційно зсувонебезпечними є круті схили ярів, берегів річок і балок.

У місті виокремлено 9 ділянок з балками, де негативні прояви екзогенних геологічних процесів є особливо відчутними. Ділянки розташовані в Хортицькому, Дніпровському, Шевченківському та Комунарському районах. Ці території є особливо вразливими до екстремальних погодних явищ, що супроводжуються інтенсивними зливами.

Ґрунти відкритих територій міста (територій, вільних від забудови, доріг, інженерних споруд тощо) підлягають ризику деградації. Основними факторами негативного впливу на стан ґрунтів є 1) механічне зняття верхнього родючого шару або його екранування, 2) техногенне та селітебне забруднення, 3) засмічення, 4) засолення, 5) переущільнення, 6) біологічна деградація.

Забруднення ґрунтів відбувається через атмосферу, засмічення та водокористування. Особливу роль у цьому відіграє автотранспорт, функціонування якого спричинює надходження до ґрунтів похідних нафтопродуктів. Тривалий час використання етильованих бензинів спричинило забруднення територій, прилеглих до транспортних магістралей, сполуками свинцю. Незважаючи на те, що такі бензини вже не використовуються, процес відновлення ґрунтів прилеглих територій все ще не завершений. Деградовані ґрунти міста мають обмежені можливості для відновлення, оскільки постійно перебувають під тиском негативних техногенних чинників.

Подальша розбудова міста, в тому числі й на схилових землях, впливає на поверхневу структуру ландшафтів, стимулює процеси повітряної та водної ерозії, що приводить до поступової втрати структури й властивостей ґрунтового покриву.

3.2. Стан атмосферного повітря

Стан атмосферного повітря у місті визначається обсягами надходженням забруднюючих речовин та динамічністю потоків повітря, що делокалізують хмари забруднень. Основними джерелами забруднення повітря у місті є стаціонарні (промислові та комунальні підприємства) та пересувні (транспортні засоби) джерела.

Промисловий комплекс міста налічує понад 290 підприємств[1], причому економіка міста головним чином базується на металургії, енергетиці, машинобудуванні, хімічному виробництві та виробництві харчових продуктів. До ключових виробничих підприємств міста, які водночас є найбільшими емітентами забруднювачів повітря, належать:

- підприємства чорної та кольорової металургії - ПАТ «Запоріжсталь», ПрАТ «Дніпроспецсталь», АТ «Запорізький завод феросплавів»; ТОВ «Запорізький титано-магнієвий комбінат», ПрАТ «Укрграфіт», ПрАТ «Запоріжкокс», ПрАТ «Запоріжвогнетрив». У 2020 р. після тривалого простою відновив свою діяльність колись потужний АТ «Запорізький виробничий алюмінієвий комбінат», але виробництво алюмінію на цьому підприємстві ще далеке від промислових обсягів;
- підприємства енергетики - філія «Дніпровська ГЕС», ПрАТ «Укргідроенерго», ПрАТ «Запоріжтрансформатор»;
- хімічні підприємства - ПАТ «Запорізький абразивний комбінат», ЗДП «Кремнійполімер», ПрАТ «Український графіт», ПрАТ «Запорізький завод зварювальних флюсів та скловиробів»;
- машинобудівні підприємства - АТ «Мотор Січ», ПрАТ «Запорізький автомобілебудівний завод», ПрАТ «Запоріжкран», ПАТ «Запорізький кабельний завод», ПрАТ «Запорізький електровозоремонтний завод».

Беззаперечним лідером забруднення міста Запоріжжя є ПАТ «Запоріжсталь», частка якого в загальній сумі викидів становить майже 78% (таблиця 1).

---

[1] Єдиний інформаційний інвестиційний портал Запоріжжя: https://invest.zp.gov.ua/uk/pages/industry
Справочник предприятий Запорожья. Промышленность: https://misto.zp.ua/business/catalog.php?cat=22

Таблиця 1. Промислові підприємства з найбільшим внеском у забруднення атмосферного повітря міста Запоріжжя за 2020 р.

	Назва об'єкта	Усього викидів, т/рік (100%)	% від загального обсягу викидів у місті	CO, т/рік (100%)	CO, % від викидів об'єкта	CO, % від загального обсягу викидів у місті
1	ПАТ «Запоріжсталь»	50248.4	77.68	40794.527	81.19	63.06
2	АТ «Запорізький завод феросплавів»	5335.536	8.25	4319.876	81.00	6.68
3	ПрАТ «Запоріжкокс»	1523.147	2.36	661.067	43.40	1.02
4	ПрАТ «Український графіт»	1195.698	1.85	562.650	47.06	0.87
5	ПрАТ «Дніпроспецсталь»	670.828	1.04	315.359	47.01	0.49
6	ТОВ «Запорізький титано-магнієвий комбінат»	578.938	0.9	376.163	64.97	0.58
7	ПрАТ «Запоріжвогнетрив»	365.827	0.57	72.47	19.81	0.112
8	ПАТ «Запорізький абразивний комбінат»	1546.30	2.39	690.389	44.65	1.07

Джерело: Екологічний паспорт Запорізької області за 2020 рік
https://www.zoda.gov.ua/article/2557/ekologichniy-pasport-zaporizkoji-oblasti-za-2020-rik.html

Всі інші підприємства емітують значну кількість забруднень, але за обсягами суттєво поступаються ПАТ «Запоріжсталь». Серед забруднювачів переважає оксид вуглецю, його частка на деяких підприємствах перевершує 80%. Перелік забруднювачів, емісія яких є найбільшою, включає суспендовані тверді частинки, діоксид та інша сполуки сірки, сполуки азоту, інші речовини. Їх частка коливається в залежності від профілю виробництва на підприємстві і може бути значною (табл. 2).

Таблиця 2. Склад викидів у атмосферне повітря від ПАТ «Запоріжсталь» у 2020 р.

Компоненти викидів	Усього викидів, т/рік	% від загального обсягу викидів об'єкта	% від загального обсягу викидів населеного пункту
Речовини у вигляді суспендованих твердих частинок	2695,833	5,201	3,869
Сполуки азоту	3438,114	6,633	4,935
Діоксид та інші сполуки сірки	3717,546	7,173	5,336
Оксид вуглецю	41879,105	80,800	60,108
Інші речовини	99,925	0,193	0,143
УСЬОГО	51830,523	100	74,391

Джерело: Екологічний паспорт Запорізької області за 2020 рік
https://www.zoda.gov.ua/article/2557/ekologichniy-pasport-zaporizkoji-oblasti-za-2020-rik.html

Вказані та інші підприємства, що входять до потужного промислового комплексу, генерують значну кількість викидів і скидів у довкілля, спричинюючи забруднення атмосферного повітря, водних та земельних ресурсів і негативно впливають на здоров'я населення, флору та фауну міста. При цьому дані стосовно газоочисних установок та їх ефективності на підприємствах-забрудниках в Екологічних паспортах Запорізької області за 2019-2020 рр. відсутні.

Разом з тим, обсяги викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами (без урахування діоксиду вуглецю) по місту впродовж 2016 – 2020

рр. коливалися в межах 70 тис. т/рік. При цьому простежується позитивна тенденція до поступового зниження обсягів викидів (табл. 3).

Таблиця 3. Динаміка викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря міста Запоріжжя від стаціонарних джерел, тис. т/рік

Викиди	2015	2016	2017	2018	2019	2020*
Усього	83,3	70,2	69,9	71,3	69,7	64,6871

Джерело: Головне управління статистики у Запорізькій області

Картина забруднення атмосферного повітря буде неповною, якщо не врахувати пересувні джерела забруднення. У 2015 році їхній внесок становив 31,4 тис. т/рік, тобто в 2,65 раз менше від внеску стаціонарних джерел. Але з 2016 року органи статистики не ведуть облік викидів забруднюючих речовин та парникових газів від пересувних джерел. На даний час, коли дані для оцінки частки забруднення атмосферного повітря пересувними джерелами відсутні, можна припустити, що вона зростає, оскільки невпинно зростає кількість автотранспортних засобів, зокрема, індивідуальних. Також можна припустити, що у 2020 році загальний обсяг викидів від автотранспортних засобів був меншим, ніж у 2019 році, через пригнічення економічної діяльності, викликане поширенням коронавірусної пандемії.

Забруднення, що потрапили в атмосферу, спричинюють також переважно негативний вплив на водні об'єкти, ґрунтовий покрив, біологічне різноманіття та здоров'я людей. Зокрема, значна кількість сполук сірки і азоту, що потрапила в повітря, повертається на землю у вигляді кислотних дощів.

Головне управління статистики у Запорізькій області:
http://www.zp.ukrstat.gov.ua/index.php/statystychna-informatsiia#2.2.10.
*Аналіз викидів в атмосферне повітря різних регіонів та галузей за 2020 рік:
https://energy365.com.ua/tpost/gpkndtif61-analz-vikidv-v-atmosferne-povtrya-rznih

З наведених у таблиці 4 даних випливає, що основний внесок у забруднення атмосфери здійснюють такі сектори економічної діяльності, як енергетика і промисловість. Незважаючи на те, що в таблиці узагальнені дані по Запорізькій області, відповідний розподіл є також характерним для м. Запоріжжя.

Таблиця 4. Викиди забруднюючих речовин від стаціонарних джерел викидів в атмосферне повітря за категоріями джерел викидів у 2020 році (Запорізька обл.)

	Кількість викинутих в атмосферне повітря забруднюючих речовин, тон							
	Сірки діоксид	**Азоту діоксид**	**Оксид вуглецю**	**Неметанові леткі органічні сполуки**	**Поліароматичні вуглеводні**	**Тверді частинки Тч2,5**	**Тверді частинки Тч10**	**Аміак**
Усього	**67465,6**	**24919,3**	**49625,2**	**1626,3**	**70,0**	**99,0**	**292,9**	**300,6**
у тому числі								
Енергетика	66102,2	22918,3	40730,7	954,3	3,3	32,7	56,8	30,9
Виробництво	1327,4	1928,6	8770,0	513,9	66,7	36,7	116,7	10,3
Сільське господарство	0,6	0,7	5,8	1,9	–	8,0	78,6	201,8
Відходи	2,0	4,1	1,3	16,4	–	0,2	0,0	45,3
Інші стаціонарні джерела викидів	33,4	67,6	117,4	139,8	0,0	21,4	40,8	12,3

Систематичний моніторинг за станом атмосферного повітря міста Запоріжжя та Запорізької області здійснюють Запорізький обласний центр з гідрометеорології, КП «Водоканал» Запорізької міської ради, КП «Облводоканал» Запорізької обласної ради та Державна установа «Запорізький обласний лабораторний центр МОЗ України». У 2020 р. ці суб'єкти моніторингу мали 5, 12, 21 і 148 точок спостереження відповідно.[2]

Оцінка якості повітря здійснюється за середньомісячними концентраціями пріоритетних показників - тих речовин, які вносять найбільший вклад у забруднення атмосферного повітря. До таких належать пил, двоокис сірки, оксид вуглецю, двооксид та оксид азоту, формальдегід, фенол, хлористий водень, фтористий водень. Дані постів спостереження, розташованих в різних точках міста, свідчать про те, що ситуація є динамічною й відрізняється з часом. При цьому викликають стурбованість факти перевищення гранично допустимих концентрацій за деякими показниками. Зокрема, в січні 2021 року були зафіксовані перевищення середньомісячних концентрацій двооксиду азоту, фенолу й формальдегіду в 1.3 рази. Подібне перевищення зафіксоване постом спостережень № 11 (вул. Миру, 1) по пилу. В цілому, у січні 2021 р. забруднення повітря оксидом вуглецю збільшилося порівняно з груднем 2020 р., при цьому зменшилися викиди двооксиду азоту та фенолу, але ситуація за іншими інгредієнтами не змінилася[3].

3.3. Стан водних об'єктів

Місто Запоріжжя розташоване на обох берегах ріки Дніпро й протяглося на довжину понад 24 км. Дамба Дніпрогесу фактично розділяє ріку на північне Дніпровське і південне Каховське водосховища, тому русло ріки в районі міста зарегульоване. Окрім р. Дніпро, гідрографічна мережа міста включає малі річки Мокра Московка, Суха Московка, Верхня, Середня та Нижня Хортиця, а також значну кількість струмків і балок. Довжина малих річок у межах міста сягає 26 км, струмків – 11,5 км, балок із водотоками – 22,3 км. Річка Дніпро має багатофункціональне навантаження і слугує джерелом питного водопостачання для населення міста, а також забезпечує потреби у воді промислового, комунального, транспортного та інших секторів. Дніпро є транспортною артерією країни, джерелом енергії та цінними природно-рекреаційним ресурсом.

Запаси підземних вод незначні, водоносні горизонти слабо обводнені, тому для водопостачання можуть бути використані лише локально.

Водопостачання в місто здійснюється централізованим комунальним водопроводом та локальними системами водопостачання підприємств і організацій. Забір поверхневих вод здійснюють дніпровські водопровідні станції (ДВС), які включають водозабори, станції очищення та знезаражування води, насосні станції підкачки та мережі водопроводів. ДВС-1 локалізована на лівому березі Дніпра й забезпечує питною водою лівобережні частину міста, ДВС-2 – на правому березі Дніпра й, відповідно, постачає воду в правобережну частину міста. Обидні станції розташовані в північній частині міста вище греблі і мають гідравлічний зв'язок водоводом, що прокладений через греблю. Окрім цих двох станцій питне водопостачання частково забезпечується системами промислових підприємств. До системи водопостачання ПАТ «Запоріжсталь» приєднані водоспоживачі Заводського району, до системи ПАТ «Запоріжжяобленерго» - споживачі Дніпровського району, до станції водопостачання Запорізького відділення Придніпровської залізниці – споживачі прилеглої території.

Забір і використання свіжої води для комунального сектору та потреб господарського комплексу міста має тенденцію поступового зменшення й за останні роки складає близько

---

[2] Екологічний паспорт Запорізької області за 2020 рік: https://www.zoda.gov.ua/article/2557/ekologichniy-pasport-zaporizkoji-oblasti-za-2020-rik.html

[3] Стан довкілля в Запорізькій області. Інформаційно-аналітичний огляд. Січень 2021: https://www.zoda.gov.ua/article/2473/stan-dovkillya-v-zaporizkiy-oblasti-informatsiyno--analitichniy-oglyad.html

185 млн м^3/рік. Зменшуються також загальні показники скидів зворотних вод (від 130 млн м^3/рік у 2015 р. до 108.7 млн м^3/рік у 2019 р.).

Якість води природних об'єктів визначається не стільки природними процесами, скільки забрудненнями, що надходять до цих об'єктів з точкових і дифузних джерел забруднення та з атмосфери. Якщо дифузні джерела (а це стічні дощові й талі води з сільськогосподарських угідь та забудованих територій) контролювати не просто, то надходження забруднень з точкових джерел (а це переважно скиди з водоочисних споруд) не є технологічною проблемою. Відпрацьовані (стічні) води потрапляють у централізовану комунальну каналізаційну систему міста та в локальні системи промислових об'єктів. Каналізування здійснюється повністю за роздільною схемою. Забудовані території лівобережної та правобережної частин міста, а також о. Хортиця мають окремі системи промислово-побутової каналізації.

Очищення стічних вод лівобережної частини відбувається на очисних спорудах ЦОС-1 з потужністю до 280 тис. м^3 за добу (фактичний об'єм стічних вод, що надходять, майже удвічі менший потужності). ЦОС-1 розташовані на південній околиці міста й доповнені 55 га мулових полів, які працюють при навантаженнях, що перевищують допустимі норми.

Очисні споруди ЦОС-2 розташовані на правому березі Дніпра нижче за течією Дніпра за межами міста і мають потужність, достатню для очищення об'ємів стічних вод.

Стічні води з об'єктів, розташованих на о. Хортиця не мають безпосереднього скиду в Дніпро, стоки відводитися на ЦОС-2.

Оцінку якості поверхневих вод здійснюють на основі аналізу гідрохімічних показників водних об'єктів. Гідрохімічні показники розділені на 4 групи: 1 група – завислі речовини, розчинений кисень, pH, БПК, БСК5; 2 група – компоненти сольового складу (наразі дослідження показників цієї групи не проводяться з огляду на зміни програми моніторингу); 3 група – біогенні елементи (сполуки азоту і фосфору); 4 група – нафтопродукти, важкі метали, СПАР, феноли. Якщо показники перших трьох груп визначають якісний стан води, то показники останньої групи дозволяють оцінити техногенне навантаження та водні об'єкти.

Моніторинг стану та гідрохімічний аналіз якості поверхневих вод р. Дніпро, інших річок та підземних вод міста і регіону здійснюють Запорізький обласний центр гідрометеорології, КП «Водоканал» Запорізької міської ради, КП «Облводоканал» Запорізької обласної ради, ДУ «Запорізький ОЛЦ МОЗ України» та басейнове управління водних ресурсів річок Приазов'я Державного агентства водних ресурсів України.[4] Результати аналізу передають до Департаменту захисту довкілля Запорізької облдержадміністрації і оприлюднюють для громадськості на її сайті.

Ріка Дніпро, Каховське водосховище в межах міста Запоріжжя відносяться до категорії водних об'єктів господарсько-питного призначення, за межами міста – до II категорії рибогосподарського призначення. Стан забруднення поверхневих вод, які використовує м. Запоріжжя для своїх потреб, подібно до стану атмосферного повітря, є динамічним і визначається як надходженням забруднень до водних об'єктів, так і їх асиміляційною здатністю.

За даними басейнового управлінням водних ресурсів річок Приазов'я концентрація важких металів за період спостережень з серпня 2020 р. до червня 2021 р. не перевищувала норм СанПін 4630-88 для господарсько-питного користування.

3.4. Стан біологічного різноманіття та заповідні території

Видовий склад флори і фауни м. Запоріжжя формується за рахунок природних видів рослин і тварин степової кліматичної зони, які характерні для степових та лісових біогеоценозів і зберегли своє існування на урбанізованих територіях. Певна частка видів є

[4] Екологічний паспорт Запорізької області за 2020 рік: https://www.zoda.gov.ua/article/2557/ekologichniy-pasport-zaporizkoji-oblasti-za-2020-rik.html

інвазивними. Серед представників флори домінують вищі судинні рослини. В зелених зонах міста переважно зустрічаються такі види деревних рослин, як клен, дуб звичайний, в'яз, каштан, тополя, акація біла, липа, гледичія, верба, осокори, сосна, ялина, вільха та інші види, переважно штучного насадження. Різноманіття трав'янистих рослин на неокультурених територіях представлене типовими для регіону видами, серед яких найчастіше зустрічаються бобові, дернинні та кореневищні злаки. Поширені спориш, грицики, кульбаба, пирій, суріпка, кропива, жовтець, деревій, чистотіл, звіробій, конюшина. В місцях, де збереглася первинна рослинність (у балках і придніпровських схилах), можна знайти такі дернові злаки, як типчак, тонконіг, костер безостий, пирій повзучий і сизий та інші, серед бобових трапляються клівер альпійський і гірський, люцерна серповидна і хмелевидна.

Серед вищої водної рослинності у водоймах різного типу домінує очерет, рогіз широколистий, рдесник плаваючий. Серед інших макрофітів зустрічаються кушир підводний, елодея канадська, останнім часом – червонокнижний водяний горіх, який стрімко набуває поширення.

Фауна безхребетних тварин міста формується за рахунок фауни природних степових та лісових біогеоценозів, в яких зустрічаються види, пристосовані до урбанізованих територій. У фауні м. Запоріжжя реєструється 4 тисячі видів безхребетних тварин, 34 види хребетних, більшість з яких пристосована до біотопів урбанізованих територій. Останні включають 6 видів земноводних і 9 видів плазунів, серед яких зустрічаються ропуха звичайна, жаба зелена, ящірка прудка, черепаха, вуж звичайний, гадюка звичайна. Кількість видів ссавців, що зустрічаються на території Запорізького району, перевищує 30, але вони переважно належать до рідкісних та зникаючих видів, а на території міста видів значно менше. Разом з тим, заплавні острови і плавні є оселищами деяких рідкісних видів. Зокрема, тут зустрічається лісова соня (*Dryomys nitedula* Pallas) і на даний час знаходиться найбільш південний в Україні ізольований осередок цього гризуна.

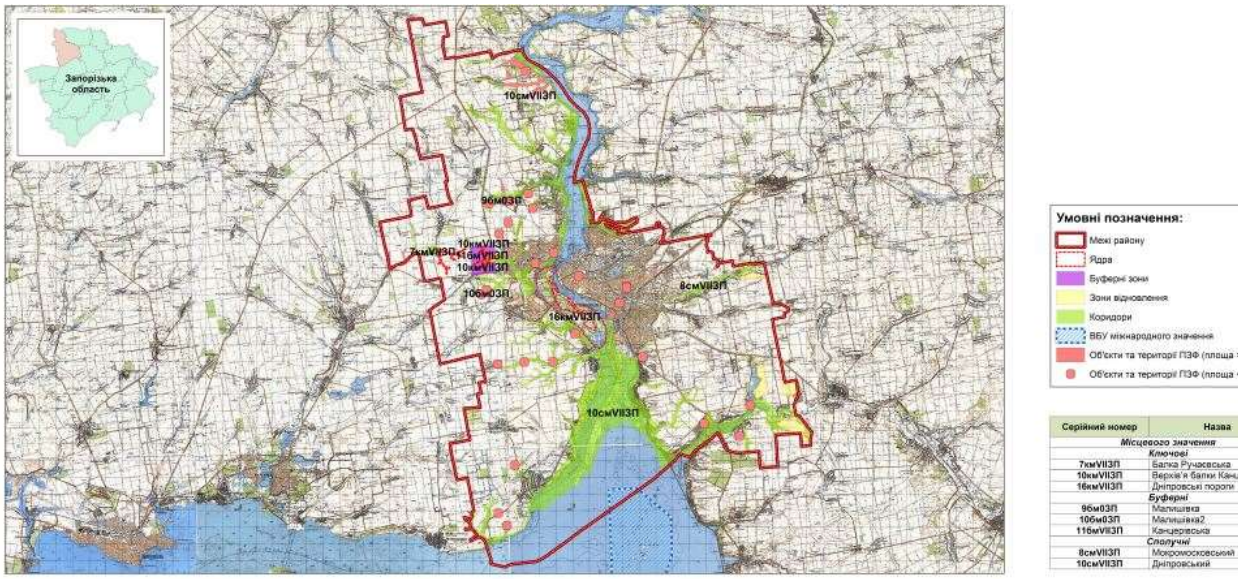
У місті добре представлена орнітофауна, яка включає види осідлих та перелітних птахів. Типовими для міста є горлиця садова (*Streptopelia decaocto),* серпокрилець чорний (*Apus apus)*, горобець хатній (*Passer domesticus)*, горобець польовий (*Passer montanus)*, сорока *(Pica pica),* галка (*Corvus monedula),* ворона сіра (*Corvus cornix)*. В лісопаркових зонах зустрічаються дятел сирійський (*Dendrocopos syriacus*), сойка (*Garrulus glandarius)*, мухоловка білошия (*Ficedula albicollis)*, синиця блакитна (*Parus caeruleus*), синиця велика (*Parus major),* зяблик (*Fringilla coelebs*), зеленяк (*Chloris chloris*), щиглик (*Carduelis carduelis*), зозуля (*Cuculus canorus)*. На сезонні гніздування прилітають ластівка сільська (*Hirundo rustica),* ластівка міська (*Delichon urbica)*, шпак звичайний (*Sturnus vulgaris)*, горихвістка чорна (*Phoenicurus ochruros),* одуд (*Upupa epops),* сорокопуд чорнолобий (*Lanius minor),* вивільга (*Oriolus oriolus).* На водоймах міста, зокрема і перш за все в дніпровських плавнях, зустрічаються пірникоза велика (*Podiceps cristatus)*, бугайчик *Ixobrychus minutus*, лунь очеретяний (*Circus aeruginosus)*, лиска (*Fulica atra)*, очеретянка велика (*Acrocephalus arundinaceus)*, очеретянка ставкова (*Acrocephalus scirpaceus),* плиска біла (*Motacilla alba),* трав'янка чорноголова (*Saxicola torquata).* Лебеді-шипуни, крякви, дикі качки, зупиняються у водоймах, що розташовані в межах міста та поза ними, як для гніздування, так і при перельотах.

Основна цінність видового, біотопного та екосистемного різноманіття сконцентрована та природоохоронних територіях та об'єктах. До них належать:

- 13 територій та об'єктів природно-заповідного фонду (ПЗФ) з їх функціональними та охоронними зонами: заказник загальнодержавного значення «Дніпровські пороги» (1383 га), ботанічні пам'ятки природи місцевого значення («Запорізький 700-річний дуб», «Дубовий гай. Старі дуби», «Стара груша дичка», «Віковий дуб» на о. Хортиця та «Віковий дуб» в с. Верхня Хортиця), пам'ятки садово-паркового мистецтва місцевого значення (парк енергетиків, парк ім. Шевченка, парк залізничної станції Запоріжжя-2, парк «Алея слави», Запорізький дитячий ботанічний сад, парк по вул. Кремлівській) та

ботанічний заказник «Цілинна балка». Загальна площа об’єктів ПЗФ - 1436,6 га. Відсоток заповідності міста становить 4,34%;

- Території екомережі. На виконання Закону України "Про загальнодержавну програму формування національної екологічної мережі України на 2000-2015 рр." від 21 вересня 2000 р. № 1989-III, Запорізька обласна рада затвердила Регіональну схему формування екологічної мережі Запорізької області (рішення від 31 жовтня 2016 р. №3), а Запорізька районна рада, у свою чергу, затвердила місцеву схему формування екологічної мережі Запорізького району Запорізької області (рішення 2019 р. №10). Обидва рішення стосуються Запоріжжя, тому низка природних і природоохоронних територій і об’єктів, розташованих на території міста, входить до екологічної мережі Запорізького району (рис. 1), яка, у свою чергу, є складовою частиною екомережі Запорізької області.



Запорізькій район. Картосхема 1

Рис. 1. Картосхема екологічної мережі Запорізького району. Джерело: http://zrda.gov.ua/ekologichna_merezha/

Місто розташоване в межах Дніпровського екологічного коридору, що включає заплави і русла Дніпра в його долині, й розкинулося на берегах двох водосховищ – Каховського (нижче Дніпрогесу) і Дніпровського (вище Дніпрогесу). Відповідно до Закону України «Про екологічну мережу України» від 24 червня 2004 року № 1864-IV, до складових структурних елементів екомережі включаються землі водного фонду, тобто, землі, зайняті річками, озерами, водосховищами, іншими водними об'єктами, болотами, водоохоронними зонами вздовж річок та навколо водойм (а у їх складі - прибережними захисними смугами). Особливо цінними є території, покриті плавнями (південна частина о. Хортиця та береги водосховища, до яких прилягає південна частина міста). Плавні виконують функції природного фільтра й відіграють важливу роль у процесах очищення води завдяки водній та прибережній рослинності. Ядром екомережі району (і міста) є територія о. Хортиця та прилеглі води Дніпра. До екомережі також віднесені буферні зони (Канцерівська, Малишівка, Малишівка 2), що примикають з заходу до правобережнолї частини міста, а також оздоровчі та рекреаційні території (всі виділені території розташовані на о. Хортиця та на правобережній частині міста).

- Території Смарагдової мережі: вся акваторія Дніпра з прилеглими водоохоронними зонами включена до території Смарагдової мережі «Каховське водосховище» (Kakhovske Reservoir UA 0000106) (рис. 2).

На цій території під охороною перебувають 67 видів тварин, занесених до Резолюції №6 Бернської конвенції та 17 типів природних оселищ, занесених до Резолюції №4 Бернської

конвенції, зокрема види, для яких ділянка русла р. Дніпро в межах м. Запоріжжя є ключовою для збереження популяції (Чехоня (Pelecus cultratus), крячок річковий (Sterna hirundo)).

Зобов'язання Договірних Сторін Бернської конвенції і, зокрема, України (Згідно Закону України «Про приєднання України до Конвенції 1979 року про охорону дикої флори і фауни та природних середовищ існування в Європі» від 29 жовтня 1996 року N 436/96-ВР), щодо охорони дикої флори, дикої фауни та природних середовищ існування (особливо щодо видів, яким загрожує зникнення, вразливих видів, у тому числі ендемічних та середовищ існування, яким загрожує зникнення), чітко встановлені у Бернській конвенції і є невід'ємною частиною міжнародного права. Закон України «Про державну програму адаптації українського законодавства до законодавства Європейського Союзу» (2004) передбачає гармонізацію законодавства України та ЄС, у тому числі і в сфері розбудови Смарагдової мережі.

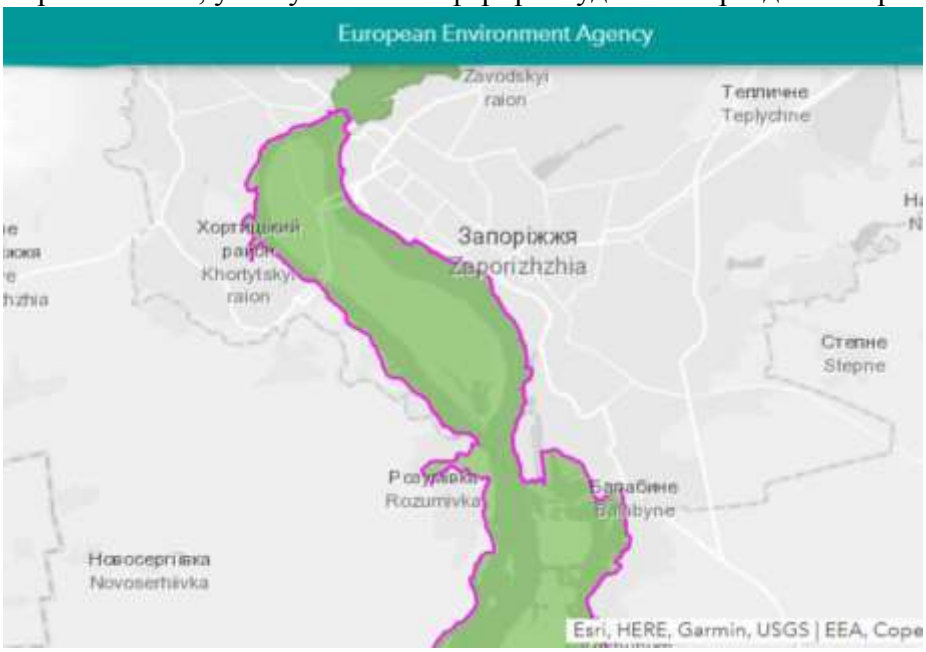


Рис. 2. Карта території Смарагдової мережі (Emerald Network) Каховське водосховище (Kakhovske Reservoir UA 0000106) (Джерело: European Environmental Agency https://emerald.eea.europa.eu/)

- Території, зарезервовані з метою наступного їх заповідання на генеральному плані міста наразі відсутні.
- Водно-болотні угіддя міжнародного значення, біосферні резервати програми ЮНЕСКО "Людина і біосфера", об'єкти всесвітньої природної спадщини ЮНЕСКО на території міста Запоріжжя наразі відсутні.

Важливими для збереження біологічного різноманіття також є парки і сквери, що не мають статусу пам'ятників садово-паркового мистецтва. На загал у м. Запоріжжі створено 22 парка із загальною площею близько 296 га та 75 скверів, площа яких складає близько 196,0 га. Загалом, площа зелених насаджень міста становить приблизно 617 га (1,9 % від загальної площі міста), але сюди не включено зелені зони о. Хортиця. Зелені зони розподілені нерівномірно по території районів міста. Найменше їх створено у Хортицькому районі (близько 23 га парків і скверів), найбільше – у Вознесенівському (майже 136 га). Разом з тим, більшість парків і скверів міста все ще потребують визначення меж та встановлення їх в натурі.

Окрім цього, до природоохоронних територій, важливих для збереження фітоценотичного та фауністичного різноманіття, належать санітарно-захисні зони навколо промпідприємств та зелені насадження вздовж доріг, вулиць, навколо цвинтарів.

На збереження, реконструкцію та збільшення зелених насаджень міста спрямована Програма комплексного озеленення м. Запоріжжя на 2019-2029 роки «Зелене місто». Програми спрямована на створенню більш сприятливих умов для життєдіяльності людини і також матиме позитивний вплив на збереження та відтворення біологічного різноманіття у м. Запоріжжі. В умовах інтенсивної господарської діяльності міста саме зелені зони залишаються осередками існування та оселищами для переважної більшості видів комах, плазунів, пернатої фауни, гризунів та інших представників фауни.

3.5. Клімат і тенденції його зміни

Місто Запоріжжя розташоване в степовій зоні з помірно-континентальним типом клімату. Зима в регіоні помірно холодна, малосніжна, переважає нестійка погода з чисельними відлигами, після яких можливі різкі похолодання. Весна супроводжується інтенсивним наростанням тепла, літо переважно спекотне та сухе, для осені характерне повернення хвиль тепла на загальному фоні зниження температури. В окремі періоди переміщення холодніших повітряних мас супроводжується активною грозовою діяльністю, виникають небезпечні метеорологічні явища, такі як сильні зливи, шквали, град.

Клімат регіону обумовлений його розташуванням у степовій зоні. Як випливає з аналізу метеорологічних даних метеостанції Запоріжжя (табл. 3), середньорічна температура за період 1961-2020 рр. становила 9.7±1.0ºС і майже відповідала значенню метеорологічної норми для регіону за період 1961-1990 рр. (9.4±1.0ºС). У січні середня температура коливається в межах −3.2 ÷ −4.2˚С, в липні +20.7 ÷ +22.7˚С. Абсолютний максимум температури повітря був зареєстрований 11 серпня 2010 року, коли повітря прогрілося до +40,0 ˚С . Абсолютний мінімум – 31,8 ˚С морозу зареєстрований 10 січня 1940 року.

Середня швидкість вітру в холодний період року сягає 4± м/с, влітку – 3±1 м/с, при цьому переважають вітри північного та північно-східного напрямків. Максимальна зафіксована швидкість вітру досягала 40 м/с (1969 р.).

У регіоні впродовж року випадає 478±100 мм опадів, при цьому в теплий період випадає майже вдвічі більше, ніж в холодний (250±27 мм і 117±28 мм відповідно). Середньорічна відносна вологість повітря становить 71-73%.

Таблиця 3. Основні значення кліматичної норми метеопараметрів, зафіксовані на метеостанції Запоріжжя за періоди 1961–1990 рр. та 1961–2020 рр.

Параметр	1961–1990	1961–2020
Середньорічна температура, ºС	9.4±1.0	9.7±1.0
Максимальна температура, ºС	11.4	14.2
Мінімальна температура, ºС	6.8	4.7
Річна кількість опадів, мм/рік	510±103	478±100
Середня швидкість вітру, км/год	3.3±0.5	3.2±0.5
Відносна вологість повітря, %	71±2	72±2
Атмосферний тиск, гПа	1011±3	1012±7
Тенденція змін клімату в регіоні (сценарій до 2050 року, точка відліку - період 1850–1900 рр.): підвищення температури на 1.0–1.1ºС/100 років та підвищення кількості атмосферних опадів на 2-5%. До 2050 року на півдні, південному сході і південному заході України очікується підвищення приземної температури щонайменше на 1.1–1.3ºС		

Кліматична динаміка. Абсолютні значення кліматичних показників є важливими для здійснення тих чи інших видів людської діяльності в даний час, але для планування розвитку громад і суспільства необхідно також знати і розуміти тенденції зміни кліматичних факторів у короткотерміновій (сезонній) і довготривалій (роки) перспективі. Ключовими в цьому

контексті є такі кліматичні фактори, як температура, зволоження та надзвичайні погодні стани і явища. Таблиці 4 і 5 представляють узагальнені моніторингові дані сезонної та довготривалої динаміки показників цих факторів (дані метеостанції Запоріжжя).

Особливості кліматичної динаміки в регіоні м. Запоріжжя полягають в наступному.

Таблиця 4. Основні параметри сезонного ходу приземної температури (ºС) та суми атмосферних опадів (мм/місяць) за даними метеостанції Запоріжжя для різних періодів спостережень

Приземна температура, ºС

Характеристика	Місяці												Рік
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Для періодів 1961–1990 рр.													
Середня	-4.2	-2.9	1.7	9.9	16.4	20.2	22	21.2	16.2	9.5	3.8	-0.8	**9.4**
Сер.кв.відх.	3.4	3.3	2.8	2.2	1.8	1.7	1.5	1.6	1.3	1.8	1.9	2.1	**1.0**
Найбільш низька	-14	-15	-6.1	4	13.2	16.7	19.5	18.2	12.7	4.6	-4.7	-8.8	**6.8**
Найбільш висока	1.1	3.1	6.8	14.9	20.4	24.2	26.5	25.9	21.1	13.7	7.2	5.9	**11.4**
Тренд, ºС за 10 років.	0.96	0.10	0.32	-0.03	0.01	-0.29	-0.50	-0.26	-0.38	-0.33	-0.87	-0.14	-0.12
Для періоду 1961-2020 рр.													
Середня	-3.6	-2.6	2.3	10.2	16.6	20.6	22.6	21.8	16.4	9.6	3.5	-0.9	**9.7**
Сер.кв.відх.	3.0	3.1	2.7	2.0	2.0	1.8	1.7	1.7	1.7	1.7	2.3	2.5	**1.0**
Тренд, оС за 10 років.	0.37	0.32	0.53	0.20	0.20	0.28	0.30	0.44	0.25	0.04	-0.10	-0.03	**0.23**

Атмосферні опади, мм/міс

Місяці	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	Холодний період	Теплий період	Рік
Для періодів 1961–1990 рр.															
Середня	49	39	36	38	46	60	48	40	32	27	43	52	219	291	**510**
Сер.кв.відх.,	34	20	20	18	31	43	30	33	29	21	33	32	74	74	**103**
Найменша	3	1	4	0	0	0	1	0	1	1	4	3	37	105	**273**
Найбільша	126	101	99	88	123	173	148	167	132	85	153	131	404	497	**770**
Тренд, мм/10 років	-1.7	-2.8	-1.8	2.8	-11.3	12.7	3.8	-3.3	5.7	6.9	0.3	-14.0	-3.9	-1.7	-2.8
Для періоду 1961-2020 рр.															
Середня	43	36	34	33	43	56	45	37	37	31	40	43	114	251	**478**
Сер.кв.відх.	29	20	19	18	27	34	28	30	30	23	28	28	26	27	**100**
Тренд, мм/10 років	-1.7	-1.4	-1.5	-1.8	-2.4	-0.9	0.7	-2.8	2.3	3.9	-2.5	-5.7	-4	-5.0	**-13.9**

Таблиця 5. Основні кліматичні характеристики та повторюваність небезпечних явищ погоди, зафіксовані на метеостанції Запоріжжя за період 1961-2020 рр.

Роки	Середньомісячна температура, ºС	Максимальні температура, ºС	Мінімальна температура, ºС	Кількість атмосферних опадів, мм/міс.	Середня швидкість вітру, км/год	Кількість днів з дощем	Кількість днів із снігом	Кількість днів із грозою	Кількість днів з туманом	Кількість днів зі смерчами	Кількість днів з градом

1961	9.9	14.1	4.7	402.4	14	97	42	13	54	0	1
1962	10.2	14.1	4.1	480.9	15	104	42	10	51	0	1
1963	9.0	13.4	3.9	472.7	15	90	43	15	58	0	1
1964	8.7	12.6	3.6	613.1	15	85	39	14	63	0	0
1965	8.7	13.1	4.1	570.6	16	94	46	16	52	0	0
1966	11.4	15.5	6.7	633.0	15	122	31	21	57	0	0
1967	9.7	14.1	4.5	404.8	15	84	65	16	57	0	1
1968	9.8	14.0	4.7	391.6	17	100	65	13	47	0	6
1969	8.3	12.7	3.3	646.4	21	103	44	12	25	0	0
1970	9.7	13.7	5.0	537.5	17	120	46	10	40	0	3
1971	9.7	13.1	4.2	432.2	19	112	45	11	33	0	2
1972	10.0	14.0	5.1	425.5	18	108	54	14	38	0	0
1973	8.9	15.4	5.5	552.4	18	108	54	14	38	0	0
1974	9.6	11.4	2.9	506.7	18	100	25	11	52	0	1
1975	10.8	13.2	4.1	364.4	18	87	45	25	31	0	0
1976	7.6	12.6	3.6	603.0	19	121	54	31	47	0	2
1977	9.1	14.1	5.2	619.6	19	122	31	25	81	0	0
1978	8.6	12.0	3.8	632.4	20	131	43	15	57	0	0
1979	9.9	14.6	5.9	442.6	19	115	51	17	50	0	2
1980	8.4	13.2	4.1	556.6	17	136	57	19	79	0	1
1981	10.6	14.6	5.2	677.1	17	144	40	21	57	1	1
1982	9.1	13.5	4.7	437.4	14	96	42	14	54	0	0
1983	10.2	12.0	3.2	353.1	15	93	43	13	39	0	1
1984	9.5	13.8	4.5	496.8	16	104	50	10	41	0	0
1985	7.8	11.0	2.1	618.4	14	114	55	16	83	0	1
1986	9.6	12.8	4.4	401.8	14	90	42	14	36	0	2
1987	7.2	14.7	6.2	461.1	16	98	73	12	61	0	2
1988	9.0	14.8	5.6	616.4	15	121	64	27	58	0	1
1989	10.9	13.7	4.9	452.9	15	116	44	22	56	0	0
1990	10.2	13.2	4.4	427.4	14	104	33	17	58	0	0
1991	9.2	12.6	3.5	339.6	14	99	62	27	68	0	0
1992	8.7	14.1	4.8	406.4	15	101	61	20	55	0	0
1993	7.9	14.0	5.4	309.8	15	114	46	20	45	0	1
1994	9.3	13.2	4.3	318.2	14	85	48	7	55	0	0
1995	9.6	12.2	3.7	501.5	15	99	53	22	55	0	1
1996	8.7	14.4	5.2	402.3	16	93	46	18	40	0	0
1997	8.0	15.2	6.1	654.5	14	120	45	36	51	0	0
1998	9.6	14.3	5.3	426.6	15	84	44	22	34	0	0
1999	10.5	14.4	5.3	481.1	14	107	38	20	55	0	0
2000	9.8	13.9	4.7	486.7	13	95	49	23	46	0	1
2001	9.9	13.3	4.1	476.8	13	103	49	22	32	0	0
2002	10.2	14.3	5.1	400.1	14	114	38	31	50	0	0
2003	8.7	14.2	4.8	479.5	13	110	49	39	52	1	0
2004	9.7	14.0	4.4	623.5	13	153	65	45	83	1	2
2005	10.1	16.3	6.0	479.5	14	119	35	27	70	1	1
2006	9.2	15.1	5.0	414.0	13	136	38	20	71	1	1
2007	11.2	15.4	5.3	405.2	13	121	33	33	56	1	2
2008	10.2	16.0	5.9	442.7	13	100	29	26	67	0	1

2009	10.5	14.3	4.2	436.3	13	119	39	29	87	1	1
2010	11.0	15.6	5.5	698.5	13	123	41	37	64	0	0
2011	9.3	15.6	6.0	338.1	12	104	45	30	65	0	4
2012	10.6	15.6	5.3	438.2	13	111	52	36	63	1	0
2013	11.1	16.0	5.7	344.0	13	127	44	32	84	0	3
2014	10.8	15.4	5.3	423.7	13	126	34	30	58	0	2
2015	11.2	15.7	5.5	413.1	13	124	29	28	62	0	2
2016	10.4	16.0	6.0	638.6	13	132	48	29	64	0	2
2017	10.7	16.1	5.5	485.7	13	131	43	17	61	0	0
2018	11.0	15.6	5.5	403.0	14	118	61	23	67	0	0
2019	11.4	15.9	5.7	380.4	13	123	30	34	78	0	1
2020	11.7	16.4	6.0	417.5	13	96	23	25	40	0	1
Середнє	**9.7**	**14.2**	**4.8**	**478.3**	**15**	**110**	**45**	**22**	**56**	**0**	**1**
±σ	**1.0**	**1.3**	**0.9**	**100.4**	**2**	**16**	**11**	**9**	**14**	**0**	**1**
Тренд, за 10 років	**0.2**	**0.4**	**0.2**	**-13.9**	**-0.9**	**3.1**	**-1.2**	**3.2**	**3.0**	**0.1**	**0.0**

Термічний режим. Сезонний хід температури має чітко виражений максимум у червні - серпні (в ці місяці найвищі значення середніх температур складають понад 23°С) та мінімум у грудні – лютому (в зимові місяці найнижчі значення середніх температур сягають -5°С) (табл. 4, рис. 1, А). В сезонному ході потепління найменше проявилося у жовтні (на -1.2 °С/10 років), найвище – в березні та серпні (1.2-1.6°С/10 років, Рис. 1, Б).

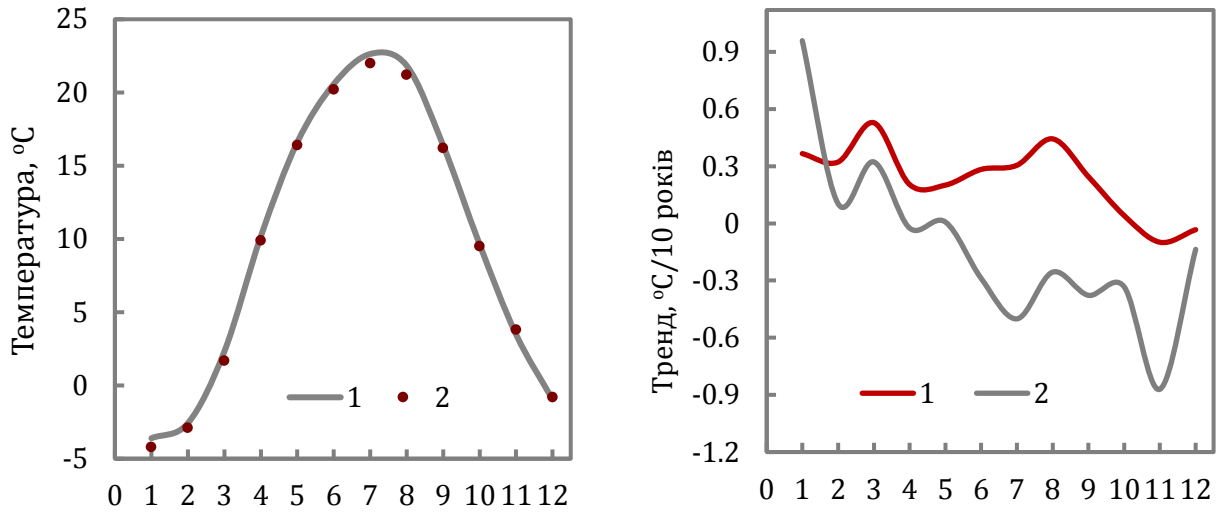


Рис. 1. Сезонний хід метеорологічної норми приземної температури (А) та тенденції змін у її сезонному ході (Б) за даними метеостанції Запоріжжя (1 - для періоду 1961–2020 рр.; 2 - для періоду 1961–1990 рр.)

Середньорічна температура повітря на теренах України за період з кінця 19-го до кінця 20 століття підвищилася приблизно на 1°С. Відповідно до тенденцій динаміки середньорічної приземної температури повітря на метеостанції Запоріжжя, за період 1961-2020 рр. відбулося потепління на ~0.23 °С/10 років, причому з 1990 року потепління відбувається з суттєвим прискоренням і перевищує 0,3 °С/10 років (рис. 2). В сезонному ході потепління на 0.2-

0.6ºС/10 років спостерігалося впродовж усіх місяців року, за винятком листопада-грудня (-0.1-0.2 ºС/10 років) (рис. 1, Б).

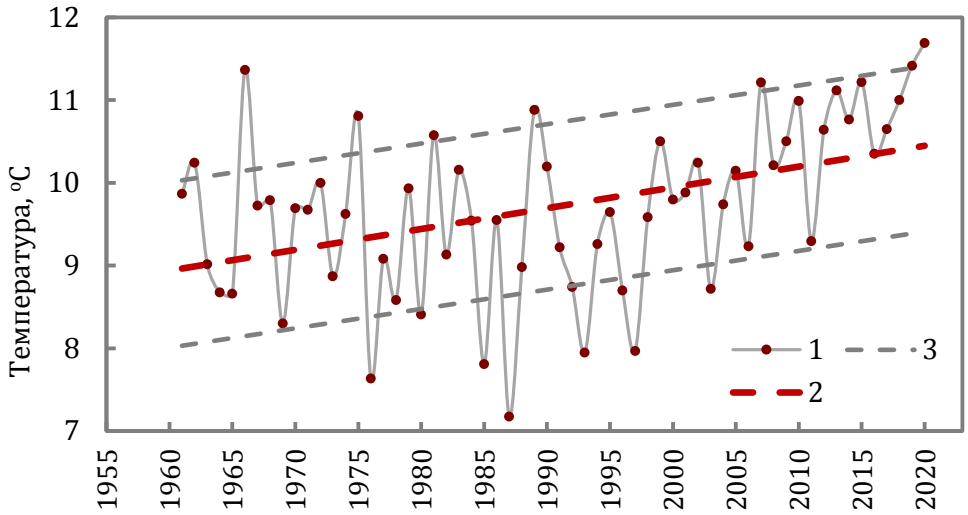


Рис. 2. Часовий хід середньорічної приземної температури повітря за даними метеостанції Запоріжжя за період 1961-2020 рр. Позначення: 1 – емпіричні дані, 2 – лінійний тренд, 3 – ±σ від тренду.

Реально температура влітку в окремі періоди може досягати порівняно високих значень – найвищі зафіксовані температури досягали й перевищували 37 ºС. Аномально високі значення температури є звичними в цьому регіоні. Зростання середньомісячних значень температури супроводжується впродовж останнього десятиріччя зростанням кількості днів з високими значеннями температури повітря. Такі кліматичні аномалії, зокрема, періоди підвищеної температури, є особливо відчутними для здоров'я мешканців і негативно впливають не тільки на стан, а й взагалі можуть бути критичними для життя.

Режим зволоження. Показники річної суми опадів за період 1961-2020 рр. демонструють певну тенденцію до зниження (рис. 3).

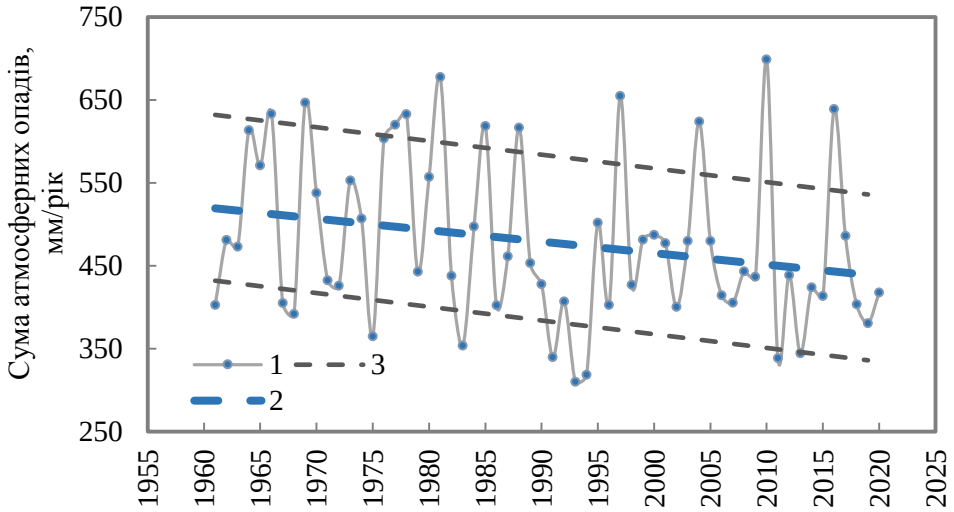


Рис. 3. Часовий хід річної кількості атмосферних опадів за даними метеостанції Запоріжжя за період 1961-2020 рр. Позначення: 1 – емпіричні дані, 2 – лінійний тренд, 3 – ±σ від тренду.

Для останніх років характерним є зменшення кількості опадів в літній період на фоні аномально високих температур та збільшення кількості опадів у вересні – жовтні (рис. 4, Б). Простежуються чіткі зміни у структурі опадів: впродовж року кількість днів з дощем зростає, тоді як кількість днів зі снігом знижується (рис. 5).

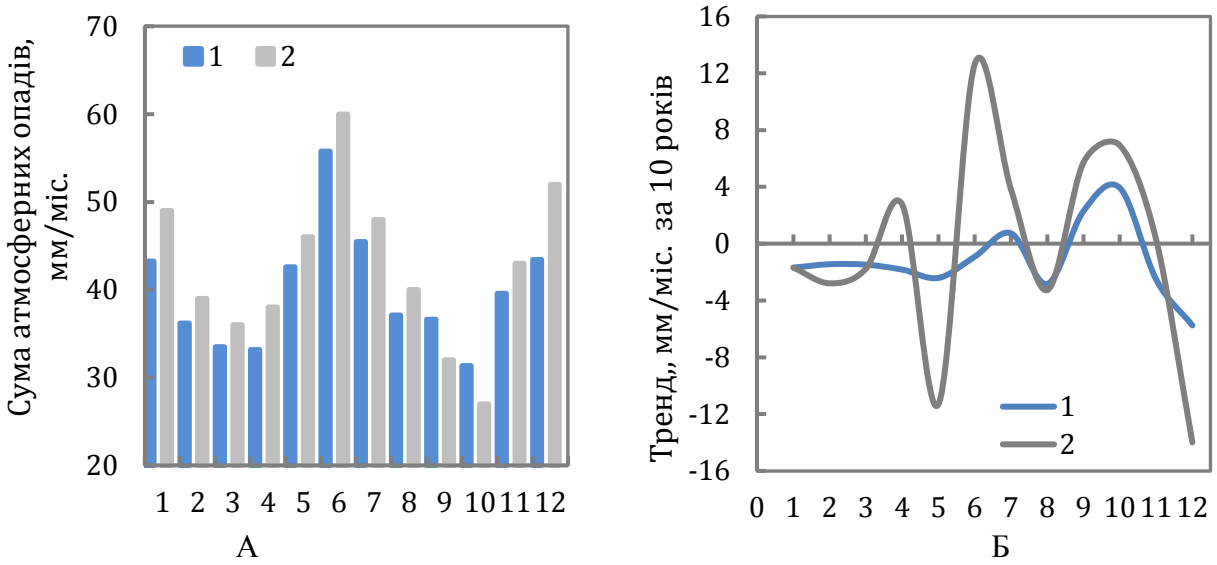


Рис. 4. Сезонний хід метеорологічної суми атмосферних опадів (А) та тенденції його змін за даними метеостанції Запоріжжя (1 - для періоду 1961–2020 рр.; 2 - для періоду 1961–1990 рр.)

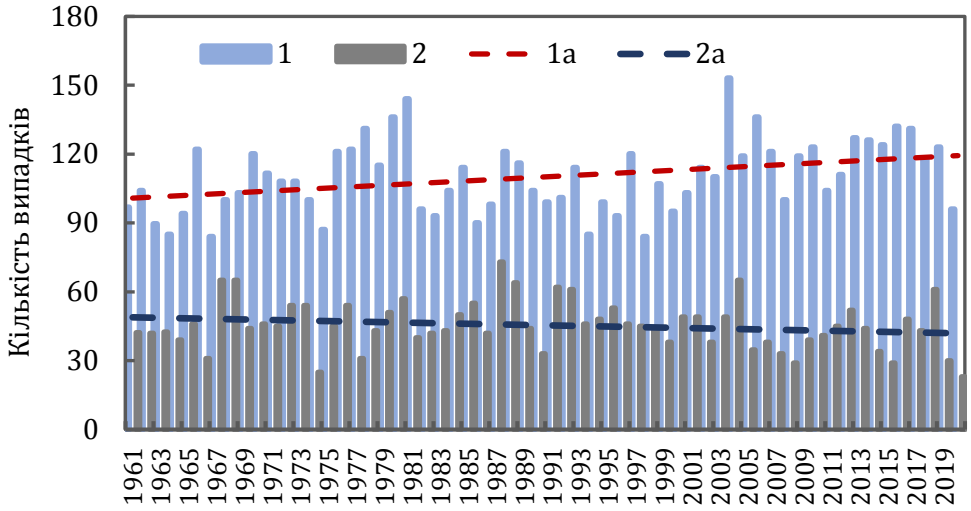


Рис. 5. Кількість днів з дощем (1) та снігом (2) зафіксованих на метеостанції Запоріжжя (1а, 2а – тренд) за період 1961-2020 рр.

Атмосферні опади у вигляді дощу спостерігаються 110±16 днів (з тенденцією до збільшення на 3 дні за 10 років), а в холодний період у вигляді снігу - 45±11 днів (з тенденцією до зменшення на 1 день за 10 років) (рис. 5).

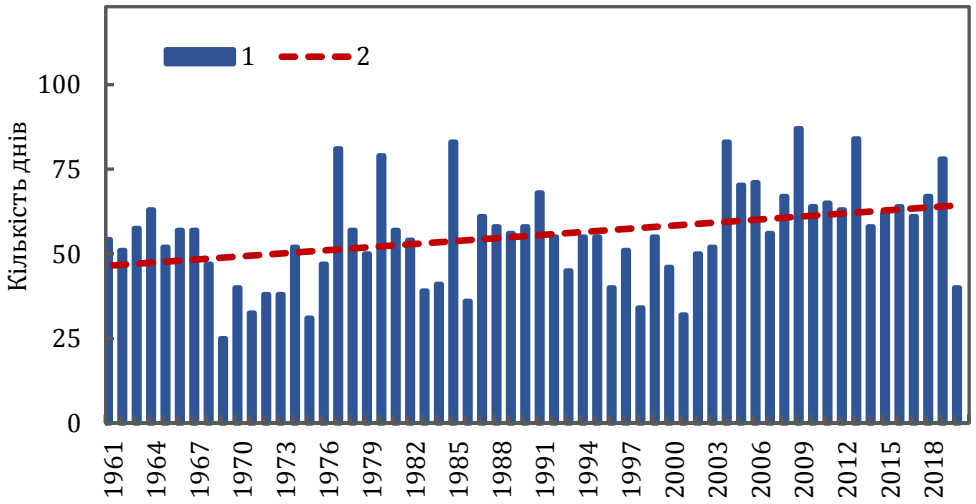


Рис. 6. Кількість днів з туманами (1) та тенденція змін (2), що зафіксовані на метеостанції Запоріжжя протягом 1961-2020 рр.

Кількість днів з туманами, що зафіксовані на метеостанції Запоріжжя, становить 56±14 днів з тенденцією до збільшення на 3 дні за 10 років (рис. 6).

До екстремальних погодних явищ, які становлять реальну загрозу для природного довкілля, систем життєзабезпечення, виробничої сфери, а також для здоров'я й життя людей, належать грози, гради, буревії, зливи, суховії, смерчі. Зважаючи на те, що річна сума опадів у регіоні м. Запоріжжя не зростає, відбувається ще й значний її сезонний перерозподіл. При цьому простежується виражена тенденція до збільшення кількості днів з грозами (рис. 7). Кількість днів з грозами становить 22±9 днів з тенденцією до збільшення на 3 дні за 10 років.

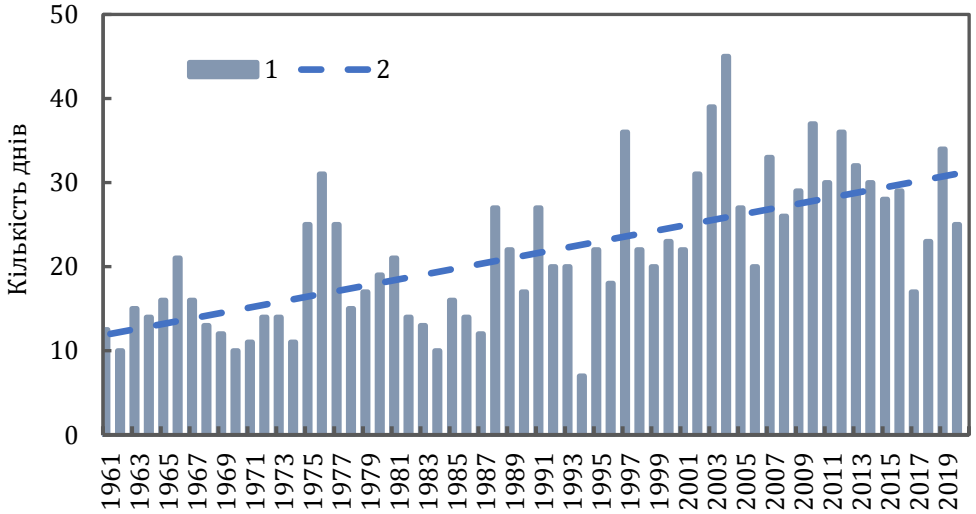


Рис. 7. Кількість днів з грозами (1) та тенденція змін (2), що зафіксовані на метеостанції Запоріжжя протягом періоду 1961-2020 рр.

Як правило, грози супроводжуються дощами. При цьому потужні зливи, коли за кілька годин випадає така кількість опадів, що сягає чи перевищує місячну норму, спостерігаються все частіше. Зокрема, 4 серпня 2019 р. за добу в Запоріжжі випало 121.1 мм опадів, що перевищило дві місячні норми. 13 липня 2020 року менше, ніж за три години, місто отримало майже місячну норму опадів. Потужна злива повністю паралізувала місто. 1 червня 2021 року зливові дощі знову затопили місто, а через два тижні, 13 червня, ситуація повторилася. 30 червня 2021 року в місті знову лютували грози, град і сильні зливи.

Наслідки змін клімату, що проявляються все частіше у вигляді температурних аномалій та / або екстремальних метеорологічних явищ, стають потужним негативним фактором впливу на життєдіяльність міста і його мешканців.

3.6. Поводження з відходами

Достатньо зрозумілу картину про стан справ у галузі поводження з відходами у м. Запоріжжя дають узагальнені дані, представлені в таблиці 6.

Таблиця 6. Поводження з відходами у м. Запоріжжя у 2020 р.

	Утворено, т		**Утилізовано, т**		**Спалено, т**		**Видалено у спеціально відведені місця чи об'єкти, т**	
	відходи I-IV класів небезпеки	у т.ч. I-III класів небезпеки	відходи I-IV класів небезпеки	у т.ч. I-III класів небезпеки	відходи I-IV класів небезпеки	у т.ч. I-III класів небезпеки	відходи I-IV класів небезпеки	у т.ч. I-III класів небезпеки
Запорізька область	5531040,3	15979,4	3485737,6	9478,2	50645,6	677,8	1430178,5	6342,5
м.Запоріжжя	4632294,5	15492,6	2742809,4 / 59.2%	7949,0	970,3 / 0.021%	677,8	1278529,8 / 27.6%	6342,5

Джерело: Головне управління статистики у Запорізькій області

Згідно з даними Головного управління статистики у Запорізькій області, впродовж 2020 року у м. Запоріжжі було утворено 4632294,5 тон твердих комунальних і виробничих відходів, що становить 83,75% від усієї кількості відходів, згенерованих у Запорізькій області. З них понад 59% відходів було утилізовано, тобто повністю або частково перероблено з подальшим використанням їх частини як сировинного ресурсу. Це дуже високий показник по Україні, якщо не найвищий, оскільки на загал в Україні переробляються з повторним використанням менше 10% відходів. Водночас, понад 27% від маси вироблених відходів було депоновано на сміттєзвалищах. Таких відходів накопичено на полігонах і звалищах міста майже 261 млн тон (табл. 7). Як бачимо, ця маса продовжує зростати, а отже є системною проблемою. Це означає, що при такій тенденції місто потребуватиме все більших площ під полігони, які залишатимуться об'єктами негативного впливу на довкілля і здоров'я населення

Таблиця 7. Загальний обсяг відходів, накопичених протягом експлуатації, у місцях видалення відходів у 2020 році (станом на кінець року, т)

	Відходи I-IV класів небезпеки	**У т.ч. I-III класів небезпеки**
Запорізька область	271345877,4	7658961,3
м. Запоріжжя	260947349,7	7658929,5

Джерело: Головне управління статистики у Запорізькій області

На сьогодні у місті відходи депонуються на кількох полігонах. Полігон твердих побутових відходів ТПВ-1 площею понад 47 га розташований у Шевченківському районі на лівому березі (вул. Базова, 10-В). Експлуатацію розпочато у 1952 році, наразі це єдиний діючий полігон міста, на який вивозяться й розміщуються тверді побутові відходи. Станом на 2019 на полігоні ТПВ-1 накопичено понад 16 млн тон відходів. Полігон приймає ТВБ з правобережної частини міста, оскільки ТПВ-2, який обслуговував правобережну частину міста, вичерпав свої можливості і був закритий ще в лютому 2007 року.

Місто розраховує на використання полігону ТВП №3, будівництво якого розпочато на території Сонячної сільської ради Запорізького району Запорізької. Для полігону відведено

земельну ділянку площею 27 га та отримано Державний акт на право постійного користування. Роботи по будівництву полігону тривають. Але це означає, що ТВП правобережної частини міста будуть вивозити й депонувати на лівому березі.

Для промислових відходів використовують кілька полігонів, найбільшим з яких є полігон у балці Середня загальною площею 221 га. На території балки Середня розташовані ділянки низки підприємств-користувачів, зокрема, ПАТ «Запоріжсталь» (3 ділянки загальною площею 112,8 га), ПрАТ «Запоріжкокс» (45,8 га), ПрАТ «Дніпроспецсталь» (2 ділянки загальною площею 40,69 га), АТ «Запорізький завод феросплавів» (15,5 га), ТОВ «Технопромекспорт» (6,0 га). Окрім цього, ПАТ «Мотор Січ» має накопичувач-випарювач площею 1,55 га. ПАТ «Запорізький автомобілебудівний завод» належить полігон площею 2,5 га. До комплексу позамайданчикового шламовидалення ПАТ «Запоріжсталь» входить відстійник-шламонакопичувач у балці Капустянка площею 148,46 га, що також розташований на території міста.

Індустріальний комплекс м. Запоріжжя генерує значну кількість промислових відходів, придатних для переробки і повторного використання. Те ж саме стосується твердих побутових відходів. Певна частина таких відходів, переважно у процесі виробництва, переробляється і використовується в якості вторинних ресурсів, але значна їх кількість все ще накопичується на полігонах. А ці об'єкти залишаються потенційно й реально небезпечними для природного довкілля і здоров'я людей.

3.7. Демографічна ситуація і здоров'я населення

Станом на 1 січня 2021 року відповідно до статистичних оцінок в м. Запоріжжі проживало 722 713 осіб. Чисельність населення міста, як і населення всієї Запорізької області має чітку тенденцію до зниження (табл. 8). Тенденція простежується приблизно з середини 1990-х років. Така картина не є унікальною і спостерігається в усіх областях та по Україні в цілому. Щоправда, в деяких областях в середині 2010-х років спостерігалося певне зростання населення, але в останні роки воно змінилося на спад (табл. 9).

Таблиця 8. Динаміка населення Запорізької області за період 2015-2021 рр. (дані станом на 1 січня року)

	Все населення	Міське населення	Сільське населення	Населення міста Запоріжжя
2015	1 765 926	1 362 343	403 583	761 993
2016	1 753 642	1 353 773	399 869	756 927
2017	1 739 488	1 342 969	396 519	750 685
2018	1 723 171	1 331 490	391 681	745 432
2019	1 705 836	1 319 192	386 644	738 728
2020	1 687 401	1 306 231	381 170	731 922
2021	1 666 500	1 291 100	375 400	722 713

Джерело: Державна служба статистики України

Зниження чисельності населення відбувається за рахунок зниження народжуваності (для порівняння: 5.3 випадки на 1000 жителів у 2020 р. проти 6,8 випадки у 2019 р. та 8,8 випадки у 2015 р.), переважання смертності над народжуваністю (показник смертності – 16.4 померлих на 1000 жителів у 2019 р. та 13.5 у 2020 р.) та міграції населення в інші регіони країни та за кордон.

Таблиця 9. Динаміка населення деяких областей України за період 2010-2017 рр. (дані станом на 1 січня року)

Рік / Область	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Динаміка
Івано-Франківська	1380,7	1379,8	1380,1	1381,8	1382,1	1382,6	1382,3	1379,9	↑↓
Закарпатська	1244,8	1247,4	1250,7	1254,4	1256,9	1259,6	1259,2	1258,8	↑↓
Чернівецька	904,4	904,3	905,3	907,2	908,5	910	909,9	908,1	↑↓
Львівська	2549,6	2544,7	2540,9	2540,7	2538,4	2537,8	2534,2	2534,0	↓
Одеська	2391,0	2388,7	2388,3	2395,2	2396,5	2396,4	2390,3	2386,5	↓↑↓
Херсонська	1093,4	1088,2	1083,4	1078,2	1072,5	1067,9	1062,4	1055,6	↓
Миколаївська	1189,5	1183,3	1178,2	1173,5	1168,4	1164,3	1158,2	1150,1	↓
Дніпропетровська	3355,5	3336,5	3320,3	3307,8	3292,4	3276,6	3254,9	3230,4	↓
Запорізька	1811,7	1801,3	1791,7	1785,5	1775,8	1765,9	1753,6	1739,5	↓

Джерело: Державна служба статистики України

Попри той факт, що показники смертності залишаються досить високими, варто звернути увагу на позитивні тенденції в демографічній сфері. Такою є динаміка середньої очікуваної тривалості життя при народженні. Як випливає з даних, представлених на рис. 8, вона немонотонна, але позитивна. Лінія тренду (відображена точками) свідчить, що цей показник зростає для населення Запорізької області. Такі ж тренди має динаміка для інших областей України.

Оскільки в Запоріжжі проживає майже половина всього міського населення області й майже удвічі більше, ніж тих, хто проживає в сільській місцевості, то загальні тенденції в демографічних показниках, що характеризують населення області, будуть характеризувати й стан населення міста. При цьому варто додати, що очікувана тривалість життя міського населення є вищою, ніж населення сільського. Зокрема, у 2019 р. для Запорізької області цей показник дорівнював 71.65 і 69.29 відповідно.

З рис. 8 можна також зробити інші висновки. Значення показника суттєво залежить від регіону. Так, для населення прикарпатських областей (але не Закарпаття) середня очікувана тривалість життя на 2-3 роки вища, ніж для населення південних областей. Причини можуть полягати в природних умовах, інтенсивності промислового виробництва, якості соціального забезпечення, особливостях способу життя та ін. Але це вказує на те, що для міста Запоріжжя є потенціал для розвитку й удосконалення.

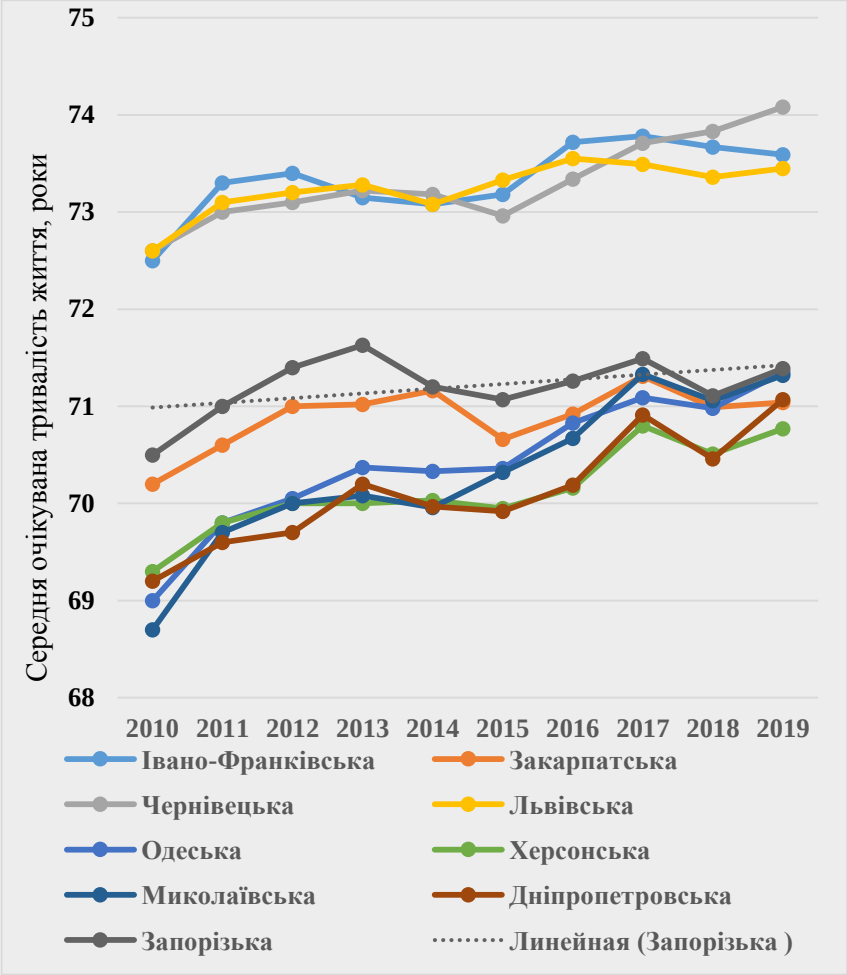


Рис. 8. Середня очікувана тривалість життя при народженні в окремих регіонах України.

Джерело: Державна служба статистики України

Стан здоров'я населення оцінюють за низкою показників (очікувана тривалість життя, захворюваність, смертність, причини смерті та ін.). Як випливає з табл. 8, смертність у Запорізькій області, де переважає населення власне міста Запоріжжя, є вищою, ніж в цілому по Україні (коефіцієнти смертності 1466.4 і 1639.9 відповідно), і це є тривожний показник. Вищими є також коефіцієнти смертності від хвороб, які певною мірою залежать від стану довкілля – від інфекційних та паразитарних хвороб, новоутворень, хвороб системи кровообігу та органів дихання. Показники смертності від хвороб органів травлення майже співпадають для населення України і Запорізької області. Смертність від хвороб системи кровообігу серед населення регіону домінує, як і в інших областях України.

Таблиця 8. Кількість померлих за окремими причинами смерті (від хвороб, умовно залежних від стану довкілля) та відповідні коефіцієнти смертності та захворюваності для України та Запорізької обл. у 2019 р.

Причини смертності	Усього	I. Деяких інфекційних та паразитарних хвороб (A00-B99)	II. Ново-утворень (C00-D48)	IX. Хвороби системи кровообігу (I00-I99)	X. Хвороби органів дихання (J00-J98)	XI. Хвороби органів травлення (K00-K92)
Кількість померлих (Україна)	581114	8120	78223	389348	12504	24144

Коефіцієнт смертності (на 100000 осіб наявного населення) Україна	1466.4	20.8	199.3	989.2	32	60.8
Кількість померлих (Запорізька обл.)	27823	424	4487	17492	630	988
Коефіцієнт смертності (на 100000 осіб наявного населення) (Запорізька обл.)	1639.9	25	264.5	1031	37.1	58.2

Джерело: Населення України за 2019 рік. Демографічний щорічник. Державна служба статистики. Київ, 2020. – 181 с.

З іншого боку, якщо оцінювати стан здоров'я населення по показниках захворюваності, то найчастіше люди страждають від ураження органів дихання – впродовж останніх років відповідний коефіцієнт захворюваності жителів Запоріжжя коливався в межах 35000-39000 на 100000 осіб. Саме тому якість повітря має суттєве значення для здоров'я людей. Принаймні опосередковано це підтверджують дані, наведені в рис. 9, з якого випливає, що жителі міст Запорізької області значно частіше страждають від ураження органів дихання, ніж жителі сільської місцевості, де джерел забруднення атмосфери значно менше, а повітря значно чистіше, ніж на урбанізованих територіях.

Є ще одна особливість у показниках захворюваності та їх динаміці. Якщо порівнювати стан захворюваності кількох областей, то можна побачити, що показники захворюваності на хвороби органів дихання та їх динаміка у жителів Запорізької області подібні до показників жителів сусідніх областей, але є помітно меншими, ніж показники жителів Прикарпаття (рис. 10). Але лінійні тренди захворюваності при цьому суттєво різняться (рис. 11): як для сільського, так і для міського населення Запорізької області вони зростають. Подібну тенденцію демонструють відповідні показники Миколаївської області, тоді як для інших вибраних областей картина суттєво інша.

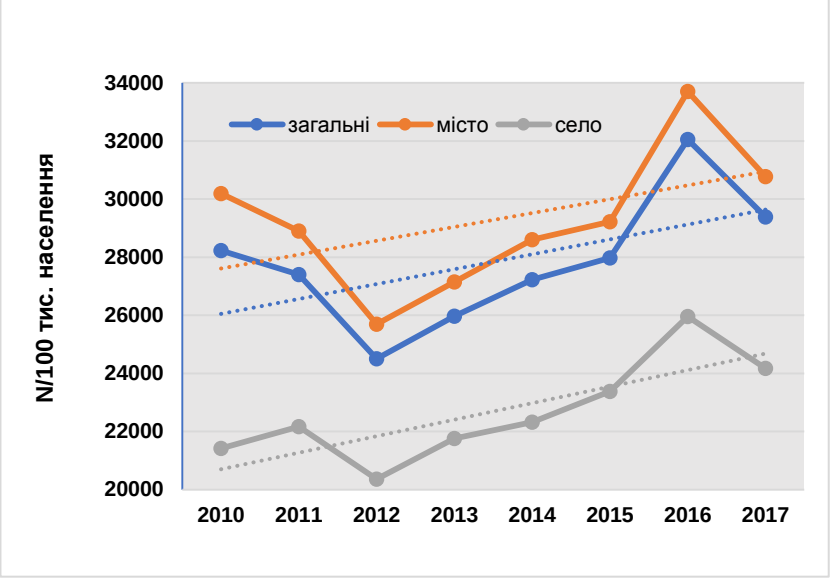


Рис. 9. Динаміка захворюваності населення Запорізької області на хвороби органів дихання за період 2010-2017 роки

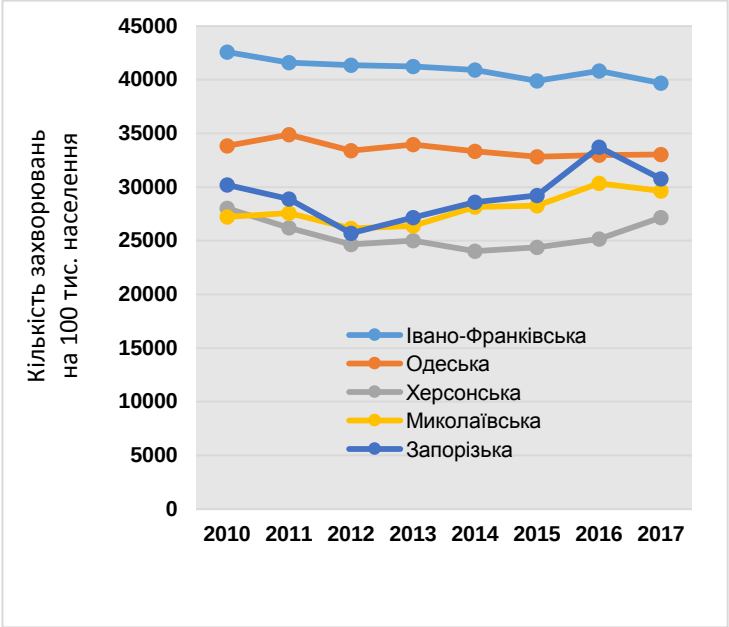


Рис. 10. Динаміка захворюваності міського населення приморських областей на хвороби органів дихання за період 2010-2017 роки.

Виявлені тенденції показників здоров'я жителів Запорізької області пов'язнані з довкільними та іншими факторами.

3.8. Прогнозні зміни стану довкілля м. Запоріжжя, якщо документ державного планування не буде затверджено

Програма економічного і соціального розвитку Запорізької міської територіальної громади на 2022 рік визначає, серед інших, такі пріоритетні напрямки розвитку, як створення умов для високої якості життя, безпечної та креативної урбаністики, умов для покращання довкілля та ресурсозбереження. Програма є комплексним планувальним документом, а досягнення її цілей забезпечить реалізація низки заходів, в тому числі й передбачених цільовими місцевими програмами. Серед таких програм є ті, що безпосередньо спрямовані на поліпшення стану навколишнього середовища - зокрема, Програма «Про фінансування природоохоронних заходів за рахунок екологічних надходжень на 2021-2023 роки», Міська цільова програма запобігання і ліквідації надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру, організація рятування на водах на 2021-2023 роки, Програма підтримки заходів з енергозбереження в м. Запоріжжі на 2021-2023 роки, Програма раціонального використання території та комплексного містобудівного розвитку міста Запоріжжя та інші.

У разі не затвердження Програми економічного і соціального розвитку Запорізької міської територіальної громади на 2022 рік розвиткові заходи не будуть здійснені, а отже не буде підстав для очікування позитивного впливу на стан довкілля, умови життя та здоров’я населення.

4. Характеристика стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров’я на територіях, які ймовірно зазнають впливу (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень)

Території, які ймовірно зазнають впливу від впровадження Програми, фактично є територіями міста в його адміністративних межах. Характеристика стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров’я на території міста представлена в розділі 3 цього Звіту.

Очікується, що виконання заходів, передбачених Програмою, дозволить поліпшити загальний екологічний стан міста та позитивно вплине на умови життєдіяльності, здоров'я і добробут населення. Аналіз поточного стану довкілля та здоров'я населення міста Запоріжжя, тенденцій його зміни, зокрема, в контексті виконання попередніх аналогічних програм соціально-економічного розвитку, дозволяє зробити висновок про те, що виконання Програми спричинить позитивний вплив на стан заселених територій, зелених зон, водного фонду, а виробничі підприємства більш оптимально використовуватимуть природні ресурси та мінімізують вплив на довкілля.

Реалізація передбачених Програмою інфраструктурних проєктів (зокрема, проєктів будівництва, енергомодернізації будівель житлового фонду та громадських споруд, ремонту та реконструкції доріг та ін.) матиме негативний вплив на певні компоненти навколишнього природного середовища, але такий вплив буде точковим, короткочасним і контрольованим. Реалізація заходів має здійснюватися при неухильному дотриманні вимог чинного законодавства й регуляторної бази і тому не спричинить понаднормативного впливу на довкілля. Це по-перше. По-друге, при подальшій експлуатації енергомодернізовані будинки і споруди потребуватимуть менше тепла для їх обігріву в холодну пору року, а отже меншого використання карбонових носіїв для теплогенерації. Як наслідок, обсяги емісії забруднювачів в атмосферу будуть скорочені. Позитивного ефекту на природне довкілля можна очікувати й після якісного ремонту, реконструкції чи будівництва доріг – середня швидкість руху автівок зросте, заторів стане менше, а отже зменшиться використання палива і викидів його згорання.

Програма передбачає також низку завдань екологічного спрямування, зокрема, таких як модернізація виробництв з метою зменшення шкідливих викидів в атмосферу, подальше впорядкування та розвиток зелених насаджень міста, реконструкція та будівництво мереж постачання тепла, водозабезпечення і водовідведення міста із застосуванням енергозберігаючих технологій, удосконалення системи поводження з відходами, реалізація заходів з енергоефективності з використанням сучасних інноваційних технологій, раціональне використання енергоресурсів у житлово-комунальному господарстві, покращення стану каналізаційних мереж та споруд на них. Реалізація відповідних проектів за цими напрямками, серед іншого, спричинить позитивний вплив на навколишнє середовище міста в цілому й на його природоохоронні території і об'єкти зокрема, оскільки зменшиться генерування відходів і забруднень, а отже й загальне навантаження на довкілля.

Для збереження природоохоронних територій, зокрема, для тих, що входять до складу екологічної мережі Запорізького району (водні об'єкти, водоохоронні зони навколо них та ін.), позитивний вплив, окрім вказаних вище, матиме також виконання передбачених Програмою завдань, спрямованих на підтримання сприятливого гідрологічного стану річок, охорону та відтворення біологічного та ландшафтного різноманіття, покращання стану існуючих та подальше впорядкування та розвиток зелених насаджень міста.

Законом України «Про охорону навколишнього природнього середовища» визначено, що завданням законодавства про охорону навколишнього природного середовища є регулювання відносин у галузі охорони, використання і відтворення природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки, запобігання і ліквідації негативного впливу господарської та іншої діяльності на навколишнє природне середовище, збереження природних ресурсів, генетичного фонду живої природи, ландшафтів та інших природних комплексів, унікальних територій та природних об'єктів, пов'язаних з історико-культурною спадщиною.

Пунктом 47 розділу «Охорона і раціональне використання природних рослинних ресурсів» Постанови Кабінету Міністрів України від 17.09.1996 №1147 «Про затвердження переліку видів діяльності, що належать до природоохоронних заходів» (зі змінами та доповненнями) передбачено проведення заходів з озеленення міст і сіл, які можуть бути профінансовані за рахунок коштів, які надходять до створених місцевими радами фондів охорони навколишнього природнього середовища.

Також, слід зазначити, що до заходів з озеленення відноситься комплекс робіт із створення і використання зелених насаджень в населених пунктах та система зелених

насаджень населених пунктів (зокрема, відносяться заходи із проведення висадки зелених насаджень, таких як декоративні дерева та кущі).

У 2022 році в межах Програми «Про фінансування природоохоронних заходів за рахунок екологічних надходжень на 2021-2023 роки» планується, зокрема, реалізувати заходи з озеленення міста на 10,0 млн.грн., а саме висадити зелені насадження (дерева та кущі) на території міста Запоріжжя у кількості 2 090 од.

Комплекс заходів зі збереження, реконструкції та збільшення кількості зелених насаджень міста передбачено Програмою комплексного озеленення м.Запоріжжя на 2019-2029 роки «Зелене місто», затвердженою рішенням міської ради від 28.08.2019 №22.

Програма також спрямована на підвищення рівня суспільної екологічної свідомості. Результативність таких заходів важко визначити й оцінити, але від них можна очікувати тільки позитивних змін у поведінці громадян та їх ставленні до довкілля і свого здоров'я.

Тому при успішній реалізації заходів Програми можна очікувати зниження техногенного навантаження на міське середовище і як наслідок - позитивних змін у здоров'ї громадян та екосистемах міста.

5. Екологічні проблеми, у тому числі ризики впливу на здоров'я населення, які стосуються документа державного планування, зокрема щодо територій з природоохоронним статусом (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень)

Аналіз поточного стану довкілля міста Запоріжжя на підставі даних моніторингових досліджень та статистичних спостережень, а також аналіз експертної документації відповідного спрямування дозволяє визначити основні екологічні проблеми міста Запоріжжя та пов'язані з ними ризики для довкілля і здоров'я людей. Короткий огляд таких проблем, їх характеристика та підходи до їх вирішення, визначені в Програмі економічного і соціального розвитку Запорізької міської територіальної громади на 2022 рік, відображені в таблиці 9.

Таблиця 9. Екологічні проблеми і ризики міста Запоріжжя

Основні екологічні проблеми і ризики	Характеристика проблем і ризиків	Підходи та конкретні способи вирішення проблем, передбачені Програмою
Забруднення атмосферного повітря посилює ризик захворювання	Значна кількість підприємств металургії, машино-будування, енергетики, хімічної, будівельної промисловості генерує викиди забруднюючих речовин стаціонарними та пересувними джерелами.	Модернізація виробництв з метою зменшення шкідливих викидів в атмосферу. Придбання нових електробусів із супутньою інфраструктурою дозволить зменшити кількість викидів та поліпшити екологічну ситуацію
Коментар: Програма не передбачає створення нових підприємств із значними обсягами викидів у атмосферне повітря, але передбачає нарощування виробничих потужностей. Тому негативний вплив діючих підприємств на якість атмосферного повітря в місті буде продовжуватися. На якість повітря будуть впливати також будівельні роботи, зокрема, з реконструкції аеропорту. Але такі роботи носять коротко-терміновий характер і після їх завершення ситуація повернеться до норми. Разом з тим, реалізація багатьох завдань Програми дасть змогу скоротити обсяги викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря і таким чином поліпшити його якість. Зокрема, цьому має сприяти реалізація завдань з модернізації та забезпечення сталого розвитку виробничо-експортного потенціалу промислового сектора та модернізації виробництв з метою зменшення шкідливих викидів в атмосферу, заходи з енергоефективності та енергозбереження (термомодернізація будівель зменшить використання карбонових енергоносіїв), розвиток електротранспортних мереж,		

розширення зелених зон та загальне озеленення міста, розвиток та поліпшення стану дорожньої мережі (зменшить затори та впорядкує швидкість автомобілів).		
Забруднення водних ресурсів згубно впливає на якість води і стан водних екосистем	Надходження органічних та неорганічних забрудників зі стічними водами з точкових та дифузних джерел, а також з атмосфери, викликає евтрофікацію, деградацію водного біорізноманіття, погіршення якості та втрату рекреаційних властивостей водних об’єктів	Упорядкування існуючого водовідведення, покращення стану каналізаційних мереж та споруд на них. Підтримання сприятливого гідрологічного стану річок
Коментар: Реалізація Програми не спричинить погіршення стану водних ресурсів. Очікуваний її вплив буде нейтральним, проте негативного впливу виключати не можна, але якщо такий і буде, то він буде обмеженим і короткочасним. Разом з тим, Програма передбачає упорядкування існуючих систем водовідведення та покращення стану каналізаційних мереж і споруд, а також підтримання сприятливого гідрологічного стану малих річок міста, що матиме позитивний вплив на екологічний стан і якість поверхневих водних об'єктів.		
Генерування значної кількості відходів виробництва і споживання та їх депонування у навколишньому середовищі замість переробки та повторного використання	На полігонах накопичено значну кількість твердих відходів, яка постійно зростає. Складування відходів на полігонах та нелегальних сміттєзвалищах згубно впливає на стан довкілля і посилює ризики для здоров’я людей на даний час і в майбутньому	Удосконалення системи поводження з відходами (переробка замість складування)
Коментар: Реалізація деяких завдань Програми, ймовірно, може спричинити збільшення кількості твердих побутових відходів внаслідок розвитку туристичної глузі (зростуть туристичні потоки, а отже й обсяги відходів споживання та наданих послуг). Внаслідок розбудови міської, туристичної, транспортної інфраструктури, реконструкція будівель зросте кількість новоутворених будівельних відходів. Належне поводження з такими відходами з урахуванням вимог чинної нормативно-правової бази та кращих наявних практик не спричинить забруднення довкілля, а зміна парадигми поводження з відходами (переробка та утилізація замість складування) матиме позитивний довкільний ефект.		
Викликані змінами клімату потепління, температурні аномалії та екстремальні погодні явища. Зростання частоти та посилення впливу надзвичайних погодних явищ.	Тривалі хвилі тепла згубно впливають на стан природних екосистем і здоров’я людей. Надмірні опади та буревії руйнують інфраструктурні об’єкти і загрожують здоров’ю і життю людей. Розширюється зона посух	Протидія та адаптація до змін клімату. Визначення у Плані дій сталого енергетичного розвитку та клімату загального довгострокового бачення до 2030 року, спрямованого на вирішення взаємопов'язаних питань: пом'якшення наслідків зміни клімату, адаптація та стала енергетика
Значний ризик виникнення надзвичайних	Наявність 380 потенційно-небезпечних об’єктів, з яких	Технічне переоснащення підприємств. Створення умов щодо захисту населення від

ситуацій природного, техногенного та іншого характеру	19 належать до хімічно-небезпечних. Реальна ймовірність екстремальних погодних явищ. Близькість до зони бойових дій	надзвичайних ситуацій, в тому числі військового характеру, шляхом запобігання таким ситуаціям, ліквідації їх наслідків і надання допомоги постраждалим. Організація та забезпечення життєдіяльності постраждалих від надзвичайних ситуацій, а також під час можливого ведення воєнних дій. Забезпечення навчання з питань цивільного захисту посадових осіб виконавчих органів міської ради та суб'єктів господарювання комунальної власності. Здійснення підготовки населення до дій у надзвичайних ситуаціях. Створення і використання місцевого матеріального резерву для запобігання і ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій
Коментар: Ризики для населення, інфраструктури і довкілля міста, пов'язані зі змінами клімату, перш за все стосуються аномальних впливів температури, опадів і екстремальних погодних явищ. Реагування на такі впливи передбачено в розділах Програми 3.1 (охорона здоров'я), 4.3 (Техногенна безпека) та деяких інших.		
Деградація екосистем і біорізноманіття	Втрата цілісності (фрагментація, зміна функціональних характеристик, трансформація середовища) та біологічного різноманіття екосистем	Покращання стану існуючих та подальше впорядкування та розвиток зелених насаджень міста. Охорона та відтворення біологічного та ландшафтного різноманіття
Коментар: Ризики впливу реалізації Програми на території з природоохоронним статусом не виявлені. Програма не передбачає реалізацію завдань і заходів, що можуть спричинити негативний вплив на існуючі об'єкти природно-заповідного фонду. Разом з тим, для територій і об'єктів з природоохоронним статусом позитивне значення матимуть заходи, спрямовані на вирішення проблем забруднення водних об'єктів, впорядкування і розширення зелених зон міста та на адаптацію до змін клімату		

Ймовірність того, що реалізація Програми спричинить такі потенційні впливи на довкілля та/або на здоров'я людей, які самі по собі будуть незначними, але сукупно матимуть значний сумарний (кумулятивний) вплив на довкілля та/або на здоров'я людей, є незначною.

6. Зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлені на міжнародному, державному та інших рівнях, що стосуються документа державного планування, а також шляхи врахування таких зобов'язань під час підготовки документа державного планування

Програма економічного і соціального розвитку Запорізької міської територіальної громади на 2022 рік є документом місцевого значення. Разом з тим, цей документ державного планування розроблено з урахуванням основних державних пріоритетів і зобов'язань у сфері охорони довкілля. Такі пріоритети і зобов'язання визначені законами України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року», «Про

охорону навколишнього природного середовища», «Про охорону атмосферного повітря», «Про стратегічну екологічну оцінку», «Про оцінку впливу на довкілля», «Про відходи», Водним кодексом України, Указом Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року».

Визначені в Програмі пріоритети, цілі і завдання сформульовані в руслі Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року і переважно прямо або опосередковано співпадають. Із зрозумілих причин не знайшли прямого відображення в програмі хіба що положення Цілі 14 (Збереження морських ресурсів) та Цілі 17 (Партнерство заради миру).

З урахуванням специфіки, Програма також робить внесок у досягнення цілей Державної Стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 рр. (постанова КМУ від 14 серпня 2020 р. № 695) (див., зокрема, підрозділи 1.1, 1.5, 3.1, 3.2, 4.1) та Національної економічної стратегії (постанова КМУ від 3 березня 2021 р. № 179) (див., зокрема, розділи 1, 3, 4).

Визначені в Програмі пріоритети, цілі і завдання відповідають положенням Стратегії розвитку м. Запоріжжя до 2028 року та Стратегії регіонального розвитку Запорізької області на період до 2027 року. Зокрема, з таких цілей і завдань Програми можна вказати наступні блоки:

- Енергозбереження (стосується протидії змінам клімату) - енергомоніторинг та управління споживанням енергетичних ресурсів бюджетними установами міста на базі електронної платформи енергоефективності; проведення Днів Сталої Енергії у м. Запоріжжі в рамках Європейського Тижня Енергоефективності відповідно до Європейської ініціативи «Угода мерів»; розробка та затвердження Плану дій сталого енергетичного розвитку та клімату (ПДСЕРК) м. Запоріжжя до 2030 року відповідно до рішення міської ради від 24.06.2020 №35 «Про приєднання до Європейської ініціативи «Угода мерів щодо Клімату та Енергії»; реалізація комплексного проєкту з термомодернізації будівель бюджетної сфери із залученням кредитних коштів Європейського інвестиційного банку та проєкту термореновації будівель бюджетної сфери; закупівля 8 нових електробусів для заміни дизельних автобусів; реконструкція та будівництво мереж тепло-, водозабезпечення і водовідведення міста із застосуванням енергозберігаючих технологій. Планування цих та інших (Розділ 4.3 Програми) завдань здійснено в руслі Концепції реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2030 року (розпорядження КМУ від 6 грудні 2017 р. та Стратегії екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату на період до 2030 року (розпорядження КМУ від 20 жовтня 2021 року);

- Захист атмосфери від забруднення - модернізація виробництв з метою зменшення шкідливих викидів в атмосферу;

- Захист та стале використання водних ресурсів - упорядкування існуючого водовідведення, покращення стану каналізаційних мереж та споруд на них; підтримання сприятливого гідрологічного стану річок;

- Удосконалення системи поводження з відходами;

- Збереження біорізноманіття - впорядкування та розвиток зелених насаджень міста; охорона та відтворення біологічного та ландшафтного різноманіття;

- Підвищення рівня суспільної екологічної свідомості.

Певні пріоритети, цілі і завдання Програми відповідають положенням Національного плану дій з охорони навколишнього природного середовища до 2025 р. (розпорядження КМУ від 21 квітня 2021 р. №443-р (розділи 4.1 і 4.2 Програми).

Варто зауважити, що виконання державних програм, положень національного та міжнародного законодавства відбувається головним чином на місцевому рівні. У програмі немає посилань на те, що завдання, визначені в Програмі, спрямовані на виконання вимог міжнародних договорів. Разом з тим, опосередковано реалізація Програми зробить внесок у виконання державою зобов'язань, що випливають з низки міжнародних договорів. В цьому контексті можна говорити про ратифіковані Україною:

Конвенцію про біорізноманіття («охорона та відтворення біологічного та ландшафтного різноманіття», «подальший розвиток озеленення на територіях загального

користування та зонах відпочинку мешканців міста, забезпечення належним доглядом зелених насаджень міста», розділи 2.1, 2.2 4.1 Програми),

Протокол про воду і здоров'я до Конвенції про транскордонні водотоки та міжнародні озера («упорядкування існуючого водовідведення, покращення стану каналізаційних мереж та споруд на них», підрозділ 4.1 Програми),

Конвенцію про забруднення повітря на значні відстані («модернізація виробництв з метою зменшення шкідливих викидів в атмосферу», підрозділ 1.1 Програми),

Рамкову Конвенцію ООН про зміну клімату («розробка та затвердження Плану дій сталого енергетичного розвитку та клімату м. Запоріжжя до 2030 року», підрозділи 1.1, 2.1, 2.3) та інші.

Наведені положення Програми свідчать про те, що цей документ враховує пріоритети і зобов'язання у сфері охорони довкілля і здоров'я, встановлені на державному та певною мірою на міжнародному рівні.

7. Опис наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, у тому числі вторинних, кумулятивних, синергічних, коротко-, середньо- та довгострокових (1, 3-5 та 10-15 років відповідно, а за необхідності - 50-100 років), постійних і тимчасових, позитивних і негативних наслідків

Можливі наслідки від реалізації Програми для довкілля та здоров'я населення, для територій з природоохоронним статусом, вказані у матриці наслідків (табл. 10). Очікуваний вплив кожного типу діяльності, що вказаний у Програмі, визначено стосовно кожного екологічного компоненту, зазначеного в Законі про СЕО. Відповідно до пункту 6 Статті 1 наслідки для довкілля, у тому числі для здоров'я населення означають «будь-які ймовірні наслідки для флори, фауни, біорізноманіття, ґрунту, надр, клімату, повітря, води, ландшафту, природних територій та об'єктів, безпеки життєдіяльності населення та його здоров'я, матеріальних активів, об'єктів культурної спадщини та взаємодія цих факторів». Узагальнені висновки щодо можливих наслідків від реалізації Програми для довкілля та здоров'я населення відображені в табл. 11.

Таблиця 10. Ймовірні наслідки для довкілля та здоров'я населення виконання завдань, передбачених Програмою

Ймовірні наслідки		Негативний вплив			Пом'якшення стану
		Так	Ймовірно	Ні	
Повітря					
1	Збільшення викидів забруднюючих речовин від стаціонарних джерел?		X		+
2	Збільшення викидів забруднюючих речовин від пересувних джерел?	X			
3	Погіршення якості атмосферного повітря?		X		+
4	Появу джерел неприємних запахів?			X	
5	Зміни повітряних потоків, вологості, температури або ж будь-які локальні чи регіональні зміни клімату?			X	
Водні ресурси					
6	Збільшення обсягів скидів у поверхневі води?		X		
7	Будь-які зміни якості поверхневих вод (зокрема таких показників, як температура, розчинений кисень, прозорість, але не обмежуючись ними)?		X		
8	Збільшення скидання шахтних і кар'єрних вод у водні об'єкти?			X	
9	Значне зменшення кількості вод, що використовуються для водопостачання населенню?		X		

Ймовірні наслідки		Негативний вплив			Пом'якшення стану
		Так	Ймовірно	Ні	
10	Збільшення навантаження на каналізаційні системи та погіршення якості очистки стічних вод?		X		+
11	Появу загроз для людей і матеріальних об'єктів, пов'язаних з водою (зокрема таких, як паводки або підтоплення)?		X		
12	Зміни напрямів і швидкості течії поверхневих вод або зміни обсягів води будь-якого поверхневого водного об'єкту?			X	
13	Порушення гідрологічного та гідрохімічного режиму малих річок регіону?			X	+
14	Зміни напряму або швидкості потоків підземних вод?			X	
15	Зміни обсягів підземних вод (шляхом відбору чи скидів або ж шляхом порушення водоносних горизонтів)?			X	
16	Забруднення підземних водоносних горизонтів?			X	
Відходи					
17	Збільшення кількості утворюваних твердих побутових відходів?	X			+
18	Збільшення кількості утворюваних чи накопичених промислових відходів IV класу небезпеки?	X			
19	Збільшення кількості відходів I-III класу небезпеки?			X	
20	Спорудження еколого-небезпечних об'єктів поводження з відходами?			X	
21	Утворення або накопичення радіоактивних відходів?			X	
Земельні ресурси					
22	Порушення, переміщення, ущільнення ґрунтового шару?			X	
23	Будь-яке посилення вітрової або водної ерозії ґрунтів?			X	
24	Зміни в топографії або в характеристиках рельєфу?			X	
25	Появу таких загроз, як землетруси, зсуви, селеві потоки, провали землі та інші подібні загрози через нестабільність літогенної основи або зміни геологічної структури?			X	
26	Суттєві зміни в структурі земельного фонду, чинній або планованій практиці використання земель?			X	
27	Виникнення конфліктів між ухваленими цілями стратегії та цілями місцевих громад?			X	
Біорізноманіття					
28	Негативний вплив на об'єкти природно-заповідного фонду (зменшення площ, початок небезпечної діяльності у безпосередній близькості або на їх території тощо)?			X	
29	Зміни у кількості видів рослин або тварин, їхній чисельності або територіальному представництві?			X	
30	Порушення або деградацію середовищ існування диких видів тварин?			X	
Рекреаційні зони та культурна спадщина					
31	Будь-який вплив на кількість і якість наявних рекреаційних можливостей?		X		+
32	Будь-який вплив на наявні об'єкти історико-культурної спадщини?			X	

	Ймовірні наслідки	Негативний вплив			Пом'якшення стану
		Так	Ймовірно	Ні	
33	Інші негативні впливи на естетичні показники об'єктів довкілля (перепони для публічного огляду мальовничих краєвидів, появу естетично неприйнятних місць, руйнування пам'ятників природи тощо)?			X	
	Населення та інфраструктура				
34	Зміни в локалізації, розміщенні, щільності та зростанні кількості населення будь-якої території?		X		
35	Вплив на нинішній стан забезпечення житлом або виникнення нових потреб у житлі?		X		+
36	Суттєвий вплив на нинішню транспортну систему? Зміни в структурі транспортних потоків?	X			+
37	Необхідність будівництва нових об'єктів для забезпечення транспортних сполучень?	X			+
38	Потреби в нових або суттєвий вплив на наявні комунальні послуги?			X	
39	Появу будь-яких реальних або потенційних загроз для здоров'я людей?			X	
	Екологічне управління та моніторинг				
40	Послаблення правових і економічних механізмів контролю в галузі екологічної безпеки?			X	
41	Погіршення екологічного моніторингу?			X	
42	Усунення наявних механізмів впливу органів місцевого самоврядування на процеси техногенного навантаження?			X	
43	Стимулювання розвитку екологічно небезпечних галузей виробництва?			X	
	Інше				
44	Підвищення рівня використання будь-якого виду природних ресурсів?			X	
45	Суттєве вилучення будь-якого невідновного ресурсу?			X	
46	Збільшення споживання значних обсягів палива або енергії?			X	
47	Суттєве порушення якості природного середовища?			X	
48	Поява можливостей досягнення короткотермінових цілей, які ускладнюватимуть досягнення довготривалих цілей у майбутньому?			X	
49	Такі впливи на довкілля або здоров'я людей, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності викличуть значний негативний екологічний ефект, що матиме значний негативний прямий або опосередкований вплив на добробут людей?			X	

Таблиця 11. Висновки щодо можливих наслідків від реалізації Програми для довкілля та здоров'я населення

Атмосферне повітря	Програма не передбачає створення нових об'єктів із збільшенням викидів у атмосферу. Програма декларує «покращення стану атмосферного повітря» (розділ 4.1. Охорона навколишнього природного середовища) та передбачає модернізацію виробництв з метою зменшення шкідливих викидів в атмосферу (розділ 1.1. Промисловість та інвестиційний розвиток). Програма також передбачає низку завдань і заходів у сфері

	енергоефективності, зокрема, «розроблення Плану дій сталого енергетичного розвитку та клімату м. Запоріжжя до 2030 року, реалізацію комплексного проєкту з термомодернізації будівель бюджетної сфери; закупівлю нових електробусів для заміни дизельних автобусів та інші заходи. В результаті цього зменшиться використання карбонових енергоносіїв, а отже й буде знижена кількість викидів парникових газів та шкідливих продуктів згорання в атмосферу». В розділі 2.1. Житлове господарство передбачено «реконструкцію та будівництво мереж тепло-, водозабезпечення і водовідведення міста із застосуванням енергозберігаючих технологій; реалізацію заходів з енергоефективності з використанням сучасних інноваційних технологій, раціональне використання енергоресурсів у житлово-комунальному господарстві та посилення системи контролю за використанням енергоресурсів». Реалізація цих положень Програми приведе до зменшення викидів у атмосферу, в тому числі й парникових газів, що, серед іншого, також матиме позитивний вплив як фактор протидії змінам клімату.
Водні ресурси	Програма не передбачає створення нових об'єктів із збільшенням скидів зворотних вод у водні джерела та інші заходи, що можуть спричинити негативний вплив на стан водних об'єктів. Програма передбачає «упорядкування існуючого водовідведення, покращення стану каналізаційних мереж та споруд на них; підтримання сприятливого гідрологічного стану річок»; розділ 4.1. Охорона навколишнього природного середовища) Виконання завдань Програми сприятиме поліпшенню якості водних джерел та позитивно вплине на гідрологічний режим території
Відходи	Програма передбачає низку завдань, виконання яких пов'язано з виробництвом відходів (зокрема, «капітальні ремонти та реконструкції автомобільних доріг, трамвайних переїздів, заміну зношених інженерних мереж зливової каналізації, розвиток велоінфраструктури міста, проведення робіт, спрямованих на поліпшення пропускної спроможності вулиць, розвиток об'їзних шляхів», розділ 2.2. Благоустрій міста). Збільшення кількості відходів буде результатом «закупівлі товарів, робіт і послуг, необхідних для здійснення заходів, спрямованих на запобігання виникненню та поширенню, локалізацію та ліквідацію спалахів, епідемій та пандемій коронавірусної хвороби (COVID-19), розділ 3.1. Охорона здоров'я) Разом з тим, Програма передбачає удосконалення поводження з відходами (переробка замість складування). Виконання завдань Програми спричинить збільшення частки утворених відходів, які будуть переробляти та використовувати повторно, а отже зменшення негативного впливу відходів на довкілля і здоров'я.
Земельні ресурси	Програма не передбачає діяльності, яка може змінити характеристики рельєфу, посилити вітрову чи водну ерозію ґрунтів, чи спровокувати зсуви і провали.
Біорізноманіття	Програма не передбачає завдань і діяльності, які могли б вплинути на видове і біотопне різноманіття та зміну наявних територій і об'єктів природно-заповідного фонду. Програма передбачає подальше впорядкування та розвиток зелених насаджень міста (підрозділ 2.1), що матиме позитивний ефект для здоров'я населення та розширить території оселищ для представників пернатої фауни.
Природоохоронні території і об'єкти	Програма не передбачає завдань і діяльності, які могли б погіршити стан і площу наявних територій і об'єктів природно-заповідного фонду (13 об'єктів природно-заповідного фонду загальною площею 1436,6 га - 1 заказник загальнодержавного значення «Дніпровські пороги», 5 ботанічних пам'яток природи місцевого значення («Запорізький 700-річний дуб», «Дубовий гай.

	Старі дуби», «Стара груша дичка», «Віковий дуб» на о. Хортиця та «Віковий дуб» в с. Верхня Хортиця), 6 пам'яток садово-паркового мистецтва місцевого значення (парк енергетиків, парк ім. Шевченка, парк залізничної станції Запоріжжя-2, парк «Алея слави», Запорізький дитячий ботанічний сад, парк по вул. Кремлівській) та 1 ботанічний заказник «Цілинна балка». Програма передбачає подальше впорядкування та розвиток зелених насаджень міста (підрозділ 2.1), що сприятиме поліпшенню стану та збільшенню площі природоохоронних територій міста.
Рекреаційні зони та культурна спадщина	Програма не передбачає завдань і діяльності, які могли б спричинити негативний вплив на наявні об'єкти рекреації та культурно-історичної спадщини. Програма передбачає розширення та впорядкування зелених зон міста (розділ 2.1. Житлове господарство), що матиме позитивний ефект для здоров'я населення та розширить території оселищ для представників фауни
Населення та інфраструктура	Програма не передбачає завдань і діяльності, які могли б спричинити негативний вплив на здоров'я і благополуччя населення міста. Програма передбачає розбудову міської, туристичної та супутньої інфраструктури та змістовне дозвілля мешканців і гостей (розділ 1.5. Розвиток туристичної галузі). Збільшення туристичного потоку потребуватиме збільшення транспортного обслуговування, супроводжуватиметься зростанням споживання, а отже й збільшенням утворених відходів. Програма передбачає «будівництво та реконструкція об'єктів аеропорту; … збільшення кількості обслуговуючих авіаліній», розділ 2.3. Розвиток транспортної інфраструктури), що матиме певний вплив на довкілля. Збільшення кількості авіаліній означає збільшення емісії продуктів згорання палива в атмосферу.
Екологічне управління та моніторинг	Програма не передбачає змін у механізмах та інструментах екологічного контролю і моніторингу, які могли б погіршити стан екологічної безпеки. Програма передбачає запровадження «енергомоніторингу та управління споживанням енергетичних ресурсів бюджетними установами міста на базі електронної платформи енергоефективності та розроблення Плану дій сталого енергетичного розвитку та клімату м. Запоріжжя до 2030 року», що посилить систему екологічного управління та моніторингу.

Аналіз завдань, цілей та очікуваних результатів Програми не дав підстав для визначення вторинних екологічних наслідків її реалізації (тобто змін у стані об'єкта або системи, які виникли в результаті змін, спричинених первинним фактором впливу). Такі процеси спостерігаються в довкільних системах Запоріжжя, зокрема, евтрофікація є похідною від первинного забруднення водойм біогенними сполуками, тобто вторинним наслідком. Навпаки, Програма передбачає зменшення надходжень стічних вод у природні водойми, а отже й зменшення факторів, що провокують евтофікаційні процеси.

Аналіз завдань, цілей та очікуваних результатів Програми не дав підстав для визначення кумулятивних екологічних наслідків (тобто наслідків у стані об'єкта або системи, які виникають у разі накопичення дози діючого агенту, або за сукупністю впливів, кожен з яких окремо не спричинює негативних змін).

Аналіз завдань, цілей та очікуваних результатів Програми не дав підстав для визначення синергічних екологічних наслідків (тобто наслідків у стані об'єкта або системи, які перевищують суму наслідків кожного агенту впливу окремо).

8. Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування

Рівень деталізації Програми економічного і соціального розвитку Запорізької міської територіальної громади на 2022 рік – це головним чином рівень визначення цілей і завдань.

Лише в деяких випадках можна зустріти формулювання на рівні заходів. Такими є, зокрема, пункти «проведення Днів Сталої Енергії у м. Запоріжжі в рамках Європейського Тижня Енергоефективності відповідно до Європейської ініціативи «Угода мерів»» та «розроблення Плану дій сталого енергетичного розвитку та клімату м. Запоріжжя до 2030 року».

У попередньому розділі були проаналізовані та охарактеризовані ймовірні наслідки для довкілля, в тому числі й для здоров'я, які можуть бути результатом впровадження Програми. Зауважимо, що переважна більшість з них є нетральними або позитивними стосовно довкілля. Низка заходів, які будуть сплановані в конкретних умовах, матимуть певний негативний вплив на довкілля, але при дотриманні вимог чинної законодавчої та регуляторної бази, такі впливи будуть мінімізовані або ж усунуті. До таких належить, зокрема, реалізація завдань щодо будівництва та реконструкції основних об'єктів аеропорту (розділ 2.3. Розвиток транспортної інфраструктури). Збільшення медичних відходів у результаті збільшення обсягів «закупівель товарів, робіт і послуг, необхідних для здійснення заходів, спрямованих на запобігання виникненню та поширенню, локалізацію та ліквідацію спалахів, епідемій та пандемій коронавірусної хвороби (COVID-19)» (розділ 3.1. Охорона здоров'я) не спричинить особливих наслідків при умові дотримання вимог щодо поводження з такими відходами.

Для запобігання та мінімізації негативних наслідків для довкілля в Програмі передбачені загальні цілі або завдання, які, очевидно, будуть трансформовані в конкретні заходи при реалізації Програми. До таких, зокрема, належать положення програми в наступних сферах:

Атмосферне повітря:

- модернізація виробництв з метою зменшення шкідливих викидів в атмосферу (розділ 1.1. Промисловість та інвестиційний розвиток);

Поводження з відходами:

- удосконалення системи поводження з відходами (2.2. Благоустрій міста);

Техногенна та екологічна безпека:

- посилення системи запобігання, реагування та ліквідації наслідків надзвичайних погодних явищ організація та забезпечення життєдіяльності постраждалих від надзвичайних ситуацій, а також під час можливого ведення воєнних дій; забезпечення навчання з питань цивільного захисту посадових осіб виконавчих органів міської ради та суб'єктів господарювання комунальної власності; здійснення підготовки населення до дій у надзвичайних ситуаціях; створення і використання місцевого матеріального резерву для запобігання і ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій (розділ 4.3. Техногенна безпека);

Водні ресурси:

- реконструкція та будівництво мереж тепло-, водозабезпечення і водовідведення міста із застосуванням енергозберігаючих технологій; (2.1. Житлове господарство)

- упорядкування існуючого водовідведення, покращення стану каналізаційних мереж та споруд на них; підтримання сприятливого гідрологічного стану річок (4.1. Охорона навколишнього природного середовища)

Біологічне різноманіття:

- охорона та відтворення біологічного та ландшафтного різноманіття, (розділ 4.1. Охорона навколишнього природного середовища)

Здоров'я населення:

Цей розділ описує значну кількість пріоритетних завдань і цілей, які сфокусовані саме на організації та ефективному функціонуванні системи закладів охорони здоров'я у місті Запоріжжя. Подібні пріоритети, цілі й завдання були визначені у попередній Програмі на 2021 рік, що вказує на важливість і довготривалість проблем у сфері охорони здоров'я на рівні міста. Досягнення цілей у сфері охорони здоров'я пов'язане також з якістю довкілля, яке є одним з ключових факторів впливу на здоров'я людини.

Енергозбереження:

- реконструкція та будівництво мереж тепло-, водозабезпечення і водовідведення міста із застосуванням енергозберігаючих технологій; реалізація заходів з енергоефективності з

використанням сучасних інноваційних технологій, раціональне використання енергоресурсів у житлово-комунальному господарстві; посилення системи контролю за використанням енергоресурсів (2.1. Житлове господарство).

Серед видів діяльності, що негативно впливатимуть на стан довкілля, Програмою визначено завдання щодо розвитку транспортних можливостей міста, а саме «збільшення кількості обслуговуваних авіаліній» (розділ 2.3. Розвиток транспортної інфраструктури). Розширення мережі авіасполучень означає більш інтенсивне використання літаків, а отже й збільшенні викидів у атмосферу від пересувних джерел. На даний момент немає змоги запропонувати заходи щодо мінімізації такого формату забруднення атмосфери або ж запропонувати альтернативу для заміни такого виду транспорту іншим, не менш ефективним в контексті часових і фінансових затрат.

9. Обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися, опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка, у тому числі будь-які ускладнення (недостатність інформації та технічних засобів під час здійснення такої оцінки).

Програма економічного і соціального розвитку Запорізької міської територіальної громади на 2022 р. є типовим планувальним документом, розроблення та виконання якого на щорічній основі передбачені Законом України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України». Постанова Кабінету Міністрів України від 26.04.2003 № 621 «Про розроблення прогнозних і програмних документів економічного і соціального розвитку та складання проєктів Бюджетної декларації та державного бюджету» трансформує положення вказаного Закону у практичну площину. Затверджена Постановою «Типова структура **програми економічного і соціального розвитку Автономної Республіки Крим, області, району, міста на наступний рік» визначає лише два пріоритети розвитку громад адміністративних одиниць – соціальний і економічний**. Програма економічного і соціального розвитку Запорізької міської територіальної громади на 2022 р. розроблена на виконання вказаних законодавчих актів та з урахуванням вимог чинного законодавства, серед яких екологічні вимоги є обов'язковими і чітко прописаними. Ці вимоги спрямовані на усунення наднормативного негативного впливу на стан довкілля і здоров'я людей, збалансоване використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки.

СЕО Програми економічного і соціального розвитку Запорізької міської територіальної громади на 2022 рік розроблялася з урахуванням 1) результатів аналізу характеристик і тенденцій зміни навколишнього середовища території міста Запоріжжя, 2) результатів аналізу демографічних показників та показників здоров'я населення м. Запоріжжя, тенденцій зміни цих показників та їх порівняння з показниками інших громад, 3) результатів аналізу цілей і завдань Програми в контексті їх впливу на довкілля і здоров'я.

Аналіз можливих альтернатив цієї Програми приводить до висновку, що визначення таких альтернатив є проблематичним. Програма розроблена на виконання вимог законодавства і ці вимоги є чітко окресленими. При припущенні нульового варіанту (відміна рішення про розроблення Програми на 2022 рік) громада міста втрачає орієнтири для розвитку, а продовження виконання поточних завдань для підтримки функціонування громади спричинить поглиблення наявних проблем, в тому числі й тих, що стосуються довкілля і здоров'я. Якщо ж говорити про альтернативи на рівні положень самої Програми, то вони сформульовані в достатньо загальній формі й в цілому не викликають заперечень. Очевидно, що такі альтернативи щодо заходів, спрямованих на досягнення визначених загальних цілей, будуть або можуть бути запропоновані на рівні формування плану заходів щодо реалізації Програми, а також при консультуванні з органами влади та при громадському обговоренні проекту Програми та Звіту про СЕО.

Іншою альтернативою могла б бути пропозиція розроблення окремо програми соціального і програми економічного розвитку громади з доповненням, при необхідності,

іншими програмами спеціального спрямування. Але аналіз такої альтернативи приводить до висновку, що при такому підході не будуть виконані вимоги Закону України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України».

Оцінка ймовірних наслідків для довкілля та здоров'я в результаті реалізації Програми в тому вигляді, в якому документ поданий для екологічного оцінювання, свідчить про його екологічну збалансованість, оскільки виконання завдань Програми у 2022 році в цілому матиме позитивний або ж нейтральний вплив на стан водних та земельних ресурсів, атмосферного повітря, флору, фауну, природні та урбанізовані ландшафти, рекреаційні зони, об'єкти природної та культурної спадщини, а отже й на здоров'я мешканців міста. Реалізація Програми також певною мірою посилить стійкість громади, систем життєзабезпечення та виробничої сфери міста до надзвичайних явищ техногенного та природного походження.

Наведені міркування можна розцінити, як аргументи про те, що Програма економічного і соціального розвитку Запорізької міської територіальної громади на 2022 рік наразі є безальтернативною.

10. Заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення

Рішення про затвердження Програми відкриє шлях до її впровадження. Відповідно до вимог Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» замовник у межах своєї компетенції здійснює моніторинг наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, один раз на рік оприлюднює його результати на своєму офіційному веб-сайті у мережі Інтернет та у разі виявлення не передбачених звітом про стратегічну екологічну оцінку негативних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, вживає заходів для їх усунення.

Моніторинг базується на розгляді цільових показників для кожного сектору міського розвитку та аналізі досягнення запланованих результатів.

При здійсненні моніторингу основну увагу необхідно приділяти заходам, передбаченим у сфері охорони довкілля для досягнення стійкості природного середовища до антропогенних навантажень та забезпечення сприятливих санітарно-гігієнічних умов життєдіяльності населення.

Моніторинг базуватиметься на розгляді окремих показників (індикаторів), які демонструють наслідки для довкілля, в тому числі для здоров'я населення:

- обсяг фінансування на виконання природоохоронних заходів;
- обсяг видатків на підвищення рівня суспільної екологічної свідомості;
- обсяги викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами;
- обсяги стічних вод;
- кількість зелених насаджень;
- кількість виявлених та ліквідованих несанкціонованих сміттєзвалищ;
- обсяг утворених відходів;
- якість питної води;
- кількість випадків захворюваності населення на захворювання органів дихання та злоякісні новоутворення;
- показник народжуваності та смертності населення міста;
- укомплектованість лікарськими посадами медичних закладів.

АБО

Цільові показники Програми та індикатори для відстеження наслідків її виконання для довкілля та для здоров'я населення стосуються та відображають характеристики і зміни стану довкілля відповідно до визначених потенційних наслідків виконання Програми. Зокрема:

У сфері охорони атмосферного повітря

- обсяги викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря, т/рік,

- обсяги викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря на одного мешканця.

У сфері збереження та сталого використання водних ресурсів
- кількість заходів для забезпечення сприятливого гідрологічного стану річок,
- обсяги скидів стічних вод у природні об'єкти, $м^3$,
- відсоток довжини модернізованих каналізаційних мереж.

У сфері поводження з відходами -
- обсяги утворених побутових та промислових відходів, т,
- обсяг утворених побутових відходів на 1 мешканця, т,
- відсоток перероблених, утилізованих та повторно використаних відходів.

У сфері збереження біорізноманіття та управління природоохоронними територіями та об'єктами
- площа об'єктів природно-заповідного фонду,
- площа територій екологічної мережі,
- площа зелених насаджень (зон) міста.

У сфері управління рекреаційними зонами -
- площа зелених насаджень (зон) міста, кв. м,
- площа зелених насаджень (зон) міста на одного жителя, кв.м.

У сфері екологічного управління та моніторингу -
- Розроблення Плану дій сталого енергетичного розвитку та клімату м. Запоріжжя до 2030 року.

Джерелами даних для моніторингу за встановленими показниками слугуватимуть наявні інформаційні системи та системи моніторингу, зокрема, системи Державної служба статистики України та гідрометеорологічних спостережень.

Відстеження впровадження передбачених Програмою заходів і проєктів з потенційним впливом на довкілля на предмет виявлення наслідків виконання Програми для довкілля (безпосередніх, вторинних, кумулятивних, синергічних, коротко-, середньо- та довгострокових).

При умові виявлення під час здійснення моніторингу очікуваних наслідків виконання Програми для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, Замовник вживатиме заходи, спрямовані на запобігання, зменшення та/або компенсацію негативних наслідків. Зміст, масштаб і тривалість таких заходів будуть визначатися природою виявлених негативних наслідків.

Результати моніторингу наслідків виконання Програми для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, будуть використовуватися:

- для оприлюднення та інформування громадськості на офіційному веб-сайті один раз на рік (термін виконання Програми) та через рік після закінчення цього терміну;
- для відстеження фактичних заходів, результатів та наслідків реалізації Програми та їх узгодження з запланованими;
- для коригування плану дій щодо реалізації Програми у разі його відхилення від запланованого;
- для коригування заходів у разі виявлення наслідків, не передбачених звітом про стратегічну екологічну оцінку;
- для отримання інформації і даних, які можуть бути використані для удосконалення майбутніх оцінок (зокрема, для здійснення СЕО Програми соціально-економічного розвитку на наступні роки);
- для відстеження дотримання екологічних вимог при здійсненні заходів Програми;
- для оцінювання результативності та ефективності Програми;
- для оперативного прийняття необхідних управлінських рішень.

Здійснення моніторингу наслідків виконання Програми для довкілля, у тому числі для здоров'я населення дозволить оперативно реагувати на негативні зміни, якщо такі виникнуть, та вчасно ухвалювати рішення щодо їх усунення та запобігання в майбутньому.

11. Ймовірні транскордонні наслідки для довкілля, у тому числі для здоров'я населення (за наявності)

Ймовірні транскордонні наслідки для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, виконання Програми відсутні.

12. Резюме

Програми економічного і соціального розвитку Запорізької міської територіальної громадина 2022 рік є типовим документом державного планування місцевого значення. Програма спрямована на реалізацію комплексної системи заходів, спрямованих на забезпечення умов для економічного та інвестиційного розвитку міста, збереження робочих місць та добробуту населення в умовах поширення гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2.

На 2022 рік Програмою визначені наступні пріоритетні напрямки розвитку:

- створення умов для запобігання виникненню і поширенню гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2 у місті;
- створення умов для високої якості життя;
- створення умов для підприємництва та креативної економіки;
- створення умов для зручної, безпечної та креативної урбаністики;
- створення умов для покращання довкілля та ресурсозбереження.

Програма включає частковий аналіз результативності виконання попередньої Програми на 2021 (її реалізації ще триватиме до кінця року) та описує секторальні пріоритети, завдання цілі та очікувані результати.

Характеристика стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на території виконана на підставі аналізу інформації, звітів та статистичних даних, отриманих від органів виконавчої влади (зокрема, від Державної служби статистики України та її регіонального підрозділу – Головного управління статистики у Запорізькій області, Міністерства охорони довкілля та природних ресурсів України та ін.), баз даних метеорологічних спостережень, а також з інших джерел з відкритим доступом.

Екологічна ситуація в м. Запоріжжі сформована під впливом факторів, що пов'язані з функціонуванням потужного індустріального комплексу. Визначені характеристики стану довкілля та тенденції їхніх вказують на поступове зменшення обсягів водокористування та водовідведення зворотних вод у природні водойми та зменшення емісії забруднюючих речовин від стаціонарних та пересувних джерел в атмосферне повітря. При цьому зростають обсяги утворення твердих побутових та промислових відходів та їх накопичення на полігонах.

Населення міста демонструє стійку тенденцію до скорочення. Незважаючи на те, що показники очікуваної тривалості життя мешканців міста зростають, смертність населення переважає середню по країні в цілому та від причин, пов'язаних з довільно-чутливими хворобами.

Визначені ключові довкільні проблеми міста не є неочікуваними й включають забруднення атмосферного повітря та водних ресурсів, головним чином внаслідок діяльності промисловості, комунального сектору та транспорту; генерування значних обсягів відходів виробництва і споживання та їх депонування у навколишньому середовищі замість переробки та повторного використання; ризик виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та іншого характеру. Серйозною довкільною проблемою, яка стає викликом, є наслідки зміни клімату - потепління, температурні аномалії та екстремальні погодні явища. Всі ці проблеми спричинюють деградацію екосистем і біорізноманіття.

Визначені ймовірні наслідки впровадження Програми на довкілля і здоров'я та їх оцінка вказують на те, що в цілому вплив Програми на різні сфери довкілля (водні та земельні ресурси, біорізноманіття і природоохоронні території, атмосферне повітря, поводження з відходами, техногенна та екологічна безпека) буде позитивним, а сам документ державного

планування є довкільно збалансованим. З огляду на віддаленість міста від кордонів, впровадження Програми не матиме ймовірних транскордонних наслідків.

Фактичний контроль виконання Програми буде здійснюватися замовником за допомогою оцінювання результативності та ефективності Програми через відповідні індикатори для моніторингу наслідків для довкілля, в тому числі й для здоров'я людей. Результати моніторингу будуть використовувати для коригування заходів Програми та щорічного інформування громадськості про досягнуті результати, наслідки для довкілля та здоров'я, вжиті заходи щодо усунення негативних проявів і тенденцій.

В цілому Програма розроблена з урахуванням зобов'язань, визначених у Законі України «Про охорону навколишнього природного середовища», Законі України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року», Стратегії розвитку міста Запоріжжя до 2028 року (затверджена рішенням міської ради від 20.12.2017 № 57). Програма враховує визначені ймовірні впливи на довкілля, передбачає мінімізацію та усунення негативних впливів та сприятиме сталому розвиткові громади міста Запоріжжя.

Відповідальні виконавці:

Директор ТОВ «Баукрафт» А.І. Марковець

Завідувач кафедри екології
Національного університету
«Києво-Могилянська академія»
кандидат біологічних наук, доцент В.І.Карамушка

Секретар міської ради Анатолій КУРТЄВ